ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਪਣ

PUNJABI DARPAN

His Holiness Sri Satguru Jagjit Singh Jee.

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

HIMALAYA CARPETS LTD

Open Sundays 11-4pm

The Best Carpets

DISCOUNT SUPERSTORE

Guaranteed LOWEST PRICES IN TOWN

JUMBO CORD
Now at the staggering price of **£4.50** sq yd 12' wide - very hard wearing. Extensive colour range. Heavy domestic/medium contract
FITTED FREE

PLAIN SAXONY
Deep Piled Luxury
Only £6.99 sq yd
Heavy Domestic
Fitted Free

INSPIRATION TAP DANCE
2 Designs 8 Colours
Only £6.99 sq yd
Heavy Domestic/Medium Contract Fitted Free

BERBERS
From £4.75 sq yd
Heavy Domestic/Medium Contract Fitted Free

DIAMOND
Heavy Domestic
Usual Price £13.95
Now Only
£8.99 sq yd
Only while stocks last
Fitted Free

RIO
Heavy Domestic Cut & Loop Fitted Free
Sale Price
£9.99 sq yd

ROOM SIZE REMANTS
From £1 sq yd
Cash-n-Carry

CUT & LOOPS
General Domestic
Usual Price
£7.99 sq yd
NOW ONLY
£4.75 sq yd
FITTED FREE

HANDMADE WOOL RUGS GUARANTEED AT LOW LOW PRICES

CHELSEA TWIST
STAINMASTER
Sale Price
FITTED FREE

PARK PLAZA
HEAVY DOMESTIC
Sale Price
£12.99 sq yd
FITTED FREE

FREE — Estimates
FREE — Delivery
FREE — Fitting on Carpets £2.99 and over

HIMALAYA CARPETS LTD

31 South Road, Southall.
Tel: 081-571 4744 (closed Sundays)

Triangle Centre, Uxbridge Road, Southall (opposite Ealing Hospital) Telephone 081-571 3173

ਰਾਡੂ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ 'ਚ ਰਖਣ ਬਾਦ 26 ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ

ਟਰੇਨ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਲੀ ਭੇਜਿਆ-ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਰਾਡੂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ —— ਰੁਮਾਨੀਆਂ ਦੇ ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਲਿਵਿਊ ਰਾਡੂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਿਲੀਟੈਂਟਾਂ ਨੇ 25 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ 48 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚਾਲੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸਵੇਰੇ 11-15 ਵਜੇ ਇਕ ਟੈਕਸੀ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਲੀ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਮਿਲੀਟੈਂਟ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚੋਂ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਲੈ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚਾਲੇ ਕਿਸੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਟਰੇਨ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਰਾਡੂ ਨੂੰ 9 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਕਲੋਨੀ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਲਾਗਿਓਂ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਦਫਤਰ ਵਿਚਾਰ ਕਾਲੋਨੀ ਵਿਚ ਰੁਮਾਨਵੀ ਦੂਤਘਰ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਰਾਡੂ ਦੀ ਕਾਰ ਰੋਕ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਕਾਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਅਣਦੱਸੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਮਿ. ਰਾਡੂ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੀ ਵੀ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਨੂੰ ਲਭਣ ਲਈ ਪੁਲਸ ਨੇ ਇੰਟਰਪੋਲ ਦੀ ਮੱਦਦ ਵੀ ਲਈ ਪਰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਐਲਾਨ

26 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਚਵਾਨ ਨੇ ਮਿ. ਰਾਡੂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਿਲੀਟੈਂਟਾਂ ਨੇ ਰਾਡੂ ਬਦਲੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਮਿਲੀਟੈਂਟਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ। ਹੁਣ ਮਿਲੀਟੈਂਟਾਂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਮਿ. ਰਾਡੂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕ ਖਾੜਕੂ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਖਬਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ 26 ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਇਕ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਿਲੀਟੈਂਟ ਕਾਫੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਸਨ।

ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਡੂ ਦਾ ਅਗਵਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕੌਂਸਲ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਲੀਡਰ ਜਨੀ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਕਾਰਨਾਮਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਦੇ

ਬਾਕੀ ਸਫਾ 42 ਤੇ

ਅਪੋਜੀਸ਼ਨ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ —— ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕਰੀਬ ਸਾਰੇ ਵਿਰੋਧੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀਆਂ ਰੋਜ਼ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਬਰਕਰਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਤੇ ਠੋਸ ਯੋਜਨਾ ਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਹਾਲਤ ਇੰਨੀ ਵਿਗੜ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਮੁੜ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਬਜਟ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਹਿਸਾ ਲੈਂਦੇ ਉਹਨਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਮਦਨ ਲਾਲ ਖੁਰਾਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਚੁਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਆਰਜ਼ੀ ਜਿਹੇ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਹਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੱਥ, ਸਮਾਜਕ ਤਾਣਾ ਬਾਣਾ, ਸਮਗਲਿੰਗ ਅਤੇ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਆਦਿ ਸਭ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰਖ ਕੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹਲ ਢੂੰਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹਥ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਰਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਚ ਫਰਕ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰ ਗੱਲ ਹੈ।

ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਵਾਨ ਪੰਜਾਬ ਜਾਣਗੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ —— ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਮਿ. ਚਵਾਨ ਅਗਲੇ ਹਫਤੇ ਪੰਜਾਬ ਜਾ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣਗੇ। ਜਿਥੇ ਉਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਐਲਾਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਿੱਤ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਮਿ. ਸ਼ਾਂਤਾ ਰਾਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 15 ਫਰਵਰੀ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਲਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਰਥਕ ਸਕੀਮਾਂ ਰੁਕੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ।

ਮਿ. ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਦਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ —— ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਿ. ਬੋਮਈ ਨੇ ਯੂ ਪੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਜਨਤਾ ਦਲ ਦੀ ਅਸੰਬਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਮਿ. ਕਮਲੇਸ਼ ਨਾਥ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਿ. ਯਾਦਵ ਮਿ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਥੀ ਦਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਿ. ਬੋਮਈ ਨੇ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਜਿਸ ਘਰ ਪਨਾਹ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ਉਸੇ ਦੇ 4 ਜੀਅ ਕਤਲ ਕੀਤੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ —— ਮਜੀਠਾ ਨੇੜੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਰੂਪਰ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਇਕੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ 4 ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਬੁਛਾੜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਹਜ਼ਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁਤਰਾਂ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਕ ਪੋਤਰੇ ਗੁਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਘਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਗਏ।

ਝਗੜਾ ਪਨਾਹ ਦਾ ਸੀ

ਪੁਲਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾੜਕੂ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਪਨਾਹ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਖਬਰ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਘਸੀਟ ਕੇ ਬਾਹਰ ਲਿਆ ਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਕਮਾਂਡਰ ਹਲਾਕ ਸਰਪੰਚ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਤਿਆ

ਤਰਨਤਾਰਨ —— ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰਤਨਾਣੀ ਵਿਚ ਪੁਲਸ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਏਰੀਆ ਕਮਾਂਡਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਕਾਫੀ ਗੋਲੀ ਸਿੱਕਾ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ।

ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਰਕਸਵਾਲੀ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਖਾੜਕੂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਸੇ ਵਰਾਂ ਪੱਟੀ ਲਾਗੇ ਪੁਲਸ ਨੇ ਇਕ ਗੱਡੀ ਰੋਕੇ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਰੁਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਜਵਾਬੀ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਉਹ ਥਾਂ ਤੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਸਰਪੰਚ ਹਲਾਕ

ਬਾਦਾ ਸ਼ੇਰ ਖਾਂ ਜਨਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਾਜੀ ਨੌਰੰਗ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਸਰਪੰਚ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਵੜ ਕੇ ਉਸਦੀ ਹਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਟੌਹੜੇ ਵਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ —— ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਫੌਜ ਦੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਹੇਠਾਂ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠਾ, ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਉਬੋਕੇ, ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਹੁੰਕਾਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਟੌਹੜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਨੀਅਤ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਉੱਤੇ ਲੂਣ ਛਿੜਕਿਆ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸਥਾਈ ਹਲ ਕੱਢੇ। ਇਸ ਲਈ ਆਸਾਮ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਇਕਦਮ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਰਥਕ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ? ਉਤਰ ਵਿਚ ਟੌਹੜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਵਰਗੇ ਵੀ ਹੁਣ ਆਰਥਕ ਪੈਕਿਟਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਚੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ 11 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੇ ਆਉਣਗੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ —— ਚੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਲੀ ਪਿੰਗ 5 ਦਿਨਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੌਰੇ ਉੱਤੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। 11 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਉਹ ਭਾਰਤ ਪਹੁੰਚਣਗੇ। ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਅਮਨ ਸੰਧੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਪਿਛਲੇ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਉ ਐਨ ਲਾਈ ਭਾਰਤ ਆਏ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਹਲਕੇ ਇਸ ਦੌਰੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਮਸਲਾ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਇਹ ਆਏਗਾ ਕਿ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਖਿਤੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਰਹਿਤ ਕੀਤਾ ਖਿਤਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਮਤਲਬ ਇਸ ਖਿਤੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤਿੰਨ ਦੇਸ਼, ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਚੀਨ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਣ ਤੇ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਵਿਰੁਧ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਨਾ ਵਰਤਣ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕਰਨ। ਦੂਸਰਾ ਮੁੱਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਵਪਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਚੀਨ ਦੀ ਆਰਥਕ ਮਿਲ ਵਰਤਣ ਤੇ ਸਰਹੱਦੀ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਅਮਨ ਨਾਲ ਨਜਿਠਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼।

ਸੋਨੇ ਦਾ ਰੇਟ

10 ਗ੍ਰਾਮ 66 ਪੌਂਡ. 22 ਕੈਰਟ

ਪੌਂਡ ਦਾ ਰੇਟ

46-25 ਰੁਪਏ

ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਰਾਜਿਸਥਾਨ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਵੀ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂ

ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆ ਚੋਣ ਤਰੀਕਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ —— ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਧਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਾਸੋਂ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸਖ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਤਲਬੀ ਕਰੇ। ਅਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੀ ਇਸ ਖ਼ਬਰ ਦੀ ਵੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਰਾਜਿਸਥਾਨ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਉੱਤੇ ਅਹਿਮ ਟਿਕਾਣੇ ਫੌਜ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਿਥੋਂ ਕਿ ਟਰੇਂਡ ਕੀਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਕਸ਼ਮੀਰ ਜਾਂ ਰਾਜਿਸਥਾਨ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁਣ ਫੌਜ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ, ਜਨਤਾ ਦਲ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕਰ ਦੇਵੇ ਕਿ ਜੇ ਉਸਨੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣੀ ਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਦੇਣੀ ਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਜਟ ਉੱਤੇ ਵੀ ਬਹਿਸ ਹੋਈ। ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੁਣ ਫੌਜ ਦੀ ਤਇਨਾਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖ਼ੂਨ ਖ਼ਰਾਬਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਚਾਂ ਤੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਦੌਰਾ ਕਰਨਗੇ। ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਬਾਅਦ ਚੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਤਰੀਕਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਫਿਲਹਾਲ ਮੁਲਤਵੀ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ —— ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਕ ਉੱਚ ਰਾਜਦੂਤ ਸ੍ਰੀ ਬਾਰਥੋਲੋਮਿਊ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੌਰੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਬੰਬ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਅਜੇ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ 57.3 ਕਰੋੜ ਡਾਲਰ ਦੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਫਿਲਹਾਲ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਸ਼ਹਿਰਯਾਰ ਖਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅੰਡਰ ਸੈਕਟਰੀ ਸ੍ਰੀ ਬਾਰਥੋਲੋਮਿਊ ਨਾਲ ਹੋਈ ਦੋ ਰੋਜ਼ਾ ਗੱਲਬਾਤ 'ਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪੁਜਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਅਗਲੇਰੀ ਅਗੋਂ ਗੱਲਬਾਤ ਜਾਰੀ ਰਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਰਥੋਲੋਮਿਊ ਇਥੋਂ ਕਲ ਦਿੱਲੀ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਖੇਤਰੀ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪਾਸਾਰ ਦੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੰਧੀ ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣਗੇ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਧ ਗਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬੁਸ਼ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਦੀ ਡਬਲ ਸਟੋਰੀ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਮਿਲੀ

ਸਾਊਥਾਲ —— ਇਥੋਂ ਦੇ ਕਿੰਗ ਸਟਰੀਟ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਡਬਲ ਸਟੋਰੀ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਵੈਸੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਇਸ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗਤ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਥਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੇ ਇਸ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਸਮਾਗਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਚਰਚ ਦਾ ਹਾਲ ਵਰਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਐਕਸਟੈਨਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਦਰਖ਼ਾਸਤ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਦੂਸਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਕਾਰਾਂ ਪਾਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਟਰਸਟੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ. ਮਹਿ. ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਆਪਣਾ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗੀ।

ਵਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਵਲੋਂ ਏਸ਼ੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਜਦੋ-ਜਹਿਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ

ਸਾਊਥਾਲ —— ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਕੌਂਸਲਰ ਵਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਏਸ਼ੀਅਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਬੜੇ ਅਹਿਮ ਸੋਸ਼ਲ ਸਮਾਗਮ ਅਟੈਂਡ ਕੀਤੇ। ਲੀਡਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਮਨਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਡੇ ਉੱਤੇ ਉਹਨਾ ਏਸ਼ੀਅਨਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਏਸ਼ੀਅਨਾਂ ਨੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਇਥੋਂ ਦੀ ਆਰਥਕਤਾ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਕੁਝ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕ ਹੈ। ਕੋਈ ਖੈਰਾਤ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ। ਪਰ ਏਸ਼ੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਯਾਦ ਰਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਘੁਲ ਮਿਲ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ। ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਉਹਨਾਂ ਬਾਬਾ ਵਿਸ਼ਵਕਰਮਾ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਬਾਰੇ ਦਸਦਿਆਂ ਭਰਾਤਰੀ ਭਾਵ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਸਾਊਥਾਲ ਦੇ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਨ ਏਸ਼ੀਅਨਜ਼ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ। ਇਸ ਗਰੁੱਪ ਨੇ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮਿ. ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਸਦਿਆ ਸੀ। ਸਮਾਗਮ ਫਿਲੀਅਟ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਜਿਥੇ 70 ਦੇ ਕਰੀਬ ਏਸ਼ੀਅਨ ਬਜ਼ੁਰਗ ਜਮਾਂ ਸਨ। ਵਰਿੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਇਥੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਾਡੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਆਰਾਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਵੀਂ ਨਸਲ ਦੇ ਸਿਰ ਹੈ ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਜੋ ਪਾੜਾ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਏਸ਼ੀਅਨ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਘੁਲ ਮਿਲ ਕੇ ਰਹੀਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਚਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਦੂਸਰੇ ਉਹਨਾਂ ਏਸ਼ੀਅਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਮਜ਼ਹਬ ਅਤੇ ਜ਼ਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਏਥੇ ਮਿਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਜਦੋ ਜਹਿਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕਲ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਸੈਂਟਰ ਲਈ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ।

ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿ. ਰਾਜੂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਲੜਕੇ ਨਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਟੈਂਕਰ ਧਮਾਕੇ 'ਚ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 63 ਹੋਈ

ਬੰਬਈ —— ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ-ਬੰਬਈ ਦੀ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਮਦਵਾਲ ਪਿੰਡ ਲਾਗੇ ਇਕ ਟੈਂਕਰ 'ਚ ਧਮਾਕਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧ ਕੇ 63 ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਤ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਫਟੜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਨਿਹੰਗ ਨੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੇ 18 ਸੰਬੰਧੀ ਮਾਰ ਕੇ ਬਦਲਾ ਲਿਆ

7 ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਹਲਾਕ-7 ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ —— ਇਥੋਂ 9 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸਥਿਤ ਪਿੰਡ ਬਸਰਕੇ ਭੈਣੀ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨਿਹੰਗ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਪੰਜ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਦੋ ਲੋੜੀਂਦੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਜੀਆਂ ਸਮੇਤ 18 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਦੋਹਾਂ ਖਾੜਕੂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਜੁੜੇ ਸਨ। ਇਸ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਵਿਚ 7 ਵਿਅਕਤੀ ਫੱਟੜ ਹੋਏ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਨਿਹੰਗ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਪਾਸੋਂ ਗੋਲੀ ਬਾਰੂਦ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪੁਲਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਹੰਗ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂਆਂ ਵਲੋਂ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਰਾਤ ਨਿਹੰਗ ਨੇ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਮੀ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪੰਜ ਜੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਚਲੀ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਖਾੜਕੂ ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ (ਜ਼ਫਰਵਾਲ) ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਚੋਟੀ ਦਾ ਖਾੜਕੂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪੁਲਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਲਾਇਸੰਸੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ

7 ਔਰਤਾਂ ਮਰੀਆਂ

ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ 7 ਔਰਤਾਂ ਸਮੇਤ 14 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਫੱਟੜ ਹੋਏ। ਲਾਸ਼ਾਂ ਤੇ ਉਹਦੇ ਮਾਸ ਇਸ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਦਾਗ ਦਾਗ ਬਣ ਗਏ।

ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਜੀਅ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੋ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਦੋ ਹੋਰ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੂਰ ਦੇ ਚਾਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਕੌਣ-ਕੌਣ ਮਾਰੇ ਗਏ

ਪੁਲਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਪੋਤਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਧੀ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ, ਖਾੜਕੂ ਜਗੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਪੁੱਤਰ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੇ ਉਸਦੀ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀ ਪਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸਦੀ ਨੌਂ ਸਾਲਾ ਧੀ

ਬਾਕੀ ਸਫਾ 42 ਤੇ

ਖਾੜਕੂਆਂ ਹਥੋਂ 6 ਜਵਾਨ ਹਲਾਕ

75 ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਹਲਾਕ, ਸਰਕਾਰੀ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ —— ਇਕ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਲੋਂ ਨੇੜੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਖਾੜਕੂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਿੰਨ ਚੋਣ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ (ਕਾਂਗਰਸ) ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ (ਅਕਾਲੀ) ਤੇ ਇਕ ਅਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਲ 75 ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਇਕ ਏ ਕੇ 47 ਰਾਈਫਲ ਇਕ ਰਿਵਾਲਵਰ ਤੇ ਇਕ ਦੇਸੀ ਬੰਬ ਬਰਾਮਦ ਹੋਇਆ

ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਥਾਣੇ ਪਸਿਆਣਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਿੰਡ ਸਿਆਲੂ ਨੇੜੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਪੀ ਆਰ ਟੀ ਸੀ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਬੱਸਾਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਇਕ ਬੱਸ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤਾ।

ਰੋਪੜ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਚੰਦਪੁਰ ਨੇੜੇ ਇਕ ਟੈਂਪੂ ਵਿਚ ਜਾ ਰਹੀ ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਉਪਰ ਟਰੱਕ ਸਵਾਰ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਪੁਲਸ ਦੇ ਛੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ। ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਚਮਨ ਲਾਲ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਹੋਮਗਾਰਡ ਜਵਾਨ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆ।

ਇਹ ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲਾਗੜ੍ਹ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਟੈਂਪੂ ਰਾਹੀਂ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਰਾਤ ਪਿੰਡ ਤਖਤ ਮੱਲ ਨੇੜੇ ਇਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਨੇ ਇਕ ਅਣਪਛਾਤੇ ਖਾੜਕੂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਦੋਨਾਲੀ ਬੰਦੂਕ ਤੇ ਕੁਝ ਕਾਰਤੂਸ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ।

ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲੇ ਵਿਚ ਰਾਤ ਪਿੰਡ ਬਰਨਾਲੀਆਂ ਨੇੜੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲਾਂ ਹੱਥੋਂ ਇਕ ਅਣਪਛਾਤਾ ਖਾੜਕੂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਦੋ

ਕਪੂਰਥਲਾ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਸਿਧੀ ਪਿੰਡ ਨੇੜੇ ਰਾਤ ਦੋ ਅਣਪਛਾਤੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਸਾਈਨਾਈਡ ਖਾ ਕੇ ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਕ ਦੋਨਾਲੀ ਬੰਦੂਕ ਬਰਾਮਦ ਹੋਈ। ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗੀਗਾ ਨੇੜੇ ਵੀ ਇਕ ਖਾੜਕੂ ਨੇ ਸਾਈਨਾਈਡ ਖਾ ਕੇ ਖੁਦਕਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ।

ਭੈਣ ਤੇ ਆਸ਼ਕ ਦੀਆ ਲਾਸ਼ਾਂ ਗੁੰਮ-ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਰੁਧ ਮੁਕਦਮਾ

ਲੰਡਨ —— ਇਥੇ ਇਕ ਏਸ਼ੀਅਨ ਘਰ ਵਿਚ ਔਲਾਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧੀ ਦਾ ਝਗੜਾ ਇਕ ਖੂਨੀ ਦੁਖਾਂਤ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਕਰਾਊਨ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਦੋ ਏਸ਼ੀਅਨ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਦਸੰਬਰ 1988 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸ਼ਰੀਫਨ ਬੀਬੀ ਤੇ ਉਸਦਾ ਆਸ਼ਕ ਹਸ਼ਮਤ ਅਲੀ ਘਰੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਪੁਲਸ ਦੀਆ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੀਆਂ। ਸ਼ਰੀਫਨ ਬੀਬੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਜਿਸ ਥਾਂ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਰੀਫਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਹਡਰਸਫੀਲਡ ਦੇ ਅਲਮੌਂਡਬਰੀ ਐਵੇਨਿਊ ਦੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਿਓ ਹਸ਼ਮਤ ਅਲੀ ਦੇ ਘਰ ਚਲੀ ਗਈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਦੋ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 32 ਸਾਲਾ ਮੁਹੰਮਦ ਸਲੀਮ ਅਤੇ 26 ਸਾਲਾ ਅਬਦੁਲ ਹੱਕ ਨੇ ਉਸ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਲੜਕੀ ਤੇ ਉਸਦੇ ਆਸ਼ਕ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘੋਰ ਬਦਨਾਮੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਸ਼ਰੀਫਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਮਜ਼ਹਬੀ ਬੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਹਡਰਸਫੀਲਡ ਦੇ ਇਕ ਘਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਸ਼ਰੀਫਾਂ ਤੇ ਉਸਦੇ ਆਸ਼ਕ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਕਤਲ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮੁਰਦੇ ਦੀ ਬੋ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਦੋਵਾਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੀ ਲਾਸ਼ਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਲੋਪ ਹੋਈਆਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਖਾ ਗਈ ਜਾਂ ਅਸਮਾਨ ਲੈ ਗਿਆ ਪਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਘਰ ਛੱਡ ਗਏ ਜਿਸ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬਾਰੀਆਂ ਬੰਦ ਸਨ ਪਰ ਕੋਠੀ ਦੀਆਂ ਬੱਤੀਆਂ ਜਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਕਤਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ॥ ਸੁਣਵਾਈ ਜਾਰੀ ਹੈ

ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ —— ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਇਰਾਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ੰਕਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਸੱਕਤਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਹੇਠ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੀਟਿੰਗ ਜਥੇਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਈ। ਪਾਰਟੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਚੋਣਾਂ ਨਾ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵਿਗੜ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਜਬਰ ਵਿਰੋਧੀ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਭੰਗ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਿਬੀਆ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਨੀਤੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਉੱਤੇ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜਲੰਧਰ — ਜ਼ਿਲੇ ਚੋਂ ਇਕ ਸਾਬਕਾ ਪੰਚਾਇਤ ਅਫਸਰ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਧਮਕੀ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ

ਫੌਜ ਲਿਆਉਣ ਪਿਛੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਹੱਥ-ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ

ਮੁਕਤਸਰ —— ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਜਾਂ ਨਾ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਇਥੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸਮੇਂ ਕਹੀ। ਉਹ ਇਥੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਜ਼ਿਲਾ ਪੱਧਰ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਆਏ ਸਨ।

ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੌਜ ਲਾਉਣ ਪਿਛੇ ਰਵਾਇਤੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਹੱਥ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਰਵਾਇਤੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਸਾਖ ਕਾਫੀ ਡਿੱਗ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੌਜ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

ਦੋਵਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਅਜਿਹਾ ਵੱਖਰਾ ਰਾਜ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਣ ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਕਹਿ ਸਕਣ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਦਾ ਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਜਬਰ ਵਿਰੁਧ ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿਪਟਸ਼ ਵਿੱਢ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲਾ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਪੱਧਰ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਧਰਨੇ ਅਤੇ ਰੈਲੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਗੱਲਬਾਤ ਟੁਟ ਗਈ ਖਾੜਕੂ ਸ਼ਾਇਦ ਸ੍ਰੀ ਰਾਦੂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਨਾ ਉਠਾਉਣ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜ ਰਾਤੀਂ ਜਾਂ ਭਲਕੇ ਸਵੇਰੇ ਪੰਜਾਬ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦੇਣ।

ਹੁਣ ਫੌਜ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਹੋਵੇ!

ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ [illegible]

ਆਖ਼ਰ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਐਕਸ਼ਨ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਝੁਲਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਫੌਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਾਰੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਗੜਬੜ ਵਾਲਾ ਸੂਬਾ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਫੌਜ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ - ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਫੌਜ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਤੇ ਸੀ ਆਰ ਪੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਹ ਕਾਰਜ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ. ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਥ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। 15 ਫਰਵਰੀ 1992 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਅਮਲ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਹੋਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਅਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹਲ ਲਈ ਕਦਮ ਉਠਾਏਗੀ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਹ ਇਰਾਦੇ ਤਾਂ ਨੇਕ ਹਨ ਪਰ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਹਨ ਜੋ ਫੌਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਭਰੇ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹਨ। ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਦੇ ਹਨ।

● ਕੀ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

● ਫੌਜ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਰਹੇਗੀ ਜਾਂ ਬਾਦ ਵਿਚ।

ਸਰਕਾਰੀ ਹਲਕੇ ਇਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਚਾਰ ਸ਼ਿਬਦਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮੇਟ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਬਾਦ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਕਾਇਮ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਹੀ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹਲ ਲਭੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਰੋਕਣਾ ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣਾ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮੁੱਦੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਨੂੰ ਠਲ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਉਤੋਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦਾ ਸਾਇਆ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਹਿਮ ਦੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਇਹ ਆਰਜ਼ੀ ਅਮਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਲੋਕ ਵੋਟਾਂ ਵੀ ਪਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਚੁਣੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਰੋਕੀ ਜਾ ਸਕੀ? ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨ ਸਨ ਜੋ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੋੜਾ ਬਣੇ ਅਤੇ ਜਿਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਕੇਂਦਰ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਬਕ ਅਜ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਜੀਵ-ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਰ ਜੋ ਨਰਸਿਮਹਾ ਰਾਓ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਰਾਜੀਵ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ ਵਖਰਾ ਕਦਮ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਜੇ ਤਿਆਰ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਪਰਲੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਿਹੜੀਆਂ ਰਾਜੀਵ-ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਵਾਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਚੰਡੀਗੜ ਅਜ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਹਰਿਆਣੇ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਟਰਬਿਊਨਲ ਪਾਸੋਂ ਹਲ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਖੁਦ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹਿਸਾ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਰਕਾਰੀਆਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਫੌਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਚਾਰ ਮੰਗਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਇਕ ਠੋਸ ਤੌਰ ਤੇ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਅੰਦਰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਭਰੇਗਾ ਕਿ ਨਵੀਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦੇ ਹਲ ਲਈ ਨੇਕ ਨੀਅਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹਨਾਂ ਕਦਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਫੌਜ ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕੇਗੀ।

ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਮਝੌਤੇ ਅਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਫਿਰ ਚੋਣਾਂ ਹੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਚੋਣਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਦਿੱਲ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਸਮਝੀ ਜਾਏਗੀ ਪਰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਫੌਜੀ ਕਦਮ ਇਕ ਆਰਜ਼ੀ ਕਦਮ ਸਾਬਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਏਗਾ। ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਫਿਰ ਉਭਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੂਰੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਅਤ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜੜ ਡੂੰਘੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਫੌਜ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਛੇਤੀ ਛੁਟੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੇਗੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਵੀ ਕੁਝ ਦਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਨੂੰ ਬਦੇਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਥਾਪੜਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪੁਲਸ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਰੁੱਖ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਧ ਚੁਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਮਰਥਨ ਦਵਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਹਕੂਮਤੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਹੋਰੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਅਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੁਲਸ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਫੌਰੀ ਅਦਲਾ ਬਦਲੀਆਂ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕਸ਼ਾਹੀ ਢਾਂਚਾ-ਢਾਂਚਾ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਰੀ ਤਰਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦੇਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਇਸ ਢਾਂਚੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨ ਦੀਆਂ ਜੜਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਜਾ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਫੌਜ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਘਿਨਾਉਣੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਿਗਾੜ ਦੇਵੇਗਾ। ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਢਾਂਚੇ ਥਾਣੇ ਦੀਆਂ ਜੜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਦਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸੈਕੂਲਰ ਤਾਕਤਾਂ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਜੇਕਰ ਤੁਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਅ ਐਂਡ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਕਦਮ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸੈਕੂਲਰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਲੋਕ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਚ ਹੀ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਚੋਣਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿਆਸ ਹੈ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਤਰੀਕਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੋ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੈਕੂਲਰ ਸੋਚ ਰਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਸੇਧ ਦੇਣ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ। ਉਤੇ ਇਕਠੀਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਸਫ਼ ਬਣਾ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਨਿਤਰਨ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਿਖਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਸਾਰੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰ ਅਤੇ ਹੋਰਨੀਆਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਫਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਨਰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲ ਸਕੇਗੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੋੜ ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਹਿਲਾ-ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਡੱਟ ਕੇ ਲੜਨਾ। ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੋਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਨਾਲ ਵੋਟ ਪਾ ਸਕਣ। ਦੂਸਰਾ-ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮਨਵਾਉਣ ਲਈ ਘੋਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਹਬੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ। ਇਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸੈਕੂਲਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਸੈਕੂਲਰ ਸੋਚ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਗਰੁੱਪ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਗੇ। ਅਕਾਲੀ ਦਲਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸਾਰੇ ਹਿਸੇ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅਮਨ ਤੇ ਤਰਕੀ ਦੇ ਰਾਸਤੇ ਤੋਰਨ ਲਈ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਆਰੰਭ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਤਾਰੀਕਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਊਥਾਲ ਵਿਚ ਲਿਖਾਰੀ ਕਾਨਫਰੰਸ
ਰੂਸ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸੁਬਰੀਆ ਕੋਵ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਹੋਣਗੇ

ਸਾਊਥਾਲ — ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ (ਗ. ਬ.) ਸਾਊਥਾਲ ਵਲੋਂ 8 ਦਸੰਬਰ 1991 ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਾਹਿਤਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਗਰੀਨ ਸਾਊਥਾਲ ਵਿਖੇ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 2 ਵਜੇ ਤੋਂ 7 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਰੂਸ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਸੁਬਰੀਆ ਕੋਵ ਹੋਣਗੇ। ਉਹ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਮਾਸਕੋ ਤੋਂ ਪਧਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਰੂਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਪਰਚਾ ਪੜਨਗੇ। ਸ੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਧੀਰ ਕਵਿਤਾਵਲੀਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਪਰਚਾ ਪੜਨਗੇ। ਪਰਚਿਆਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਬਾਅਦ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਭਾ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਕੇ ਸੀ ਮੋਹਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਵੀ ਤਵੱਕੋ ਹੈ। ਕਵਿਤਾਵਲੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸੈਕੂਲਰ ਤੇ ਤਰਕੀ ਪਸੰਦ ਸੋਚ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਘਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਸਮਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਲੇਖਕ ਸੰਤ ਜੋਰ ਜਾਗਤੀ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸੰਬੰਧੀ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿਚ ਰੁਕੇਵਟ ਕਿਤਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ।

● ਫੌਜ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਫੌਜੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ-ਦੇਖ ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਾਬ ਖ਼ਾਨਮਾਨੀ ਆ। ਵੇਖ ਕੇ ਤੇਰੀ ਸ਼ਰਾਬ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ। ਤੂੰ ਉਥੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜੋ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਕੈਪਟਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ।

ਫੌਜੀ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਝੂਮ ਕੇ ਬੋਲਿਆ-ਕਪਤਾਨ ਸਾਹਿਬ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਆ ਮੈਂ ਮੇਜਰ ਹੁੰਦਾ ਮੇਜਰ।

● ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਵਕੀਲ ਕੋਲ ਗਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ-ਵਕੀਲ ਸਾਹਿਬ ਮੇਰੀ ਪਰਮ ਪਤਨੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ, ਬੇਲਣਾ, ਚਿਮਟਾ ਜੋ ਵੀ ਹਥ ਆ ਜਾਵੇ ਮੇਰੇ ਤੇ ਵਗਾਹ ਮਾਰਦੀ ਆ। ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਾ ਦਸੋ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤਰਾਂ ਕਦ ਤੋਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਉਸ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ ਕੁ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰਾਂ ਹੁੰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਹ ਆਦਮੀ ਝਟਪਟ ਬੋਲਿਆ-ਵਕੀਲ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਠੀਕ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਤਾਂ ਅਜ ਹੀ ਲੱਗਾ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਤਿਲਕਲ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

— ਕਰਪਾਲ ਸਿੰਘ —

ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਦੇ ਕਤਲ ਕੇਸ 'ਚ ਦੋ ਸਿਪਾਹੀ ਕਾਬੂ-3 ਫਰਾਰ

ਜਲੰਧਰ —— ਪੁਲਸ ਨੇ ਇਥੇ ਪੀ ਏ ਪੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 10 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਬੰਬ ਕਾਂਡ ਕੇਸ ਹਲ ਕਰ ਲੈਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਹੋਇਆ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਬਟਾਲਾ ਪੁਲਸ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਸਮੇਤ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ 80 ਵੀ. ਪੀ ਏ ਪੀ ਬਟਾਲੀਅਨ ਦੇ ਕਮਾਂਡੈਂਟ ਸ੍ਰੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਣੇ ਇਕ ਦਰਜਨ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਇਥੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਐਸ ਐਸ ਪੀ ਸ੍ਰੀ ਚਰੰਜੀ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਦੋ ਮੁਲਜ਼ਮ ਪੁਲਸੀਆਂ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਿਪਾਹੀ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੀਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦਰਸ਼ਨ ਲਾਲ ਉਰਫ਼ ਬਿਲੂ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਪੁਲਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫੋਰਸ ਦੇ ਲੈ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਜਨਰਲ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਬੰਬ ਰਖਣ ਵਿਚ ਮੱਦਦ ਕੀਤੀ।

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਇਸ ਉਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਬੰਬ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ।

3 ਹਾਲਾਂ ਫਰਾਰ ਹਨ

ਇਸ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿਪਾਹੀ ਫਰਾਰ ਹੈ। ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਾਥੀ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਫਰਾਰ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫੋਰਸ (ਬ੍ਰਹਮ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ) ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਐਸ ਐਸ ਪੀ ਸ੍ਰੀ ਏ ਪੀ ਪਾਂਡੇ ਦੀ ਹਤਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਘੜੀ ਜਦ ਕਿ ਅਗਸਤ 1988 ਤੋਂ ਪੀ ਏ ਪੀ ਵਿਚ ਇਥੇ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਖਾੜਕੂ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੋ ਕਿ ਮੁਠ ਭੇੜ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ ਨੇ ਸਿਪਾਹੀ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੇਲਜੋਲ ਬਣਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਿੰਡ ਇਕੋ ਪਿੰਡ ਬਾਜਰਾ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਦੇ ਸਨ।

ਬੰਬ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੀ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਨੂੰ ਬਲਾਸਟ ਦਾ ਜੋ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਮਿਥਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਐਸ ਐਸ ਪੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਬੰਬ ਰਖਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਘੜੀ। ਐਸ ਐਸ ਪੀ ਸ੍ਰੀ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੰਬ ਸਥਾਨਕ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਲਾਲ ਬਿਲੂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਬਰੀਫ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸਪੋਰਟਸ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ।

ਖਾੜਕੂ ਬੰਬ ਟਿਕਾਉਣ ਪਿਛੋਂ ਪੀ ਏ ਪੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ ਤੇ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੋਨੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਪੁਲਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਖਾੜਕੂਆਂ ਆਪਣਾ ਸਕੂਟਰ ਜੀ ਟੀ ਰੋਡ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜਾਂਦੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੀ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਜਿਉਂ ਹੀ ਐਸ ਐਸ ਪੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਗਏ ਹਨ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾਲ ਬੰਬ ਚਲਾ ਦਿਤਾ ਤੇ ਉਥੋਂ ਖਿਸਕ ਗਏ।

ਫੌਜ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਚੰਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੰਦੀ-ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਏਗਾ-ਟੌਹੜਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ —— ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੌਜ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰੋਹ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਗੀਨਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਤੁੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਜ਼ਾ ਇਥੇ ਸੈਕਟਰ 36 ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕਾਂ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਉਤੇ ਸਵਾਗਤ ਸਮਾਰੋਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕਿਆ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸੱਕਤਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ, ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਉਬੋਕੇ, ਪ੍ਰ. ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂ ਮਾਜਰਾ, ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹਲ ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੋ ਫੌਜ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆਉਂਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਦਲਾਂ ਦੇ ਵੀ ਰਾਏ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿਚ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੰਤਵ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਵੀ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਬਣੇਗੀ ਉਸਨੂੰ ਅੰਦਰ ਕੁਝ ਹੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਚਲਦਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਵਲੋਂ ਨਿਭਾਏ ਰੋਲ ਸਬੰਧੀ ਪੁਛੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਚੰਗਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਦੋਵੇਂ ਦਲ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਤੇ ਇਕਠੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਵੀਂ ਚੁਣੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ 25 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲੇ 'ਚ ਮਹਿਤਾ ਚੌਂਕ ਵਿਖੇ ਜਾਣੀ ਪੰਜਾਬ ਰੋਡਵੇਜ਼ ਦੀ ਬਸ ਚੋਂ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਇਕ ਮੁਸਾਫ਼ਰ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਹਤਿਆ ਕਰ ਦਿਤੀ।

ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸੰਗਾਲਾ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਚੋਂ 13,77 ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਕਦੀ ਲੁਟੀ। ਆਦਮਪੁਰ ਥਾਣਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪੰਡੋਰੀ ਨਿੱਝਰਾਂ 'ਚ ਇਕ ਸਕੂਟਰ ਸਵਾਰ ਖਾੜਕੂ ਨੇ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਚੋਂ 16162 ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਕਦੀ ਲੁਟੀ।

ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਚ ਹਲਾਕ
3 ਖਾੜਕੂ ਕਾਬੂ, 3 ਹੋਰ ਹਲਾਕ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ —— ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕੰਗ ਖ਼ਿਆਣਾ ਨੇੜੇ ਨਾਮਵਰ ਖਾੜਕੂ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦੀ ਲਈ ਇਕ ਪੁਲਸ ਪਾਰਟੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਘਾਤ ਲਾ ਕੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਦੋਪਾਸੀ ਫਾਇਰਿੰਗ ਵਿਚ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅਣਪਛਾਤਾ ਖਾੜਕੂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਮਾਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਚਾਰ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਇਕ ਘਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬਟਾਲਾ ਪੁਲਸ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗਾਜ਼ੀਕੋਟ ਜਾਟੀਆਂ 'ਚ ਦੋ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਏ ਕੇ 47 ਰਾਈਫਲ ਦੇ ਚਾਰ ਖਾਲੀ ਕਾਰਤੂਸ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ।

ਪੁਲਸ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲੇ 'ਚ ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਦੂਸਰ ਸੰਘ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ ਦਾ ਮੁਖੀ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਹਜ਼ਰਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ਼ ਬੋਤਾ ਸਿੰਘ ਪੁਲਸ ਤੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀ ਦੋਪਾਸੀ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕਾਰਨ ਹਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ।

ਬਟਾਲਾ ਤੋਂ ਇਕ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਸ ਨੇ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕਰਮਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ 31 ਕਾਰਤੂਸ ਸਮੇਤ ਦੋ ਪਿਸਤੌਲ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ।

ਹਿਸਾਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਪੁਲਸ ਮੁਖੀ ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਟੋਹਾਣਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸੜਕ ਉਪਰ ਕੁੱਝ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹਤਿਆ ਕੀਤੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਉਪਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਕ ਟਰੱਕ ਨੇ ਪਿਛੋਂ ਆ ਕੇ ਟੱਕਰ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ। ਘਟਨਾ ਉਪਰੰਤ ਹਮਲਾਵਰ ਪਿਸਾਵ ਵੱਲ ਦੌੜ ਗਏ।

ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ (ਜ਼ਫ਼ਰਵਾਲ) ਵਲੋਂ ਰਾਦੂ ਦੇ ਅਗਵਾ ਦੀ ਨਿੰਦਾ

ਲੰਡਨ —— ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਸਥਿਤ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ (ਜ਼ਫ਼ਰਵਾਲ) ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬੇਗੁਨਾਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਰੋਮਾਨੀਆ ਦੇ ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਲਿਵਿਊ ਰਾਦੂ ਦੇ ਅਗਵਾ ਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਜੁਰਮ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਦੂ ਨੂੰ ਫੌਰਨ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ।

ਸ੍ਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੇਗੁਨਾਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਦੂ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹਨਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਦੂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਬੁਜ਼ਦਿਲਾਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਕਾਰ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲੱਗੇਗੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਇਸ ਖਬਰ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ (ਜ਼ਫ਼ਰਵਾਲ) ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਦੂ ਦੇ ਅਗਵਾ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਲੇਟਨ ਸਟੋਨ ਵਿਚ ਏਸ਼ੀਅਨ ਦਾ ਕਤਲ

ਲੰਡਨ —— ਪੂਰਬੀ ਲੰਡਨ ਦੇ ਲੇਟਨ ਸਟੋਨ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਇਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਜਾਵੇਦ ਇਕਬਾਲ ਦਾ ਭਿਆਨਕ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਾਤਲ 37 ਸਾਲਾ ਮਿਨੀ ਕੈਬ ਡਰਾਈਵਰ ਜਾਵੇਦ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਛੁਰੇ ਦੇ ਵਾਰ ਕਰਕੇ ਦੌੜ ਗਿਆ। ਜਾਵੇਦ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਲੇਮਨ ਰੋਡ ਉੱਤੇ ਸਥਿਤ ਉਸਦੇ ਘਰ ਦੇ ਪਿਛਵਾੜੇ ਤੋਂ ਮਿਲੀ। ਪੁਲਸ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਦੋ ਵਜੇ ਤੋਂ 4 ਵਜੇ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਇਆ।

ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਯਾਰਡ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਵੇਦ ਜਦੋਂ ਰਾਤ ਮਿਨੀ ਕੈਬ ਕਰਕੇ ਘਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਅਜਨਬੀ ਉਸਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਘੁਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਦੌੜਾ ਤਾਂ ਜਾਵੇਦ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜੁਰਮ ਰੁਕਾ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਚਾਕੂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਜਾਵੇਦ ਨੂੰ ਨਿਢਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਪਿਆ ਜਾਵੇਦ ਹਾਏ ਹਾਏ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਕੋਈ ਉਸਦੀ ਮੱਦਦ ਨੂੰ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇਕ ਪਰਿਵਰਤਨ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

-੦- ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕਵੀ -੦-

ਨਾਮਧਾਰੀ ਪੰਥ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਸੰਪੰਨ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਚਪਨ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਜ ਵਾਲੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅੰਕੁਰ ਬੀਜ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਏ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਤਾਂਘ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 30 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠਿਆਂ-ਉਠਿਆਂ ਤੁਰਦਿਆਂ-ਫਿਰਦਿਆਂ ਤੇ ਪਿਆਰ-ਮਲ੍ਹਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ 'ਅਜ' ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਪਸ਼ਟ ਲਭਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੂਰ ਬੀਤੇ 'ਕਲ੍ਹ' ਵਿਚ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਪੂਰਵ ਸਤਿਗੁਰੂਆਂ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਤੇ ਹੀ ਇਹ ਸ਼ਿੱਦੀ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ : ਹਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਗਿਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਵੇਖ ਕੇ ਅੰਕੋ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਲੀਲ੍ਹਾ ਅਗਮ ਅਗਾਧ ਹੈ। ਕੋਈ ਸੰਸਾਰੀ ਜੀਵ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪਰਖ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਸਲੋਕ ਵਿਚ ਜੋ ਗੁਰੂ ਬਾਰੇ ਆਸਥਾ ਇਉਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ:-

ਜੇ ਸਉ ਚੰਦਾ ਉਗਵਹਿ ਸੂਰਜ ਚੜਹਿ ਹਜਾਰ।
ਏਤੇ ਚਾਨਣ ਹੋਂਦਿਆਂ ਗੁਰ ਬਿਨੁ ਘੋਰ ਅੰਧਾਰ।

ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼

ਜਿਉਂ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੱਦੀ ਨਸ਼ੀਨ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਵੱਲ ਆਪਣੇ ਧਿਆਨ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਜੋੜਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜ ਦੀ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੋਈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ 'ਮਹਾਰਾਜ' ਜਾਂ 'ਬਾਬਾ ਜੀ' ਹੁੰਦਿਆਂ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਤੀਰੇ, ਪਰੇਮ ਤੇ ਉਦਾਰਤਾ ਤੋਂ ਮੋਹਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਣਿਆਂ ਤਾਂ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਆਪ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣਿਆਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਆਪ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰਬੰਦੀ ਸਮੇਂ ਦਰਸ਼ਨ ਭੇਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੱਤਰ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਦੌਰਾ ਜਾਂ ਮੇਲਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਨਗਰਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਸੀ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਨਗਰ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵੱਲ ਤਾਂ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੀ ਸੀ ਕੁਝ ਉਹਨਾਂ ਬੇਨਤੀ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਜਿਸੇ ਵਿਉਂਤ ਨਾਲ ਹੀ ਪੂਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕਰਵਾਇਆ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਮਾਇਆ ਦੀ ਮੁੜ ਤੋਰ ਨਹੀਂ ਚਲੇਗੀ ਭੇਟਾ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਦਾਖ਼ਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਸ੍ਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਕ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਸਿਰੇ ਤੱਕ ਅਜਿਹੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਮੂਹ ਉਠ ਖਲੋਤੇ ਜੋ ਬਾਬਾ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਨਗਰ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਥਾਈਲੈਂਡ ਅਤੇ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਚਰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਥਾਈਲੈਂਡ ਦੀ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਅਗਾਧ ਪ੍ਰੇਮ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪ 1939 ਤੋਂ 1954 ਤੱਕ 12 ਵਾਰ ਥਾਈਲੈਂਡ (ਸਿਆਮ) ਗਏ। ਇੰਜ ਹੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਵਾਸੀ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨੀ ਲਈ ਬਾਰ ਬਾਰ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ। ਪੈਲਾ ਕਾਂਗਾਲਾ ਤਾਂ ਖਾਸ ਮਹਾਨਤਾ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲਤਰ ਹੁੰਦਾ ਗਇਆ ਪੰਜਾ ਮਹਾਂਦੀਪਾਂ ਦੇ ਅੰਤਮ ਛੋਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਥਾਈਲੈਂਡ ਬਰਮਾ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਸਿੰਘਾਪੁਰ ਹਾਂਗਕਾਂਗ, ਜਾਪਾਨ ਆਦਿ ਏਸ਼ੀਆਈ ਤੇ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜਦਾ ਆਪ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਦੌਰਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਇਰਲੈਂਡ, ਜਰਮਨ, ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ, ਹਾਲੈਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੱਕ ਪਸਰ ਗਿਆ।

ਬਾਰ ਬਾਰ ਦੇ ਮੁੜਾਵਿਆਂ ਤੇ ਘੱਟ ਵੱਧ ਪਰਵਾਨਗੀ ਕਾਰਨ ਇਹ ਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਰਟਨ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਿਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਮਾਨਵ ਅੰਕੁਸ਼ ਦਾ ਸਦਾ ਹੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਭ੍ਰਮਣ ਉਥੋਂ ਦੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੌਦ ਨੂੰ ਭਿਜਾਉਣ-ਗੋਲਣ ਬਣਾਂਦੇ ਰਹਨ।

ਥਾਈਲੈਂਡ ਦੀ ਸਮਰਿਧ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਭੂਮੀ ਸੰਗਤ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ (ਕਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨਾਲ ਹੀ) ਸਾਲ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਉਥੋਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਲੋਕ ਕਰੀਬ ਹਰ ਰੁੱਤੇ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਨ ਪਰਸਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਲਿਆਂ ਹੋ ਚਾਰ ਵਾਰ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਯਾਚਕਾਂ ਦੀ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਇੱਛਾ ਪੂਰਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੇਠ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਏਥੇ ਵਸਦੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਲਈ ਇਸ ਹਿੰਮਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਵੀ ਜਾਂਦਿਆਂ ਇਹਨਾਂ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਣ।

ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਖੇਤਰ ਪੂਰਵ ਸਤਿਗੁਰੂਆਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰੇ ਹਰਮਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਵਿਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵ ਬਿਰਤੀ ਘੜਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੇ ਰਹਨ।

ਸਭ ਕੁਝ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਉਹ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਅਜ ਵੀ ਜਿਉਂ ਦੀਆਂ ਤਿਉਂ ਜੀਵਤ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਰੂ ਅਰਪਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਦੀ ਇਹ ਤੁਕ 'ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਸਭ ਸਉਪਿ ਗੁਰ ਕਉ ਹੁਕਮਿ ਮੰਨਿਐ ਪਾਈਐ' ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਤੇ ਢੁਕਦੀ ਹੈ। ਉਪਰ ਦਸੀ ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਉਸਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਆਗਿਆ ਅਧੀਨ

ਬਾਕੀ ਸਫਾ ੩੧ ਤੇ

ਸ੍ਰੀ ਹੰਸਪਾਲ ਐਮ ਪੀ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼

ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੰਸਪਾਲ ਐਮ ਪੀ

ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਕੰਸਲ ਜੀ,
ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ

ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਪਣ' ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਜਿਹੜਾ 20 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸਾਲ ਸਾਰੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸ਼ੁਭੀ ਵਧੀਆ ਉਦਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਦਿਵਸ ਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਅੰਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹਰ ਪ੍ਰਾਣੀ ਲਈ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉਠ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰੋ ਤੇ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇਕ ਘੰਟਾ ਜ਼ਰੂਰ ਬੈਠੋ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਬਦਅਮਨੀ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀਏ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਅਮਨ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪਿਆਰ-ਸਤਿਕਾਰ ਹੋਵੇ। ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਸੁਖ ਦੁੱਖ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆ ਸਕੀਏ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਦਰਬਾਰ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਨ ਤੇ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੰਸਪਾਲ ਐਮ.ਪੀ.
ਰਾਜਿਆ ਸਭਾ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਨੈਰੋਬੀ ਤੋਂ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਸੈਂਖੀ ਹੁਰਾਂ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਸੈਂਖੀ

ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਐਡੀਟਰ ਜੀ,
ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਅਤਿਅੰਤ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ "ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਪਣ" ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਅੰਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਉਦਮ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਭਰਾਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਭ੍ਰਮਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਮੈਂ ਨੈਰੋਬੀ ਕੀਨੀਆ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਹਜ਼ੂਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ 72 ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਤੇ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਵੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠਣ ਇਸ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ਼ੁਭਚਿੰਤਕ,
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਸੈਂਖੀ,
ਪ੍ਰਧਾਨ ਈਸਟ ਅਫਰੀਕਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ, ਨੈਰੋਬੀ, ਕੀਨੀਆ

3 ਧੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਭਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਿਓ ਨੂੰ 8 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕੈਦ

ਨਿਊਕਾਸਲ —— ਇਥੋਂ ਦੀ ਕਰਾਊਨ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਇਕ ਘਿਨਾਉਣਾ ਸੀਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਇਸ ਟੀਚਰ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਤਿੰਨ ਧੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਭਚਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਵੱਡੀਆਂ ਦੋ ਧੀਆਂ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਇਹ ਕਾਰਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ 11 ਤੇ 13 ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਧੀ ਜਦੋਂ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਉਸ ਦਾ ਗਰਭ ਗਿਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਨਿਊਕਾਸਲ ਅਧੀਨ ਟਾਊਨ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਟੀਚਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਰਤੂਤ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਛੁਪੇ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗੀਂ ਹੱਥੀਂ ਫੜ ਲਿਆ ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਭੇਤ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸੰਭਾਲ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਨਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਸ 50 ਸਾਲਾ ਪਿਓ ਨੇ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਹੁਣ 30 ਅਤੇ 27 ਸਾਲ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਛੋਟੀ 23 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਭੇਦ ਦਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਟੀਚਰ ਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਪਾ ਲਏ ਹਨ ਉਸਦੀ ਅਗੋਂ 11 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਚਾਣ ਦਾ ਉਸ ਔਰਤ ਨੇ ਹਰ ਹੀਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਪਿਛਲੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਭੇਦ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਠੀਕ ਕਰ ਸਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਉਲਝਣ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਸੈੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀਆਂ।

ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਟੀਚਰ ਪਿਓ ਨੂੰ 8 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੱਜ ਦੇ ਰੀਮਾਰਕਸ ਸਨ ਕਿ "ਤੂੰ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈਂ- ਕੋਈ ਦਰਿੰਦਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੈਂ।"

ਸਾਊਥਾਲ ਦੇ ਬ੍ਰਾਡਵੇ ਚੈਂਬਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਲੇਬਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸ਼ੈਕ ਕੋਲੋ (45) ਜੋ ਜਿੱਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਲਾਮਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਚਾਲੇ ਮਿ. ਨੋਲ ਕੀ ਖੜੇ ਹਨ। ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਕੌਂਸਲਰ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ, ਕੌਂਸਲਰ ਖਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦਿਆਲ, ਮਿ. ਨੋਲ, ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਮਿ. ਖਾਬਰਾ (ਜੋ ਕੀਲਿੰਗਹਰਸਟ ਤੋਂ ਲੇਬਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ) ਨਾਲ ਹੀ ਦੂਜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਮਿ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਸੀਟ ਜਿੱਤਣ ਕੌਂਸਲਰ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਕੇ ਬਿੱਲੀ ਨੂੰ ਖਿਲਾਏ?

ਦੋਸ਼ੀ ਪਤੀ ਦਾ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਬਿਆਨ

ਲੰਡਨ —— ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਡਰਾਉਣੀ ਖ਼ਬਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਤੀ ਨੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਕੀਤੇ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਂਡੀ ਵਿਚ ਪਕਾਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਉਘ ਸੁੱਘ ਵੀ ਨਾ ਨਿਕਲੇ।

ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪਤਾ ਸੋਮਵਾਰ ਕਰਾਊਨ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਓਲਡ ਬੇਲੀ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਸਹਿਮ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ 27 ਸਾਲਾ ਪਤਨੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਟਿਕਾਣੇ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਪਤੀ ਦਾ ਨਾਂ ਪੈਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਸੀ ਅਰਮੰਡਾ। ਉਸਨੂੰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਤੂੰ ਪਤਨੀ ਦੇ ਮਾਸ ਦਾ ਕੋਈ ਟੁਕੜਾ ਪਕਾ ਕੇ ਬਿੱਲੀ ਨੂੰ ਵੀ ਖੁਆਇਆ ਸੀ। ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਪਤੀ ਨੇ ਨਾਂਹ ਕਿਹਾ।

ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਜੋੜੇ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰੀ ਨੇ ਪਤਨੀ ਦਾ ਮਾਸ ਪਕਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਖੁਆਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪੈਰੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੇ ਪਤਨੀ ਅਰਮੰਡਾ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਝਗੜ ਕੇ ਚਾਕੂ ਚੁਕਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਧੌਣ ਕਟ ਲੈਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਚਾਕੂ ਖੋਹਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸਦਾ (ਪਤਨੀ) ਦਾ ਗਲਾ ਘੁਟਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪੈਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਮੰਡਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਵਾਂਢੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੈਰੀ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਤਕਰਾਰ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਪਤਨੀ ਨੇ ਤਲਾਕ ਨਾਮਾ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੈਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਉਸਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਅਰਮੰਡਾ ਦੇ ਗਵਾਂਢੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪਤਨੀ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਜਾ ਕੇ ਚਾਕੂ ਲੈ ਆਈ। ਪੈਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ - ਮੈਂ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਚਾਕੂ ਖੋਹਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਚਾਕੂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਮੁੱਕੇ ਮਾਰੇ। ਮੈਂ ਪਾਗਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਂ ... ਫਿਰ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਹੋਸ਼ ਹੋ ਪਰੇ ਨੂੰ ਧੱਕ ਪਈ। ਮੇਰੇ ਹਥ ਉਸਦੇ ਗਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਸਾਂ। ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਹ ਦਵਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ। ਉਸਦੇ ਨੱਕ ਵਿਚੋਂ ਖੂਨ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੋ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਕਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਖੂਨ ਕਾਰਪੈਟ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਗੈਰਜ ਵਿਚੋਂ ਬੋਰਾ ਚੁਕਿਆ ਤੇ ਲਾਸ਼ ਕਾਰ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਸਾਂ। ਮੁੜ ਕੇ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਛੱਡ ਕੇ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਲਾਸ਼ ਕਢ ਕੇ ਮੈਂ ਖੁਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਘਾਹ ਵਿਚ ਸੁਟ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਛੱਡ ਆਇਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਾਰਪੈਟ ਤੇ ਖੂਨ ਧੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਬੱਚੀ ਆਪਣੀ ਸਹੇਲੀਆਂ ਸਮੇਤ ਆ ਗਈ। ਫਿਰ ਰਾਤ ਮੈਂ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਦੋਸਤ ਦੇ ਘਰ ਛੱਡਿਆ ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਲਾਸ਼ ਚੁਕਣ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਖਤਰਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਏਗਾ। ਲਾਸ਼ ਘਰ ਲਿਆ ਕੇ ਬਾਥਰੂਮ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਟੁਕੜੇ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਖਿਆਲ ਸੀ

ਯੂ.ਕੇ. ਵਿਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਿਗਰਟ ਪੀਣ ਨਾਲ 3 ਸੌ ਬੰਦੇ ਮਰਦੇ ਹਨ

ਲੰਡਨ —— ਨਵੇਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਹਰ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਤਮਾਕੂ ਪੀਣ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਕਾਰਨ 12 ਵਿਅਕਤੀ ਮਰਦੇ ਹਨ। ਹੈਲਥ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਮਾਕੂ ਪੀਣ ਨਾਲ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਤਿੰਨ ਸੌ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਹੈਲਥ ਸਰਵਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਮਾਕੂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਸਾਲ 437 ਮਿਲੀਅਨ ਪੌਂਡ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ 1995 ਤੱਕ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 3 ਪੌਂਡ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਇਸੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤਮਾਕੂ ਪੀਣ ਨਾਲ ਹਰ ਸਾਲ 2 ਲੱਖ 65 ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਵਾਰਾਣਸੀ —— ਦਵਾਰਕਾ ਪੀਠ ਦੇ ਜਗਤਗੁਰੂ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਸਵਾਮੀ ਸਰੂਪ ਆਨੰਦ ਸਰਸਵਤੀ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਵਲੋਂ 30 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕੀਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

+ ਮੈਨੂੰ ਖਿਆਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤੇ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਟੁਕੜੇ ਓਵਨ ਉੱਤੇ ਪਕਾਏ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਾਣੇ ਲਾ ਸਕਾਂ।"

ਵਕੀਲ ਦੇ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਪੈਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਮੈਂ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸਾਂ ਪਰ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਿਆ...ਮੈਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹਾਂ

ਰੂਪਰਾਏ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਨ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ।

SHERON LTD.T/A

ALL TYPE OF BUILDING METERIALS-BRASS WEAR, ELECTRICAL, PLUMBING, IRON MONGER, TIMBER, SAND, CEMENT, BRICKS, BLOCKS, SHEET TIN METRIAL.

LONDON BUILDER MERCHENTS
45-47 TOWER BRIDGE ROAD,
LONDON S.E.1
071-403 3480/5033
Fax. 071-403 5168

LONDON BUILDER MERCHENTS
13-15 FORDHAMAN ST.,
LONDON E.1
071-247 4800

ਸੇਖੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਦੀ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਵਧਾਈ

ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰਕੈਟਰ-ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋ

ਕੈਨੀਆ ਕੋਚ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟਿਡ-ਨੈਰੋਬੀ

ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਕੇਨੀਆ ਵਿਚ ਕੋਚਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ।

KCI
AN EMERGING EXCELLENCE

KENYA COACH INDUSTRIES LIMITED
GM APPOINTED ISUZU VEHICLE DEALER
PO BOX 18354 NAIROBI FAX 540902

SALES 555188 552653

SERVICE 553770 553778

SPARES 554390 554393

ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਬਦੇਸ਼ੀ ਦਖਲ ਤੇ ਤਸ਼ਦਦ ਦੀ ਨਖੇਧੀ ਕਰੇ

ਉਚ ਪਧਰੀ ਭਾਰਤੀ ਵਫਦ ਵਲੋਂ ਮੈਮੋਰੰਡਮ

ਬਰਮਿੰਘਮ —— ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕੁਝ ਨਾਮੀ ਭਾਰਤੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵਫਦ ਨੇ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਲੀਡਰ ਮਿ. ਹੈਟਰਸਲੇ (ਐਮ ਪੀ) ਨੂੰ ਇਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਵਫਦ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਿ. ਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਇੰਡੀਆ ਕੱਲਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਿ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਮਿ. ਹਰਮੁਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਆਰਗੇਨਾਈਜੇਸ਼ਨ ਯੂ ਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੀ ਐਸ ਖਾਮੋ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਵਫਦ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੇਬਰ ਲੀਡਰ ਮਿ. ਜੀ ਕਾਫਮੈਨ ਦਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦਖਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਏਸ਼ੀਅਨ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਤਲਖੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ 26 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਇਲਹਾਕ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਾਊਂਟ ਬੈਟਨ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਇਲਹਾਕ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹਮਲਾਵਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ 2/5 ਹਿਸਾ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਸਾਂਭ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੁਸਲਮ ਆਬਾਦੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੋਂਦ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਚੁਕੀ ਹੈ।

ਲੇਬਰ ਲੀਡਰ ਮਿ. ਹੈਟਰਸਲੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਬਾਰੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤਕ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਹਨ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਪਾਸੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਸ ਤਸ਼ਦਦ ਦੇ ਅੱਤਵਾਦ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇ ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਿਲਵਰਤਣ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਓਹਲੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਸ਼ਦਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪਿਛੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹਥ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਤਸ਼ਦਦ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਬਦੇਸ਼ੀ ਦਖਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇ।

ਵਫਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਭਾਰਤੀ ਬਿਨਾਂ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਤੇ ਰੰਗ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਾਰੇ ਇਕਰਾਇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅੰਗ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਵਫਦ ਨੇ ਲੇਬਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਸਟੈਂਡ ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦੇਣ।

ISLES ਵਲੋਂ ਦੀਵਾਲੀ ਸਮਾਰੋਹ

ਸਾਊਥਾਲ —— ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ISLES ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਸਾਫਿਰੀ ਵਲੋਂ 16 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸੀ ਐਂਡ ਐਲ ਲਈਜ਼ਰ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਦੀਵਾਲੀ ਸਮਾਰੋਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਢਾਈ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੋਕੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਨਾਚ ਗਾਣੇ ਦਾ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ। ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ ਮਿਸਿਜ਼ ਸੁਮਨ ਭਾਰਗਵ, ਮਿਸਿਜ਼ ਮਹਿਤਾ, ਮਿ. ਆਰ ਐਲ ਮਹਿਤਾ (ਪ੍ਰਧਾਨ) ਮਿ. ਕੇ ਵੀ ਰਾਜਨ (ਡਿ: ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਇੰਡੀਆ) ਮਿ. ਕੁਲੇਸ਼ ਭਾਰਗਵ (ਜਨ: ਸਕੱਤਰ) ਅਤੇ ਮਿਸਿਜ਼ ਰਾਜਨ। ਮੁਸਾਫਿਰੀ ਵਲੋਂ ਕੌਂਸਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਦੋ ਸੌ ਪੰਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ —— ਉੱਘੇ ਹਿੰਦੀ ਅਭਿਨੇਤਾ ਰਾਜ ਬੱਬਰ ਨੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ

ਮਿ. ਸੀ ਟੀਵੇਸ਼ਵਰ ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੇਅਰਮੈਨ

ਲੰਡਨ —— ਏਅਰ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਿ. ਟਵੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਚਾਰਜ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਦੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼ ਅਤੇ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਇੰਡੀਅਨ ਇਨਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ 1968 ਵਿਚ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੈਰੀਅਰ ITC ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹਨਾ ਹੋਟਲ ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਸਨਅਤ ਬਾਰੇ ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਤਜਰਬਾ ਹੈ।

ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨਫਰੰਸ

ਕਾਵੈਂਟਰੀ —— ਇਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੌਂਸਲ ਫਾਰ ਮਦਰ ਟੰਗ ਟੀਚਿੰਗ ਵਲੋਂ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ 7 ਦਸੰਬਰ 1991 ਨੂੰ ਲੈਂਗਲੀ ਟੀਚਰਜ਼ ਸੈਂਟਰ ਕੈਂਮਨ ਹੇਲ ਰੋਡ ਵਿਖੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਰੀਕੁਲਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਰੀਕੁਲਮ ਵਿਚ 19 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ, ਉਰਦੂ, ਹਿੰਦੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ, ਆਦਿ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਸਮੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕੇਵਲ ਇਹਨਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਚੋਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸਾਡੇ (ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੇ) ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨਾਲ ਟੈਲੀਫੋਨ 0203-412087 ਰਾਹੀ ਸੰਪਰਕ ਪੈਦਾ ਕਰੋ।

ਪਨੇਸਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਪੁਰਬ ਦੀਆਂ ਸਭ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਹੋਣ

HIS HOLINESS SATGURU JAGJIT SINGH JI

ਇੰਪੋਰਟ, ਐਕਸਪੋਰਟ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਦੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਯੂ.ਕੇ. ਭਰ ਵਿਚ ਧੁੰਮ ਹੈ।

ELANE LIMITED

T/A RAJA SAHIB MARKETING

IMPORT · EXPORT · MARKETING

Mr. KEWAL PANESSAR

22 MALFORD GROVE
SOUTH WOODFORD
LONDON E.18 2DX

Telephone: 01-989 6395 *Fax:* 01-989 6395

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ

ਬਾਹਰਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਜਤਿੰਦਰ ਪੰਨੂ

ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖ਼ਤਰਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੀ ਪੰਜਾਬ ਪਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਮੁੜ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਥੇ ਕੁਝ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਸਿਰਫ ਪਨਾਹ ਲਈ ਅੱਡੇ ਕਾਇਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੀਲੀਭੀਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਕਤਲ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਰੁਦਰਪੁਰ ਕਤਲ ਕਾਂਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੁਦਰਪੁਰ ਵਿਚ ਦੋ ਧੱਕੇ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਕਰਕੇ ਅੰਧਾ ਧੁੰਦ ਦਰਜਨਾਂ ਬੇਕਸੂਰ ਆਦਮੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਵੀ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜਿਸਥਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਘੱਟ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਤੇ ਲਗਦੀ ਹੈ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਨੇੜੇ ਅਜੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਖਿਲਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ।

ਅਜਿਹਾ ਸਮਝਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਉੱਜੇ ਗਿਧ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਤੰਦੂਰ ਬਾਲ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਰੋਟੀ ਸੇਕਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਮਦਾ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿੰਨੇ ਸਿੱਖ ਬਚ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁੱਜ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿੰਨੇ ਨਹੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਹ ਸਿਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਫਾਇਦੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣੂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬੰਬਈ ਦੀ ਇਕ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਉੱਘੇ ਆਗੂ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਿਰਭਕ ਨੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਬੰਬਈ ਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ ਵਸਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ?

ਸ੍ਰੀ ਟੌਹੜਾ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, "ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਕੁਝ ਕੁ ਲੱਖ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਦੇ ਕੇ ਵੀ ਜੇ 'ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹਰਜ ਹੈ?"

ਸ੍ਰੀ 'ਨਿਰਭਕ' ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨਕ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਟੌਹੜਾ ਦੇ ਇਸ ਜੁਆਬ ਤੇ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਟੌਹੜਾ ਫਿਰ ਬੰਬਈ ਜਾ ਨਾ ਸਕੇ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਟੌਹੜਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇ ਮੋਹਰਿਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਲੋਂ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ।

ਰੁਦਰਪੁਰ ਦੇ ਬੰਬ ਕਾਂਡਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੱਲ ਕਦ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਕਾਂਡ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਹਨ ਕਰਨੇ, ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਲਦੀ ਦੇ ਬੂਥੇ ਦੇਣ ਦੀ ਚਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਫਿਰ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ ਦੁਖਾਂਤ ਦੀ ਲਾਈ ਗਈ ਜਿਹੜਾ ਇਕ ਧਾਰਮਕ ਸਭਾ ਤੇ ਬੰਬ ਚਲਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਧਾਰਮਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਭੜਕਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਿਰਫ ਇਹੋ ਸਾਕਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਅਜਿਹਾ ਬਣ ਜਾਵੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦਾਅ ਨਾ ਖੇਡਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੰਗੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਸਕਣ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਹੋਰ ਥਾਈਂ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮਾਰੂ ਅਸਰਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸ੍ਰੀ ਪੇਰੰਬਦੂਰ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹੀ ਸਾਕਾ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੋਈ। ਇਕ ਅੱਤਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਗੁਰੀਲਾ ਫੋਰਸ' ਦੇ ਛਪੇ ਹੋਏ ਪੈਡ ਤੇ ਇਕ 'ਭਾਈ ਤ੍ਰਿਮੁਦਨ ਸਿੰਘ' ਨੇ ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 'ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖ਼ਾਲਸਾ ਮਾਨੋਚਾਹਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਉਸ ਵਕ[redacted]ਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਜਦੋਂ[redacted]ਹੀ ਤ੍ਰਮਣੀਚਨ ਦੇ ਬਣੇ ਖ਼ਾਲਿਸਤ[redacted]ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਭਾਈ ਬੇਈਮਾਨ [redacted] ਇਸ ਵਕਤ ਤਾਮਿਲ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਪਾਸ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਵਧਾਉਣ ਖ਼ਾਤਰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗਏ ਸਨ ਨੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਤਾਮਿਲ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।'

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਲੰਮੀ ਚੌੜੀ ਸਕੀਮ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣ ਲਈ ਸਨ।

ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਚਿੱਠੀ ਜੇ ਛਪ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਸਿੱਟੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ। ਇਹ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰਨ ਗੌਹਰੇ ਨਹੀਂ। ਭਲਾ ਹੋਵੇ ਉਹਨਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰੀ

ਬਾਕੀ ਸਫਾ 32 ਤੇ

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਗੁਰੀਲਾ ਫੋਰਸ

ਹੈਡ ਆਫਿਸ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਮਿਤੀ 22-5-91

ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ

ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਮਾਨੋਚਾਹਿਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਉਸ ਵਕਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕੱਲ ਭਾਈ ਤ੍ਰਮਣੀਚਨ ਦੇ ਬਣੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਗੁਰੀਲਾ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਭਾਈ ਬੇਈਮਾਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ ਨੇ ਕਿ ਇਸ ਵਕਤ ਤਾਮਿਲ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਪਾਸ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਵਧਾਉਣ ਖਾਤਰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਗਏ ਸਨ ਨੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਮਿਲ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿਸਟਮ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਰੇਡ ਕੰਟਰੋਲ ਰਾਹੀਂ ਤਕਰੀਬਨ 60 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਧਮਾਕਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਧਮਾਕੇ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ 90 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਵੀ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲ ਗੁਰੀਲਾ ਫੋਰਸ ਦੇ ਇੱਕ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਚਿੰਤਾਮਣੀ ਕਾਮਤ ਨੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਗੁਰੀਲਾ ਫੋਰਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇ ਬਣੇ ਉੱਥੇ (ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ 60 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬ ਵੱਲ) ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਖਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਮਦਰਾਸ ਸਥਿਤ ਹੈਡਕੁਆਟਰ ਦੇ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਆਫਿਸ ਦੇ ਵਾਇਰਲੈਸ ਕੰਟਰੋਲ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਲੋਕ ਸਿਸਟਮ ਰਾਹੀਂ ਟੈਪ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਕੰਟਰੋਲ ਸਿਸਟਮ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਬੇਈਮਾਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਮੰਤਵ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲੈਂਊ ਸਟਾਰ ਅਤੇ 1984 ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਭਾਈ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਹਿੰਦ, ਭਾਈ ਪ੍ਰਿਥੀ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਭਾਈ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਸਥਾਨੀ, ਭਾਈ ਸੀਤਲ ਸਿੰਘ ਮੱਤੇਵਾਲ, ਡਾ. ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਬੁੱਟਰ ਆਦਿ ਪੰਥ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਭਾਈ ਬੇਈਮਾਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ, ਤਾਮਿਲ ਗੁਰੀਲਾ ਫੋਰਸ ਦੇ ਮੇਜਰ ਜਨਰਲ ਭਾਈ ਚਿੰਤਾਮਣੀ ਕਾਮਤ (ਜਿੰਨਾਂ ਨੇ ਕਿ ਨਾਨਕਾ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਕੇ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਈ ਹੈ) ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਜੇ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ ਤੇ ਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

ਭਾਈ ਤ੍ਰਿਮੁਦਨ ਸਿੰਘ
ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ

K.G.F.
ਪੰਥ ਕੀ ਜੀਤ
ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਗੁਰੀਲਾ ਫੋਰਸ

ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ

-੦- ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ -੦-

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਇਹ ਖ਼ਿਆਲ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਫਰਵਰੀ 1992 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸੁਖਾਵਾਂ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਵੀ ਕੋਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ। ਨਾ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ, ਨਾ ਉਹਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਕੋਲ ਨਾ ਕਾਂਗਰਸ ਕੋਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਨਾ ਅਕਾਲੀਆਂ ਕੋਲ ਨਾ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕੋਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ-ਰਾਜੀਵ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਅਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਵਿਚ ਸੁਟ ਦਿੱਤਾ।

ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਹਿਰ ਆਖਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਪਰ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਨਕਸ਼ਾ ਖਿਚਣਾ ਚਾਹਵਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਕੀ ਹਨ ਉਦੋਂ। ਨੰਬਰ ਇਕ ਉਥੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਰੁੱਪ ਕੋਲ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਨੇਤਾ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕ ਸੁਣ ਲੈਣ। ਨੰਬਰ ਦੋ, ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਰੰਗਰੂਟ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਦੇ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਸ ਤੇ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਦਲ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਦੁਖੀ ਲੋਕ ਖਾੜਕੂ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਨੰਬਰ ਤਿੰਨ—ਭਾਵੇਂ ਪੁਲਸ ਕਿਨੀ ਸਖ਼ਤੀ ਆ ਜਾਵੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਕੇ ਨਿਰਪੱਖ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਖਾੜਕੂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਆਪਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਤ ਲੈਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਜਨਤਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਹੋਣਗੇ। ਨੰਬਰ ਚਾਰ, ਅਕਾਲੀ ਗਰੁੱਪ ਕਦੀ ਵੀ ਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਣਗੇ। ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਦਾ ਢੋਲ ਤਾਂ ਪਿਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ, ਏਕਤਾ ਦਾ ਭਰਮ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮਿਲਣ ਵਰਗੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਅਕਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅੰਦਰ ਹੀ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਵਿਰੁਧ ਬੋਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੈ ਦੂਸਰੇ ਦੋਵੇਂ ਕਿਨਾਰੇ ਉੱਤੇ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਨੰਬਰ ਪੰਜ—ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਮੁਕਾਬਲਾ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਖਾੜਕੂ ਗਠਜੋੜ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਚਾਕਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੀਟਾਂ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਸੀਟਾਂ ਖਾੜਕੂ ਜੋ ਅਕਾਲੀ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੀਆਂ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨਾਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਦਲੇਰਾਨਾ ਕਦਮ ਉਠਾਏਗੀ ਬਹੁਤ ਗੋਲੇ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗੀ। ਜਾਂ ਉਹ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਰਾਜ ਹੀ ਜਾਂ ਨਵਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਲਿਆਏਗੀ ਦਲੇਰਾਨਾ ਬਿਆਨ ਦਏਗੀ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ।

ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ

ਵੱਖਰੀ ਨਸਲ

ਲੇਖਕ - ਹਰੀਸ਼ ਮਲਹੋਤਰਾ

ਸਫੇ-87, ਮੁਲ : 40 ਰੁਪਏ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਰਵੀ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਹਰੀਸ਼ ਮਲਹੋਤਰਾ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਲੇਖਕ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਵਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਦੋਹਰੇ ਦਰਦ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਾਵਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਧਦੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਵਖਰੀ ਨਸਲ ਉਸਦੀ ਨਵੀਂ ਪੁਸਤਕ ਹੈ।

ਹਰੀਸ਼ ਮਲਹੋਤਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਿਲਪ ਦਾ ਲੇਖਕ ਦਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਕਿੱਤੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਦਸਦਿਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪਲ ਰਹੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਬਿਆਨਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਏਸ਼ੀਅਨ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਲਚਰ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਗਾਤਾਰ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਏਸ਼ੀਅਨ ਕੁੜੀਆਂ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਤੜਕ ਭੜਕ 'ਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੁਆਚਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਧ ਬੁਧ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਨਾ ਘਰ ਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਘਾਟ ਦੀਆਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਉਹ ਬਣ ਨਹੀਂ ਸਕੀਆਂ ਭਾਰਤੀ/ਪਾਕਿ ਉਹ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ। ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਪੱਤ ਰੋਲਦੀਆਂ ਉਹ ਦੋਜ਼ਿਸ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚਲੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਮਹਿੰਦਰ, ਰਜ਼ੀਆ, ਨਰਗਿਸ, ਸ਼ਾਹੀਨਾ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਭ ਇਹ ਜਿਹੀ ਕੁਰ ਰਾਹੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਵਖਰੀ ਨਸਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਪਲਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਗੋਰਿਆਂ ਦੀ ਖੁਲ੍ਹ ਨੂੰ ਵਰਦਾਨ ਸਮਝਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਵਾਹੀਂ ਦੇ ਝੁਲਾਦੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰੀਸ਼ ਮਲਹੋਤਰਾ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹੀ ਤਜਰਬਾ ਹਣ ਕਰਕੇ ਉਹਦੇ ਵੇਰਵੇ ਬੜੇ ਦਿਲਚਸਪ ਅ... ਭਾਸ਼ਾ ਬੜੀ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਹੈ। ਉਹਦਾ ... ਨਿਪੁੰਨ ਢਾਂਚਾ ਚਾਂਦ ਇਹਨਾਂ ਸਭੀ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਾ... ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇ... ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਭਿੰਨ ਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ... ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਉਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਲਾਂਭੇ ਹੋ... ਭਾਸ਼ਣ ਵੱਲ ਰੁਚਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਥਾ ਪ੍ਰਵ... ਨੂੰ ਠੇਸ ਲਾ ਕੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅਕਾਊ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਪੁਸਤਕ ਪਾਠਕਾਂ ਅ... ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦ... ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ।

ਰੋ ਮੋਹਨ ਨਾਗਰਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ

ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਪਣ ਦੀ ਚਮਕ-ਦਮਕ

ਪਿਆਰੇ ਸਾਥੀਓ

ਸਲਾਮ!

ਦਿਵਾਲੀ ਅੰਕ ਦੇ ਵਿਚਲੇ ਨੇ ਹੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚਾਨਣ ਲਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਤੌਸ਼ਲੀ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦਿਖ ਗੀ ਹਰ ਹਫਤੇ ਛਪਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਲਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਫਿਰਨ, ਕੁਝ ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਰ ਲੈ ਜਾ ਕੇ ਦੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਦਰਪਣ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਾਲਾ! ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਪਿਰਤਾਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਮਹਿਨਤ ਲਈ ਸ਼ਾਬਾਸ਼!!

ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਿੱਧੀ ਯਾਦ

ਆਪਦਾ ਸ਼ੁਭ ਚਿੰਤਕ,
ਹਰਭਜਨ 'ਦਰਦੀ'

ਸਾਹਿਤਕ ਗੋਸ਼ਟੀ ਤੇ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ

ਸਾਊਥਾਲ —— ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ (ਗ.ਬ.) ਦੀ ਸਾਊਥਾਲ ਸ਼ਾਖਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਵਰਨ ਪ੍ਰੀਤ ਹੋਰਾਂ ਪ੍ਰੋ. ਦੀਪਕ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਦੇ ਸਨਮਾਨ 'ਚ 9-11-91 ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਧੀਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਾਵਲ 'ਲਕੀਰਾਂ ਦੇ ਮਰਥੰਮ' ਦੀ ਇਕ ਗੋਸ਼ਟੀ ਕਰਵਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਡਾ. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰ ਮੁੱਖੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਲੋਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਪਰਚਾ ਪ੍ਰੋ. ਦੀਪਕ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਡਾ. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪੁਜ ਨਹੀਂ ਸਕੇ ਸਨ। ਜਿਸ ਤੇ ਸਾਰਥਕ ਬਹਿਸ ਹੋਈ। ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਸਰਬ ਸ੍ਰੀ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂਰ, ਡਾ. ਮੰਗਤ ਰਾਏ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ, ਰਣਜੀਤ ਧੀਰ, ਸ਼ਿਵ ਸੰਗਰਾਮਪੁਰੀ, ਗਿਆਨੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਸਵਰਨ ਪ੍ਰੀਤ, ਪ੍ਰੋ. ਦੀਪਕ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਮਹਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਪਰਚੇ ਦੀ ਸਿਫ਼ਤ ਕੀਤੀ। ਨਾਵਲ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਹੀ ਨਾਵਲ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੇ। ਡਾ. ਮੰਗਤ ਰਾਏ ਭਾਰਦਵਾਜ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਐਮ ਏ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਰਸ਼ਨ ਧੀਰ ਦਾ ਇਹ ਨਾਵਲ ਮੈਂ ਦੋ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇਹਨੂੰ ਤੀਜੀ ਵਾਰੀ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂਰ ਹੋਰਾਂ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਇਹ ਨਾਵਲ ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਬੰਦਾ ਨਾਵਲ ਛੱਡ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਪਾਠਕ ਆਪ ਪੂਰਾ ਨਾਵਲ ਦੇ ਵਹਾਅ ਨਾਲ ਤੁਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਂਕਾਵਿਦਾਰ ਬਣੀ ਹੋਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਾਤਰ। ਇਸ ਨਾਵਲ 'ਚ ਦੁਆਬੇ ਦੀ ਕੁਝ ਝਲਕਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ. ਦੀਪਕ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਤਾਂ ਨਾਵਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨੋਟ ਵੀ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਹਾਵਰੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਖਣੀਆਂ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵਾਰਤਕ ਨਾਲੋਂ ਕਵਿਤਾ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ 'ਚ ਦਰਸ਼ਨ ਧੀਰ ਨੇ ਕਈ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਰ ਰਹੇ ਸ਼ਬਦ ਸਾਂਭੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਨਵੇਂ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਦਰਸ਼ਨ ਧੀਰ ਨੂੰ ਆਪ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਿੰਨੀ ਵਧੀਆ ਚੀਜ਼ ਰਚੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਵਰਨ ਪ੍ਰੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮੈਂ ਇਹ ਨਾਵਲ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਦੋ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਟੈਕਨੀਕਲ ਗਲਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਥਾਂ ਥਾਣੇਦਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਿੰਦੇ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਜਾਂਦੇ ਹੈ ਸੌ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਹ ਇਕ ਸ... ਨਾਵਲ ਹੈ।

ਗੋਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਵੀ ਦਰ... ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਰਬ ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ... ਸੰਤੋਖ, ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ, ... ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂ... ਗਿਆਨੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਸਵਰਨ ਪ੍ਰੀਤ ... ਸੀ ਮੋਹਨ ਆਦਿ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿ...

ਪੰਜਾਬੀ-ਉਰਦੂ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ

ਹੰਸਲੋ —— ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲਿਖਾ... ਸਭਾ (ਜੀ ਬੀ) ਹੰਸਲੋ ਗਰੁੱਪ ਵਲੋਂ ਪਹਿ... ਦਸੰਬਰ 1991 ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕ... ਦਰਬਾਰ (ਮੁਸ਼ਾਇਰਾ) ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮਾਊਂਟ ਹਾਲ ਮਾਊਂਟ ਰੋਡ ਹੰਸ... ਵਿਖੇ 5 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਸਾਢੇ 8 ਵਜੇ ਰਾਤ ਤੱ... ਚਲੇਗਾ। ਉਰਦੂ, ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਉ... ਕਵੀ ਤੇ ਸ਼ਾਇਰ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌ... ਧਰਮ ਪਾਲ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰੀ ... ਪੁਸਤਕ 'ਉਪਕਾਰ-ਏ-ਫਰਿਆਦ' ਵੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾ... ਗੁਲਸ਼ਨ ਖੰਨਾ 081-570-5582, ਸੁਰਤਾ... ਸਿੰਘ 081-561 8721 ਅਤੇ ਸਵਰਨ ਪ੍ਰੀ... 081-570 2748 ਤੋਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ...

ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਕੀਆਂ, ਦਰਵਾਜ਼ੇ, ਪੈਟੀਓਜ਼ ਆਦਿ ਨਵੇਂ ਪੁਆਵੋ ਅਤੇ 25 ਫੀਸਦੀ ਮੁੱਲ ਘੱਟ ਦਿਓ।

See our UPVC (German) windows at:

- 322-324-326 Park Avenue, SOUTHALL
- 10-12 Parkmead Road, PERIVALE
- Best Way Road, ACTON W3
- 2 Heather Park TWICKENHAM
- 10C Old Rd. WEST GRAVESEND KENT
- 61 Pelham Road South, GRAVESEND KENT
- 26 Franklin Ave. SLOUGH
- 83 Granville Ave. SLOUGH
- 15 Canada Road, SLOUGH
- 15 Gardyn Road, MAIDENHEAD

WINDOWS

SLOUGH (0753) 539248

WE FABRICATE & INSTALL SHOP FRONTS SHUTTERS & GRILLS

■ LOFT INSULATION ■ CENTRAL HEATING ■ DOUBLE GLAZING

SUBSCRIPTION RATES

PUNJABI DARPAN
ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਪਣ

Punjabi Weekly

	ਵਿਅਕਤੀਗਤ	ਸੰਸਥਾ
ਯੂ.ਕੇ.ਸਲਾਨਾ	40 ਪੌਂਡ	45 ਪੌਂਡ
ਯੂ.ਕੇ. ਛਿਮਾਹੀ	21 ਪੌਂਡ	23 ਪੌਂਡ
ਯੂਰਪ ਸਾਲਾਨਾ	50 ਪੌਂਡ	55 ਪੌਂਡ
ਯੂਰਪ ਛਿਮਾਹੀ	26 ਪੌਂਡ	28 ਪੌਂਡ
ਇੰਡੀਆ ਸਾਲਾਨਾ	60 ਪੌਂਡ	65 ਪੌਂਡ

ਪੋਸਟਲ ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਚੈਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਪਣ ਦੇ ਨਾਮ ਭੇਜੇ ਜਾਣ। ਯੂਰਪ ਜਾਂ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਰੰਸੀ ਵਿਚ ਚੰਦਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ...

Punjabi Darpan 36 Trent Avenue, W5 4TL.

Telephone : 081-579 2091

MILAN MARRIAGE BUREAU

Best Partner for and of any Nationality, Religion.

Caste, Age and Marital Status.

Clients in: England, Guyana, Pakistan, India, Canada, Maritius, Saudi Arabia, Scotland, West Germany, Nigeria, South Africa, Tanzania, Seychells, Ireland, Wales, Malaysia, America etc.

Specialist in Sikh Marriages.

For further details send S.A.E.

Tel: 081-310-6348 (Day) answering Machine Messages.

Personal Contact: 7pm to 10pm

Managing Partner
Parmjit Kaur
14 Throwley Close
Abbey Wood
London SE2 9LB

ਕਿੰਗਜ਼ਵੇ ਤੰਦੂਰੀ ਹੰਸਲੋ

ਦੇ ਨੈਣ ਨਕਸ਼ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਡੁਲ੍ਹਾ ਬਣਾ ਕੇ ਨਵਾਂ ਫਰਨੀਚਰ ਫਿੱਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਆਓ ਤੇ ਲਜ਼ੀਜ਼ ਭਾਰਤੀ ਖਾਣਿਆਂ ਦਾ ਸਵਾਦ ਲਓ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਦਿ ਲਈ ਅਸੀਂ ਠੰਡੀ ਠਾਰ ਬੀਅਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

Kingsway کنگزوے
Tandoori تندوری

Take Away Hot Food Restaurant

Tel : 081-570 8351
32 KINGSLEY ROAD,
HOUNSLOW, EAST MIDDX.

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਦੀ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਯੂ.ਕੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਭਰੋਸੇ ਯੋਗ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਸੀ ਜਿਥੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਰੇਕ ਮੁਲਕ ਲਈ ਹਰੇਕ ਏਅਰ ਲਾਈਨਜ਼ ਦੀਆਂ ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਮਿਲ ਸਕਣਗੀਆਂ

ਜੇ ਪੌਂਡਾਂ ਦੇ ਗੱਫੇ ਬਚਾਉਣੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲੋ

CHEAP FARES AVAILABLE
FLY ANYWHERE IN THE WORLD
COME TO US & SAVE MONEY

SANGHA TRAVELS

MORTGAGE & INSURANCE BROKERS

124-126 HIGH ST: SMETHWICK WARLEY. B66 3AP

TEL. 021-558-0413 021-558-6021/2

ਭੈਣੋਂ ! ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਹੋ ਤਾਂ ਦੇਰ ਨਾ ਕਰੋ।

ਸਾਊਥਾਲ ਦੀ ਵੈਸਟਰਨ ਰੋਡ ਤੇ ਵਰਮਾ ਜਿਊਲਰਜ਼

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਦੀ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਵਿੱਚ ਪਧਾਰੋ

ਕੰਮ ਦੇ ਵਾਧੇ ਕਾਰਨ, ਸਾਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚਾਹਵਾਨ ਸੱਜਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ।

Varma Jewellers Ltd.

High Class Jewellers & Goldsmiths;
Latest Designs Of Gold Ornaments
79 Western Road, Southall, Middx. UB2 5HQ Tel 081 574 3636

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਬੇਅੰਤ ਲੀਲਾ

ਮਾ: ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਸਾਦਗੀ ਦੀ ਮੂਰਤੀ, ਪਵਿਤਰਤਾ ਦੇ ਮੁਜਸਮੇ, ਮਿਠਾਸ ਦੇ ਸੋਮੇ ਨਿਮਰਤਾ ਦੇ ਸਾਗਰ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੁਮੇਰ ਦੁਆ ਖਿੜੇ ਖਤਰ ਪਹਿਲੇ, ਗਲੇ ਸਫੇਤ ਮਾਲਾ ਸ਼ੋਭਿਤ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਜੀ ਦੇ ਧੰਨ ਧੰਨ ਕਰਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਜਦ ਦਰਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਝਰਨਾਟਾਂ ਛਿੜ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਦਿਲ ਅਨੰਦ ਵਿਚ ਗੜਾਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਖੰਭ ਲਾ ਉਡਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਉਹ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫੁਲਾਂ ਦੇ ਢੇਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੁਸਕਾਣਾਂ ਨਾਲ ਕਲੀਆਂ ਟਹਿਕ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਹਨ ਲੱਖਾਂ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਾਟ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ੮ ਮਘਰ ੧੯੭੭ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮਾਤਾ ਭੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁਖੋਂ ਹੋਇਆ।

ਬਾਲ ਕਾਲ

ਮਾਤਾ ਭੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਉਪਰੰਤ ਜੰਗੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਮਾਤਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਭਾਵੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਮਿਹਰਾਂ ਭਰਿਆ ਹੱਥ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਿਰਦਾ ਇਹਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਉਮਾਹ ਦੀਆਂ ਛੱਲਾਂ ਮਾਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਸੇਵਕਾਂ ਹੱਥ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹਨਾਂ ਬੇਅੰਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਗਰਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਅਣੀ ਕਠਨਾਈ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪਿਆ, ਮਗਰ ਇਹ ਸਦਾ ਖਿੜੇ ਮੱਥੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਿਰ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਆਉਣੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਭਾਰੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕੌੜਾ ਸ਼ਬਦ ਨਾ ਆਖਿਆ

ਮੁਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ

ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਬੋਧ ਗੁਰ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪ ਕਰਵਾਇਆ ਮਗਰ ਪੱਟੀ ਤੇ ਲਿਖਣ ਤੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਜੋੜ ਭਾਈ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਰਵਾਈ। ਪੋਥੀ ਪਾਠ ਪੰਡਤ ਸੰਤ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਕਰਾਇਆ। ਫੇਰ ਖ਼ੁਦ ਆਪਣੇ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਹੀ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਤੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਪਾਠੀ ਬਣ ਗਏ। ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਿਖਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਨਾਮਧਾਰੀ ਵਿਦਿਆਲੇ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਜੀ ਜਦ ਨਾਠ ਬੱਚਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਪਾਠ ਸੁਣਦੇ ਹੋ ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਇਸ ਦੇ ਪਾਠ ਸੁਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਅੱਗੇ ਹੀ ਪਾਠੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਦਿਆਲੇ ਦੇ ਸਹਿਪਾਠੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਪੰਡਤ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੂ ਸਰ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕਵੀ, ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਪੰਛੀ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਹਜ਼ੂਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਹਨ। ਅਰੰਭਕ ਗਾਇਨ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਾਈ ਕਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪਾਸੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਖਾਂ ਸਾਹਿਬ ਉਦੋਂ ਖਾਂ ਤੇ ਭਾਈ ਤਾਬੇ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਕਲਾ ਸਿਖਲਾਈ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੰ: ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰ. ਭੁਲਾ ਸਿੰਘ ਹਾਏ ਸਰ ਤੇ ਮਹਿਤਾ ਭੋਲਾ ਨਾਥ ਨੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਸਦਾ ਮੁਹਰਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਨ।

ਖੇਡ ਸ਼ੌਕ

ਖੇਡ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਭਾਵੇਂ ਦੁਬਲਾ ਤੇ ਪਤਲਾ ਹੈ ਮਗਰ ਫੁਰਤੀ ਲੋਹੜੇ ਦੀ ਹੈ। ਗਤਕੇ ਬਾਜ਼ੀ, ਕੁਸ਼ਤੀ, ਤੈਰਾਕੀ, ਫੁਟਬਾਲ ਖੇਡਣਾ ਤੇ ਗੀਲਾ ਛੁਟਣ ਦਾ ਭਾਰੀ ਸ਼ੌਕ ਸੀ। ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰੀ ਤੇ ਨੇਜ਼ੇ ਤੇ ਭਰਾਟੇ ਦਿੰਦਾ ਤੇ ਘੋੜ ਸਵਾਰੀ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ ਸਨ। ਗਤਕੇਬਾਜ਼ੀ ਤੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਦੇ ਹੱਥ ਉਸਤਾਦ ਰਤਾ ਸਿੰਘ ਸਿਖਾਏ। ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਈ ਕਰਤਾਰ [illegible] ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਿਆੜ ਤੋ ਗੁਰਬਖਸ਼ [illegible] ਧੱਕ ਆ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਗੁਜਰਾਂਵਾਲੀਏ ਸਨ। ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਤਾੜੀਆਂ ਛਣਕੀਆਂ ਕਹਿਕਹਾਂ, ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਬਿਜਲੀ ਵਾਂਗੀ ਦੌੜਦੀ ਸੀ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਸਿੰਘ ਕੌਰਜ਼ ਦਾਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਵੇਰ ਹਰਕੀਰਤਨ ਸਿੰਘ ਸਿਆੜੀਆ ਬੜੀ ਆਕੜ ਨਾਲ ਭਾਈ ਸਾਹਬ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਵੜਿਆ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਣ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵੇਖਦਿਆਂ ਵੇਖਦਿਆਂ ਐਸਾ ਧੋਬੀ ਪਟਕਾ ਮਾਰਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲਵਾਨ ਨੂੰ ਜਾਣੋ ਸ਼ਰਨ ਖਿੜ ਗਿਰਾਇਆ ਤੇ ਕਈ ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਲਵਾਈਆਂ।

ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਨਾਮ ਬਾਣੀ, ਭਜਨ ਸਿਮਰਨ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਚਾਲੇ ਰੋਜ਼ ਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਫਾਰਗ ਹੋ ਕੇ ਦਾਤਨ ਉਪਰੰਤ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰ ਸਿਮਰਣ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਆਹਾਰ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਨਗਰ ਹੋਣ ਜਾਂ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਚ ਹੋਵੇ, ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਆਪ ਦੀ ਪਰਬਲ ਇਛਾ ਹੈ ਕਿ ਦੈਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਣੀ ਮਾਤ੍ਰ ਨੂੰ ਮਾਲੋ ਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਛੱਡ ਰੁਸ਼ਨਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਆਪ ਕਰਨੀ ਤੇ ਕਹਿਣੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹਨ। ਜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਸਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੀਤ ਵਿਚ ਜਦ ਦਿਲਰੁਬਾ ਜਾਂ ਤਾਊਸ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਤੇ ਕੋਮਲ ਪੋਟਿਆਂ ਨੂੰ ਫੇਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਕਾਸ਼ ਮੰਡਲ ਰਸ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਯੁਗ ਵਿਚ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਭੰਬਲਭੂਸਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਮਾਇਆ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਵਧ ਰਹੇ ਭੌਤਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ। ਮਗਰ ਈਰਖਾ ਤੇ ਸਵੈ ਦੇ ਭੂਤ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੋਹ ਵਿਰੋਧ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤਰੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤਹਿਸ ਨਹਿਸ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਲਭਦਾ। ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਜੀ ਇਸ ਕਲਾ, ਕਲੇਸ਼ ਦੇ ਯੁਗ ਵਿਚ ਭੁਲੇ ਭਟਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਰਾਹ ਪਾਉਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਨ ਦਾਤਾਰ ਨਾਲ ਜਿਹੜਾ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਇਲਾਜ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਪਤਾ ਦਸਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਾਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਉਂ ਨਿਰੂਪਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਨਾਮ ਰਿਦੈ ਸੋਈ ਵਡ ਰਾਜਾ
ਜਿਸ ਨਾਮ ਰਿਦੈ ਤਿਸ ਪੂਰੇ ਕਾਜਾ
ਜਿਸ ਨਾਮ ਰਿਦੈ ਤਿ ਕੋਟ ਧਨ ਪਾਏ।
ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਜਨਮ ਬਿਰਥਾ ਜਾਏ।

ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਆਸ਼ੁਦਾ ਨਸ਼ੇ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਾਰਗਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਜਿ:-

ਕਲਿ ਤਾਤੀ ਠਾਂਢਾ ਹਰਿ ਨਾਉ।
ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਸਦਾ ਸੁਖ ਪਾਉ।

ਕਿਉਂਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਇਸ ਘੋਰ ਕਲਿਜੁਗ ਵਿਚ ਭਟਕ ਰਹਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਸਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅਚੁਕ ਔਸ਼ਧੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਗਏ ਹਨ।

ਆਤਮ ਦੁਨੀਆਂ ਭੁਲਕ ਨਾਮ ਪ੍ਰਤਾਇਆ

ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਦਾਹਵਾ ਕਰਮ ਕਾਂਡੀ ਫੋਕ ਫੋਕਟ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਫਿਲਾਸਫੀ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਮਗਰ ਜਦ ਵੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇ ਕਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖ ਬਣਨ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਵਗੀ।

ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਸਤੇ ਯਤਨ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ੧੯੦੫ ਬਿਕ੍ਰਮੀ ੧੮੫੭ ਈ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਸੰਤ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ, ਚਿਟਾ ਝੰਡਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਸਭ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਥਾਲੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਛਟਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਸੁਣਾਇਆ। ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ਼ ਜੀ ਉਹਨਾਂ ਪੈਰ ਚਿਣ੍ਹਾਂ ਤੇ ਚਲਦੇ ਇਸ ਪੈਗਾਮ ਨੂੰ ਘਰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਾਮਰਾਜ ਹੋਵੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਮਿਲੇ, ਗਿਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਯੁਗ ਲਗੇ। ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਸੁਟੇ ਜਾਣ, ਕਾਲੇ ਗੋਰੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਕੋਈ ਦੁਖੀਆ ਨਾ ਰਹੇ, ਚਾਰੋਂ ਪਾਸੀਂ ਅਮਨ ਦੇ ਸ਼ਾਦਿਆਨੇ ਵਜਣ।

ਸੰਨ ੧੯੬੪ ਵਿਚ ਦੇਹਲੀ ਵਿਚ ਅਮਨ ਹਿਤੈਸ਼ੀਆਂ ਦਿਲ ਮਿਲਣੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਅਮਨ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਦਵੇਤੇ ਪਵੇਗਾ ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਮਹਾਨ ਹਾਜ਼ਰੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੋਢਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਇਸ ਤੇਲ ਕੰਬਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਅਮਨ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਦੇ ਹੌਂਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਹੋਣ।

ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕੌਮਨ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਆਪ ਜੀ ਜਿਸ ਹਰਿਆਣਾ ਅਮਨ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਵ ਅਮਨ ਕੌਂਸਲ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀ - ਸੰਮੇਲਨ ਹਰ ਥਾਂ ਅਮਨ ਸੰਗਠਨਾਂ ਤੇ ਹਰ ਅਮਨ ਸਨੇਹੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਕਰਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਆਮ ਵੀ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਤਕੜੀ ਪਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਈ ਸੱਜਣ ਜਦ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਅਮਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਈ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲੇਖਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹਨਾਂ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਆਪ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੋਵੇ ਕੋਈ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਵਾਂ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਈ ਉਸ ਅੱਗ ਨੂੰ ਬੁਝਾਉਣ ਹਿਤ ਬਾਲਟੀ ਲਈ ਜਾਵੇ ਜਾ ਕੁਮਿਊਨਿਸਟ ਤਿਸ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਭੀ ਅਮਨ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚਲਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸੰਗਤਾਂ ਆਪਣੇ

ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਯਾਦ - ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਪੰਡਤ ਨਹਿਰੂ ਬੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਨਹਿਰੂ ਜੀ ਦਾ ਖਾਸ ਸਨੇਹ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੱਦੇ ਉਤੇ ਉਹ ਦੋ ਵਾਰ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਆਏ ਸਨ। ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਉਤਸਵ ਸਮੇਂ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਦਾ ਅਦੁੱਤੀ ਬਲੀਦਾਨ

ਭਾਰਤ ਭੂਸ਼ਨ ਗੋਇਲ

ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੇ ਜੂਲੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅਣਗਿਣਤ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਣਗਿਣਤ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਜਵਾਨੀਆਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੀ ਆਹੂਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਤਾਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਵੀ ਇਕ ਸੂਰਮਾ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਉਨੀ ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉਮਰ 'ਚ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਰੱਸਾ ਚੁੰਮਿਆ।

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਦਾ ਜਨਮ 1896 ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਰਾਭਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਰਾਏਕੋਟ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਪੰਦਰਾਂ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਰਾਭਾ ਜੁੜ ਗਿਆ। ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਉਸ ਦੇ ਦਾਦੇ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਉਸ ਨੇ ਮੁਢਲੀ ਵਿੱਦਿਆ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਆਪਣੇ ਚਾਚਾ ਸ੍ਰੀ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਉੜੀਸਾ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਡਾਕਟਰ ਸੀ। 1910 ਵਿਚ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਉਚੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਬਰਕਲੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਸਾਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ (ਅਮਰੀਕਾ) ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਗ਼ਦਰ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਬਾ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਭਕਨਾ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਸਨ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਵੀ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ 'ਗ਼ਦਰ' ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵੀ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਨੇ ਇਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਲਈ ਪੂਰੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ।

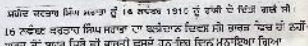
1914 ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਛਿੜ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵੀ ਕੁੱਦ ਪਿਆ। ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ 'ਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਦ ਇਹ ਸਮਾਂ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਠੀਕ ਹੀ ਢੁੱਕਵਾਂ ਜਾਪਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਗ਼ਦਰ' ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਭਾਰਤ ਗ਼ਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਅੱਗੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪੁਲੀਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪਰਤਦੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ 'ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ' ਅਧੀਨ ਫੜ ਲੈਂਦੀ ਸੀ। ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਲੀਸ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਬਚਾਉਂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਆ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਪਰਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਵੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਛਾਉਣੀਆਂ ਵਿਚ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦਰੋਹ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਕ ਪਾਸੇ ਛਾਉਣੀਆਂ ਵਿਚ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਬਣਾਏ ਗਏ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਦਰੋਹ ਦੀ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਰਲੇ ਇਕ ਪੁਲੀਸ ਮੁਖ਼ਬਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਾਰਨ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਈ। ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਦਾ ਚੱਕਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ।

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਟੁੰਡੀਲਾਟ ਤੇ ਜਗਤ ਸਿੰਘ ਸੁਰਸਿੰਘੀਆ ਨਾਲ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਉਹ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਤੋਂ ਮੁੜੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਹੱਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਗ਼ਦਰੀ ਨਿਰਉਤਸ਼ਾਹਤ ਹੋ ਗਏ। ਪਰ 'ਗ਼ਦਰ ਦੀ ਗੂੰਜ' ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਤੁਕ 'ਕਦੀ ਜਿੱਤ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੇ ਵੀ ਜਾਣਾ ਮੁੜ ਕੇ' ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਵਾਪਸੀ ਸਮੇਂ ਸਰਗੋਧੇ ਵਿਚ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਫੜੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲਿਆ। ਕਈ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਸਮੇਤ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਨੂੰ ਵੀ 16 ਨਵੰਬਰ, 1915 ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਇਕ ਸੱਚਾ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਬੜਾ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਰਮ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਪਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਾ ਬਦਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਨਜ਼ਦੀਕੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਵੀ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਧੰਨ ਹੈ ਉਹ ਮਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਧੰਨ ਹੈ ਉਹ ਧਰਤੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ।

ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਨੂੰ 16 ਨਵੰਬਰ 1915 ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 16 ਨਵੰਬਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਦਾ ਬਲੀਦਾਨ ਦਿਵਸ ਸੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਵਸਦੇ ਹਨ ਇਹ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ

ਭਾਰਤੀ ਸਵਰਗ

● ਇਕ ਸਕੂਲੀ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਕੰਧ ਉੱਤੇ ਲੱਗੀ ਆਦਮ ਅਤੇ ਈਵ ਦੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਦਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹ ਪੇਂਟਿੰਗ ਕਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੈ?'

ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ- ਜਨਾਬ, ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕੱਪੜਿਆਂ ਤੋਂ ਹਨ, ਦੋਵਾਂ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ

ਟਰੱਕ ਸਾਹਿਤ

● ਇਕ ਟਰੱਕ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਸੰਦੇਸ਼ਾ ਲਿਖਿਆ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ:

ਇਹ ਟਰੱਕ ਨਹੀਂ, ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਫੁੱਲ ਹੈ
ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਡਰਾਈਵਰ, ਜਿਸਦਾ ਅਸੂਲ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਪੈਗ਼ਾਮ ਸੀ:

ਮਾਲਿਕ ਦਾ ਪਿਆਰ, ਡਰਾਈਵਰ ਦਾ ਪਸੀਨਾ।
ਨਿਕਲੀ ਹੈ ਸੜਕ ਪਰ, ਬਨ ਕੇ ਹਸੀਨਾ।

ਖੂਨੀ ਹੋਲੀ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ ਹਿਤ ਅਮਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਅਣਥਕ ਯਤਨ ਕੀਤੇ।

ਸ਼ਾਕਾਹਾਰ

ਆਪ ਦੀ ਅਮਨ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਹਰ ਮਰਹਲੇ ਸਿਧੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਟੁਰਦਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਅਮਨ ਹਿਤ ਨਿਕਲੀ ਕਲਾਸਕੀ ਹੈ। ਆਪ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹਨ ਕਿ ਸਚੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਅਮਨ ਤਦੇ ਕਾਇਮ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਅਮਨ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਨ ਕਦ ਤਕ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਦ ਤੱਕ ਵਿਹਾਰ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਧਤਾ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਵਿਚਾਰ ਪਵਿਤਰ ਹੋਣ, ਵਿਚਾਰ ਪਵਿਤਰ ਤਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦ ਆਹਾਰ ਸ਼ੁਧ ਤੇ ਪਵਿਤਰ ਹੋਵੇ। ਆਹਾਰ ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੇ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰ ਮਾਹਿਆ ਹੋਵੇ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੀਵ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੀਵ ਹਿੰਸਾ ਸਭ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਜਨਨੀ ਹੈ। ਜੀਵ ਹਿੰਸਾ ਸਭ ਉਪਦਰਾਂ ਦੀ ਨਾਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਵੈਜੀਟੇਰੀਅਨ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਰਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਾ ਕੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਾਸ ਨਾ ਖਾਓ, ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਪੀਓ, ਬੀੜੀ, ਸਿਗਰਟ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰੋ।

ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ੧੯੭੧ ਵਿਚ ਹਾਲੈਂਡ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿਖੇ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਸਲੌਦੀ ਨੇ ਇਸ ਤਰਾਂ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ ਟੈਲੀਵੀਜਨ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਸਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਬੁਧ ਘਰਾਣੇ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੇ ਜਦ ਇਹ ਅਲੌਕਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਘਰ ਚਰਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਜੀ ਹਜੂਰੀ ਸੇਵਕਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਤਰਸਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਠੰਢ ਪਾਈ।

ਪੂਰਬੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਹਿਤ ਉਪਰਾਲਾ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਭਿਅਤਾ ਕਾਇਮ ਰਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਦਾ ਉਹ ਕੌਮਾਂ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਆਪਣੀ ਸਭਿਅਤਾ ਤੇ ਪੱਕੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਡਾ. ਮੁਹੰਮਦ ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਇਕ ਥਾਂ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ :-

ਹਮ ਮਸ਼ਰਕ (ਪੂਰਬ) ਕੇ ਮਸਕੀਨੋਂ ਕਾ
ਦਿਲ ਮਗ਼ਰਬ (ਪੱਛਮ) ਮੇਂ ਜਾ ਅਟਕਾ ਹੈ

ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਾਂਗਾ ਅਟਕਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਗ਼ਰਬ ਤੇ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਜੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਭਾਂਪ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਦੌੜ ਇਵੇਂ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਭਾਰਤ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਰਸਾਤਲ ਦੇ ਟੋਏ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਪਏਗਾ। ਚਰਿਤਰ ਹੀਨਤਾ ਛਾ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭੈੜਾ ਜੀਵਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਗਿਰਾਵਟ ਦੀ ਰੋਕ ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਹਰ ਵੇਲੇ ਤਤਪਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿਨੇਮਾ ਸਭ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ। ਆਪ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨੰਗੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਘਰ ਵਿਚ ਨਾ ਲਟਕਾਓ, ਭੈੜੇ ਨਾਵਲ ਤੇ ਨਾਟਕਾਂ ਤੇ ਸਮਾਂ, ਧਨ ਤੇ ਸ੍ਵਾਸਥ ਬਰਬਾਦ ਨਾ ਕਰੋ, ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਚਿਤਰਾਂ ਨਾਲ ਚਿਤਰੋ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ੁਭ ਹਕੀਕਤ

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ, ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਆਖਰ ਤੇ ਖੱਬੇ ਮਹਾਰਾਜ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸਜੇ ਅਖੀਰ ਤੇ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ [illegible]

ਜਾਇ, ਮਿਲਖ ਸਿੰਘ, ਭਾਨੂ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘ ਬਣਨ। ਮਾਈਆਂ ਭਾਗੋ, ਲਛਮੀ ਬਾਈ, ਸੀਤਾ, ਸਾਵਿਤਰੀ, ਜਿੰਦ ਕੌਰ ਤੇ ਕੁਲਾਂਗਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ। ਪੁਸਤਕ ਚੰਗਾ ਸਾਥੀ ਹੈ ਜੇ ਪੁਸਤਕ ਚੰਗੇ ਤੇ ਜੇ ਪੁਸਤਕ ਚੰਗ, ਭਾਵ ਵਿਚਾਰੀ ਬੇਈਮਾਨ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਦਸੇ ਤਾਂ ਉਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਥਾਂ ਚੁਲ੍ਹਾ ਹੈ।

ਕੋਕਾ ਕੋਲਾ ਵਰਜਿਤ

ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲ ਇਛਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗਭਰੂ ਤਿਕੜੇ, ਸੁਨਖੇ, ਸਡੌਲ ਹੋਣ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੇ ਰੱਬੀ ਜਲਾਲ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਕੋਕਾ ਕੋਲਾ, ਫੈਂਟਾ ਆਦਿ ਸਲਫਿਊਰੀ ਜਲ ਤੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਖੁਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਦੀ ਦਾ ਸ਼ੁਧ ਜਲ ਵਰਤਣ ਸਾਦਾ ਖਾਣਾ, ਸਾਦਾ ਪਹਿਨਣ ਨਕਲੀ ਭੱਠੀਆਂ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਸਮਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣ।

ਸਾਦੇ ਤੇ ਸਸਤੇ ਵਿਆਹ

ਸਰਮੱਦ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਵਲੀ ਔਲੀਆ ਵਸਦੇ ਧਰਤੀ ਤੇ ਹਨ ਮਗਰ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਅਰਸ਼ਾਂ ਕੁਦਰਤ ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਵਸਦੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾਰਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਤਾਂ ਵਲੀ ਔਲਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਦੁਨੀਆਦਾਰਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਦੈਵ ਉਦੇਸ਼ਨ ਤੱਕ ਪੁਜਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਵੇਰ ਆਪ ਵੀ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਲਪੇਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਵਿਆਹ ਇਕ ਪਵਿਤਰ ਬੰਧਨ ਹੈ। ਖਰਚੀਲੀਆਂ ਤੇ ਲੰਮੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨਰਕ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਤੁਰਦੀਆਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨ ਘਾਟ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਪਵਿਤਰ ਸੰਬੰਧ ਨੇ ਦਿਲੋਂ ਮਧੋ ਰਖਣੇ ਹਨ। ਜਾਤੀਆਂ ਵਿਚ ਅਜੇਹਾ ਉਭਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਬਾਦਾਂ ਤੇ ਮਲਾਕਾਂ ਨਾਲ ਆਪਸਾ ਦੁਆਲਾ ਸੁਆਰਨਾ ਸੀ ਪਰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਕਾਰਨ ਅਜ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਹਉਕਿਆਂ ਨੇ ਮਲ ਲਈ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਛਾਉਣੀ ਪਾਈ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਪੀੜਾਂ ਨੇ ਡੇਰੇ ਲਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਜੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਖੇੜੇ ਭਰੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਜਾਚ ਸਿਖਾਣ ਹਿਤ ਸੰਨ ੧੯੬੯ ਦੇ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਮੇਲਨ ਸਮੇਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਣ ਕਰਵਾਏ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਦਾਜ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੇ। ਬਰਾਤਾਂ ਮਿਲਣੀਆਂ, ਛੁਹਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਆਦਿ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਟਕਰ ਲੈਣਗੇ।

ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਲੱਖ ਲਿਟ ਨੇ ਕੇਵਲ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਨਕ ਦਾ। ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਉਸਦੇ ਨੱਕ ਨੂੰ ਭੁਲ ਜਾਓ। ਲੋਕ ਨੇਕ ਦੀ ਥਾਂ ਤਰੋ ਫਿਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦਾ। ਬੁੜਾ ਬੁਢਮੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਗ ਜਾਣੋ ਤੇ ਲੜਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਹੂ ਮਾਸ ਦੇ ਟੁਕੜੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੱਪਣਾ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਊਪੁਣੇ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜਾਓ। ਸਾਦਾ ਤੇ ਸਰਫ਼ ਦਸਤਰ ਪਹਿਨਾਓ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੀਰਘਵਰ ਭਗਤੀ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਦੌਲਤ ਨਾਲ ਮਾਲਾ ਮਾਲ ਕਰੋ। ਐਵੇਂ ਨੋਕਲ ਗੋਲਡ ਤੇ ਹੁਲਮੇ ਦੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠਾਂ ਨਾ ਦੱਬੀ ਜਾਓ। ਹਰਮੁਖੀ ਸਾਣਾ, ਗੁਰਮੁਖੀ ਪਹਿਨੀ, ਬਰਿਨੀ ਨਾਲ ਸਤਿਸੰਗ ਅਹਿਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਾਓ

ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਪਿਆਰ

ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਜੀ ਅਜਕਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੰਡੀ ਤੇ ਰੂਝ ਉਘਲਾ ਤਹੀ ਸੰਗੀਤ ਕਲਾ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਇਹ ਕਲਾ ਕੁਝ ਘਰਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਜ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ ਇਹ ਕਲਾ ਜੱਟਾਂ, ਅਹੀਰਿਆਂ, ਤਰਖਾਣਾਂ, ਸੁਨਿਆਰਿਆਂ ਤੇ ਘੁਮਿਆਰ ਆਦਿਕਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪਸਾਰਾ ਪਸਾਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਹਰ ਸਾਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਿਮ੍ਰਤੀ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਸੰਗੀਤ ਸੰਮੇਲਨ ੧੯੭੪ ਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸਤਾਦ ਵਲਾਇਤ ਖਾਨ, ਉਸਤਾਦ ਅਮਜਦ ਅਲੀ, ਪੰਡਤ ਬਿਰਜੂ ਮਹਾਰਾਜ, ਪੰਡਤ ਸ਼ਾਂਤਾ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਪੰਡਤ ਰਾਮ ਨਰਾਇਣ, ਪੰਡਤ ਭੀਮ ਸੈਨ ਜੋਸ਼ੀ, ਪੰਡਤ ਕੁਮਾਰ ਗੰਧਰਵ ਨਾਮਵਰ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਮਰਿਤ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਆਰਾਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਜ ਕਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੁਆਰਾ ਸਦੀ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਨਗਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਦਿੱਲੀ, ਜੰਮੂ, ਜਲੰਧਰ ਆਦਿ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਦਰ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਨਵੀਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ. ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਹਜੂਰ ਸਿੰਘ 'ਚੰਦਰ ਹੰਸ' ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਚ ਸਿਖਿਆ ਦਵਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਣ ਹਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੋਟੀ ਦੇ ਉਸਤਾਦਾਂ ਪਾਸੋਂ ਸ਼ਨਾਵਲ ਸ਼ੈਲੀ ਆਦਿ ਸਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਿਖਿਆ ਦਿਲਵਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਮਿਤ ਪਾਠ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨਮਿਤ ਲੱਖਾਂ ਪਾਠ ਤੇ ਹਜਾਰਾਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਵਾਏ ਸਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ੧੯੭੦ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਵਾ ਲੱਖ ਪਾਠਾਂ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਹਦਾ ਭੋਗ ੧੯੭੪ ਵਿਚ ਸੰਤ ਨਗਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਮੇਂ ਪਾਇਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਮੁੜ ੧੯੭੫ ਵਿਚ ਸਵਾ ਲੱਖ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਤੋਰ ਦਿੱਤੀ ਜਿਹੜੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਕੰਮ ਵਾਸਤੇ ਸਵਾਏ ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਆਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੋਂ ਮਾਇਆ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਪਾਠਾਂ ਦੇ ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਨਗਰ ਵਿਖੇ ਮਸਤਾਨਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਤੇ ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਚਲਾਏ ਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਖਾਤਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵਤੇ ਬਣਾਉਣ ਖਾਤਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਛੁਟ ਥਾਈਲੈਂਡ, ਅਫਰੀਕਾ, ਯੂ ਕੇ, ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਜਰਮਨੀ ਵਿਚ ਦੌਰੇ ਲਗਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰਚਾਰ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਘਰ ਘਰ ਤੱਕ ਪੁਚਾਣ ਹਿਤ ਸਤਿਜੁਗ ੫੬ ਸਾਲ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਚਲਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਕਾਰਨ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਨਾਮਿਕ ਵਰਿਆਮ ਉਚਿਆਈਆਂ ਤੇ ਤੇ ਮਾਸਕ ਨਿਰੀਖਿਅਕ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪੂਰਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਬਖਸ਼ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬਾਜਾਰ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਭੁਲ ਭੁਲਈਆਂ ਦੂਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਵਾਂਗੂ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਕ ਸੁਰਤਾ ਤੇ ਏਕਤਾ ਲਿਆਉਣ ਹਿਤ ਪੂਰੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਦਮ ਰਲਾ ਕੇ ਚਲਣ ਵਾਸਤੇ ਨਿਮੰਤਰਣ ਕੀਤਾ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ।

ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਚਕਿਤਸਾ

ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਕਲਯੁਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਸਾਧ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਜੋਰ ਹੈ। ਮਗਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਉਹਨਾਂ ਅਦੇਖੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਰੋਕ ਲਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਮੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਣ ਹਿਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਵਾਸਤੇ, ਵੈਦਿਕ ਅਥਵਾ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਕ ਚਕਿਤਸਾ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਪਸਾਰਨ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਡਾ. ਤਿਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਇਕ ਕਾਬਲ ਵੈਦ ਤੇ ਨੈਚਰੋਪੈਥ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਰੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਪਾਸੋਂ ਦੀ ਦਵਾ ਦਾਰੂ ਵਾਸਤੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਪਿਛੋਂ ਡਾ. ਗੌਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਤੇ ਗੁਰਦੇਵ ਪਾਸੋਂ ਸੇਵਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।

● ਨਵੀਆਂ ਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਸੱਜਣ ਪੁਰਸ਼ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ-ਆਧੁਨਿਕ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਟਲ ਜਾਂ ਕਲਬ ਵਿਚ ਕਹਿਦੇ ਵੱਡੇ ਕੱਚੀ ਪਲੇਟ ਜਾਂ ਗਲਾਸ ਹੀ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਈ ਨਵੇਂ ਜੋੜੇ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਨਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਪਣ ਆਪ ਪੜੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜਾਓ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜਨੀ ਸਿਖਾਓ।

ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਅਸਿੱਧੇ ਸੰਬੰਧ

ਰੂਸੀ ਮਹਾਂਸੰਘ 'ਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੈ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਲਹੋਤਰਾ

ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਦੇ ਸੱਤ ਗਣਰਾਜਾਂ-ਰੂਸ, ਬੇਲਾਰੂਸ, ਕਜ਼ਾਕਸਤਾਨ, ਆਜ਼ੇਰਬਾਈਜਾਨ, ਕਿਰਗੀਜ਼ੀਆ, ਤਾਜਕਸਤਾਨ ਤੇ ਤੁਰਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਇਕ ਸੰਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਕਿ ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਇਕ ਮਹਾਂਸੰਘ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕਠਾ ਰਹੇਗਾ, ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ ਦਾ ਗਣਰਾਜ ਯੂਕਰਾਇਨ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਸੰਧੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯੂਕਰਾਇਨ ਵਿਚ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਤੇ ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਥੋਂ ਰੈਫਰੈਂਡਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਧੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਯੂਕਰਾਇਨ ਦਾ ਰਵਈਆ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਵਧੇਰੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਇਹੋ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਭੂਸਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ (ਕੁਲ ਮੁਖਤਾਰ) ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮਹਾਂਸੰਘ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਮੰਨ ਲਵੇ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਗਣਰਾਜ ਵੀ ਹਾਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਇਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਹਾਲੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਹੈ।

ਬਾਲਟਿਕ ਗਣਰਾਜ

ਤਿੰਨ ਬਾਲਟਿਕ ਗਣਰਾਜ-ਲਾਤਵੀਆ, ਐਸਟੋਨੀਆ ਤੇ ਲਿਥੂਏਨੀਆ ਸ਼ਾਇਦ ਹਾਲੇ ਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ, ਕੇਵਲ ਆਰਥਕ ਨਾਤੇ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬਣਨ ਪਰ ਭਵਿਖ ਬਾਰੇ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਆਖਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਇਹ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ ਤੇ ਰੂਸੀ ਸਲਤਨਤ ਦਾ ਭਾਗ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕੇਵਲ ਪਿਛਲੇ ਇਕਵੰਜਾ ਸਾਲ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਅੰਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕਠੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕਈ ਲਾਭ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਗਣਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਣ।

ਅਰਥਭਰਪੂਰ ਗੱਲ ਇਹ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹਰ ਪਾਸੇ ਵਖਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਜੋ ਰੁਝਾਨ ਭਾਰੂ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਉਹ ਕੁਝ ਢਿਲੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ ਇਉਂ ਕਹੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਜਾਂ ਕੁਲ ਮੁਖਤਾਰੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਹੁਣ ਉਹ ਠੰਡੇ ਦਿਲ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਈ ਸਾਂਝੀ ਮੰਡੀ, ਆਰਥਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੇ ਕੰਮ ਵੰਡ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਸੁਰਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਮਾਪ ਤੋਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜੋਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ (ਜੋ ਬਹੁਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਤੰਦੂਆ ਜਾਲ ਫੈਲਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ ਅਜਿਹੇ ਆਰਥਕ ਨਾਤੇ ਤੇ ਸਬੰਧ ਅਨੇਕਾਂ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹਨ। ਇਉਂ ਹੀ ਸਾਂਝੀ ਸੁਰਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸੁਰਖਿਆ ਵਧੇਰੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਸੁਰਖਿਆ ਖਰਚੇ ਬੜੇ ਘੱਟ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਗੱਲ ਪਰਸਪਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਗਣਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ (ਤੇ ਲੋਕਾਂ) ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਬੜਾ ਤਕੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਰਾਜ ਪਲਟਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰ ਨਿਕਲੇ ਸਨ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯੇਲਤਸਿਨ

ਸੋਵੀਅਤ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਗਣਰਾਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਖਿਚਾਅ ਰਹੇ ਸੰਧੀ ਉਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਕਾਰਵਾਈ (ਉਸ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨੇ ਸਨ) ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵਤ ਸੰਧੀ ਦੀ ਗੋਰਬਾਚੋਵ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਗਣਰਾਜ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਰਖਣਾ ਜਾਂ ਗਣਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਘੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਦਵਾਉਣ ਲਈ 29 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ 'ਭਾਰਤ ਬੰਦ' ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਨਤਾ ਦਲ ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਲੀਡਰ ਜਦ ਧਰਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ

ਵਿਚ ਵੀ ਘੱਟ ਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਗਣਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਤੇ ਗਣਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪਰਸਪਰ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਦੋਗਲੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਵਖਰੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਗਣਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਹੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਯੂਕਰਾਇਨ ਤੇ ਕਜ਼ਾਕਸਤਾਨ ਵਿਚ ਤਿੱਖਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਹੋਇਆ। ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਉਸਨੇ ਰੂਸੀ ਸੰਘ ਵਿਚਲੇ ਖੁਦਮੁਖ਼ਤਿਆਰ ਇਲਾਕੇ ਚੇਚਨ ਇੰਗੁਸ਼ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਐਲਾਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਫੁਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ

ਫੁਰਮਾਨ

ਪਰ ਰੂਸੀ ਸੰਘ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਸੋਵੀਅਤ ਨੇ ਹੀ ਇਹ ਫੁਰਮਾਨ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਯੇਲਤਸਿਨ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕਿਆ ਕਿ ਪੂਰਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਜਾਣ ਜੋ ਚੇਚਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ। ਚੇਚਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਇਸ ਲਈ ਮਾਸਕੋ ਆਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਕਰਕੇ ਦੇਖਣਾ ਕਿਸੇ ਅੰਸ਼ਰੇ ਤੁਰਸ਼ਾਹੀ ਸਰਿਆਸਾਰਕ ਮੋਤਰ ਉਤੇ ਫੈਸਲ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਜ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣੀ ਕੋਈ ਸੌਖੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਲਈ ਹੁਣ ਗੱਲਬਾਤ ਜਾਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਰਾਜਸੀ ਹਲ ਲਭਿਆ ਜਾਵੇ। ਚੇਚਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਡਰ ਸੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਮਾਸਕੋ ਘੱਲੇ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਯੇਲਤਸਿਨ ਨੇ ਹਾਲੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਫੁਰਮਾਨ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਏ। ਪਹਿਲੋਂ ਵੀ ਯੇਲਤਸਿਨ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਹੱਦਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਧਮਕੀ ਵਾਪਸ ਲੈਣੀ ਪਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਰੂਸੀ ਸੰਘ ਵਿਚੋਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਣਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਰੂਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਉਸਨੂੰ ਤਕੜਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲੇਗਾ। ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਿਆ ਵੀ ਪਰ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਹੋਇਆ। ਉਪਰੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ ਤੇ

ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਉਹ ਗੋਰਬਾਚੋਵ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਤੇ ਆਪਣੀ ਸਰਦਾਰੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਧਮਕੀ ਨੇ ਹਾਨੀ ਪੁਚਾਈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦਾ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਰਾਹ ਅਪਨਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਸਗੋਂ ਉਹ ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਕਰਨ ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਗੋਰਬਾਚੋਵ ਦਾ ਅਕਸ ਕਿਵੇਂ ਨਿਖਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਕਿ ਸੋਵੀਅਤ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਗਣਰਾਜਾਂ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਜਮਹੂਰੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੰਧੀ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਕਦਰਾਂ ਦੀ ਜੋ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਗਣਰਾਜਾਂ (ਕੌਮੀਅਤਾਂ) ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕੇ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇਕ ਰਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਜਿਥੇ ਉਸਨੇ ਗਣਰਾਜਾਂ ਲਈ ਆਰਥਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਪ੍ਰਭੁਤਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਉਥੇ ਉਸਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦਾ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕ ਰਹਿਣਾ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਤੇ ਗਣਰਾਜਾਂ ਲਈ ਵੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ। ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਗਣਰਾਜ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣੇ ਮੰਨ ਲੈਣ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਨਵੀਂ ਸੰਧੀ ਕਰਕੇ ਇਕ ਨਵੇਂ ਸੰਘ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ (ਜਾਰ ਰਹੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਇਕ ਸੰਧੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ)।

ਰਾਜਪਲਟਾ

ਹਾਲ ਦੇ ਅਸਫਲ ਰਾਜ ਪਲਟੇ ਦੇ ਜੋ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪਲਟਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 20 ਅਗਸਤ ਨੂੰ

ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਰਾਜਪਲਟੇ ਦੇ ਯਤਨ ਨੇ ਗੋਰਬਾਚੋਵ ਦੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਜਪਲਟਾ ਭਾਵੇਂ ਅਸਫਲ ਹੋਇਆ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਖਤਰਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਆ ਰਹਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਤੇ ਪੁਰਾਤਨਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਖਤਰੇ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਲਟਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਾਜਪਲਟੇ ਦਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਵੀ ਨਿਕਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗਣਰਾਜ ਪਹਿਲੀ ਸੰਧੀ ਜਿੰਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਗਣਰਾਜ ਨਵੀਂ ਸੰਧੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਉਹ ਉਡੀਕਦੇ ਹੋਣ ਕਿ ਭਵਿਖ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਕ ਹੋਰ ਰਾਜਪਲਟਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤਨਵਾਦੀ (ਤੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ) ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਲ (ਅਰਥਾਤ ਫੌਜ ਆਦਿ) ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੇ ਰਾਹ ਪਏਗੀ। ਫਿਰ ਗਣਰਾਜ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਐਲਾਨਾਂ ਉਤੇ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿੜ ਹੋ ਕੇ ਵਖਰੇ ਹੋਣ ਤੇ ਅੜ ਜਾਣਗੇ। ਮਾਮਲਾ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਘਰੋਗੀ ਜੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਏਗੀ।

ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸੰਧੀ ਬਾਰੇ ਉਪਰੋਕਤ ਖਬਰ ਨਵੇਂ ਮੋੜ ਦੀ ਸੂਚਕ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਲਈ ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਇਹ ਮੋੜ ਬੜੇ ਅਰਥ ਰਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਬਕ ਵੀ। ਅਸੀਂ ਸਦਾ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੋਵੇਂ ਬਹੁ ਭਾਸ਼ਾਈ ਅਤੇ ਬਹੁ ਕੌਮੀ ਦੇਸ਼ ਹਨ। ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗੱਲ ਸਾਂਝੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਖਰਾ ਵਖਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ

26

ਬਰਮਿੰਘਮ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਤੇ ਸੁਰਧਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਤੇ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਪ੍ਰਧਾਨ : ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸੁਰਧਰ
ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਬਰਮਿੰਘਮ

198-GROVE LANE, HANDSWORTH
BIRMINGHAM-20
Tel : 021-551 9269

ਲੈਸਟਰ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਦੀਆਂ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ !

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਪ੍ਰਧਾਨ - ਸ੍ਰ. ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ

NAMDHARI SANGAT LEICESTER

314 UPPINGHAM RD,

LEICESTER.

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੌਰਾ

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਤ

ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਸੋਤਾ ਸਤਿਗੁਰ ਵੇਠਾ ਜਾਗਿਆ।' ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ੌਂਕ ਦੇ ਨਾਲ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਜਾਪਦੀਆਂ ਜੀਵਨ ਆਸਮਾਨ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕੀਆਂ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਉਹ ਮੁਸਕਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਨੂਰੀ ਜਲਾਲ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਰੂਹਾਨੀ ਪਵਿੱਤਰ ਬਚਨ ਫੁਟਦੇ ਦਿੱਸੇ, 'ਤੁਹਾਡੇ ਕੀਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸੁਖੀ ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਗੋਂ ਵੀ ਕਰ ਕੇ ਵੇਖ ਲਓ ਸਰਬ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਸਭ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਹੋਵੇਗਾ'

ਸੋ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਸੁਖ ਪਾਇਆ।
ਗੁਰਿ ਅੰਤਰਿ ਸਬਦੁ ਵਸਾਇਆ॥

ਸਤਿਗੁਰਿ ਪੁਰਖਿ ਵਿਖਾਲਿਆ ਮਸਤਕਿ ਧਰਿ ਕੈ ਹਥੁ ਜੀਉ॥

ਲੰਡਨ, ਸਾਊਥਾਲ, ਮੈਡਨ ਹੈਡ, ਹੇਜ਼, ਸਲੋਹ ਤੇ ਕੈਂਟ ਸਟੀਵਨੇਜ ਹਿਚਨ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੰਧਾਵਾ ਜੀ ਅਤੇ ਸਾਊਥਾਲ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਨਾਲ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। 14 ਸਤੰਬਰ ਸਵੇਰੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੇ ਭੋਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਏਅਰ ਹਾਈਕ ਗੱਡੀਆਂ ਦਾ ਕਾਫਲਾ ਮਿਡਲੈਂਡ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਬਰਮਿੰਘਮ ਵਿਖੇ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਜਾਂ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਲੈਸਟਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਲੰਡਨ ਵਿਖੇ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚ ਸੀ। ਇਥੇ ਲੰਡਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਆਫ ਲੈਸਟਰ ਦੇ ਮੇਅਰ ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਅਭਿਨੰਦਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਮੇਅਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹਿਲੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਹਨ - ਸ੍ਰ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਮੇਅਰ ਦੀ ਪਦਵੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਹੋਣੀ ਸੀ ਤਦ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਬਿਨਤੀ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪ ਜੀ ਮੇਅਰ ਚੁਣੇ ਗਏ। ਅਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਵੀ ਉਹ ਮੇਅਰ ਦੀ ਪਦਵੀ ਤੇ ਹਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਇਸ ਇਕ ਵਾਰ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਲੈਸਟਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਹਬ ਬਾਰੇ ਇਸ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਕਰਤੇ ਨੂੰ ਕੇ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਕਰੋ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਸਰਬ ਸੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ'

ਰਸਨਾ ਜਪੀਐ ਏਕੁ ਨਾਮੁ
ਈਹਾ ਸੁਖੁ ਆਨੰਦੁ ਘਨਾ ਆਗੈ ਜੀਅ ਕੈ ਸੰਗਿ ਨਾਮੁ॥

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਇਸ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਣ ਲਈ ਆਏ ਕੁਝ ਪਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਵਰਨਣ ਯੋਗ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਸੰਤ ਹੋਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਾਮਰਾ, ਮਨਤਾਰਾ ਜੀ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਆਏ ਸਨ। ਸੂਬਾ ਹੋਸ਼ਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪੁਤਰੀ ਰਾਜ ਜੋ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਸੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਬਸ ਉਹ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਸਕੇ। ਦੋਨੋਂ ਦਿਨ ਟੈਲੀਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਬਚਨ ਸਰਵਣ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ

ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਮਾਨਿਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ 1967 ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਬਚਨ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਨਾਵੀਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਦੌਰੇ ਵਿਚ ਹਰ ਸਵਾਲ ਤੇ ਰਾਗੀਆਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਸਟੇਜ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰੀ ਗੁਰੀ ਰਹੀ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਨਾਲ ਇਨੇ ਰਾਗੀ ਸਜੇ ਇਥੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰਾਇਤ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਪਿਛੇ ਵੀ ਰਹੇ ਬਰਮਿੰਘਮ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੁਰਾਰ ਜੀ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਸੁਪਤਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਪਣ' ਕਾਪੀ ਇੰਡੀ ਬੈਠ ਬਣਾਈ। ਸ੍ਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਜੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁਤਰਾਂ ਨੇ ਲੰਡਨ ਵਿਖੇ ਸਮਾਜ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਬੜੇ ਚੋਖਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਕਿ ਕੋਈ ਨੌਜਵਾਨ ਰਾਗੀ ਸਮਾਂ ਜੀ ਉਨ੍ਹੀਵਰਤੇ ਹਨ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਗੋਲਿਆਂ ਸੋ ਪੁੰਗ ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਪੂਰਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਥੇ ਕਾਫੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਲੈਣ ਵਿਚ ਰੁਚੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੀ ਹੈ। ਲੰਡਨ ਵਿਖੇ ਉਹਨਾਂ ਜਥਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਇਧਰ ਕਾਫੀ ਧਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੰਤ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਲੈਸਟਰ ਵਾਲੇ ਸੰਤ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁਤਰ ਹਨ। ਸੂਬਾ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨਾਲ ਸੰਤ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਆ ਉਠ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਭਜਨ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸੰਤ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸੂਬਾ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਰ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਹੋ ਗਈ। ਸੰਤ ਸਰਵਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਲਾਲ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਅਜ ਘਰ ਜਿਹੜਾ ਸਤੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਹੋਏ, ਰਤ ਹੋਏ, ਪੈਸਾ ਹੋਏ, ਸ਼ਾਂਤਲਾ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸੂਬਾ ਆਉਣ ਦੀ ਦੇਰ ਹੈ ਸਰਵਨ ਪੈਰ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਸਤਿ ਬਚਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਉਮਨਾ ਸੀ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਨਵੀਂ ਲਿਮੋਜ਼ਿਨ ਕਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਸੀਟਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪੰਜ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖਦਿਆਂ ਸੀਟਾਂ ਰੈਕਸੀਨ ਦੀਆਂ ਬਣਵਾਈਆਂ ਏਅਰ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਲਈ ਮੰਜਾ ਵਛਾਉਣ ਦਾ ਮਹੌਲ ਵੀ ਕਰਵਾਈ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਲਇਆ ਸਫਲ ਕੀਤੀ।

ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਸਿਆਲ ਕੋਟੀ ਪਰਤਾਪ ਅਤੇ ਦਿਆਲੂ ਸਿੰਘ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਪੁਤਰ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦਾਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਹੀ ਸਾਂ ਹੀ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ 'ਸਭਸ ਸਿਰ ਤੇ ਕੇਵਲ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਰਖਣੀ ਚੰਮੜ ਕੇ ਲਗ ਜਾਣਾ, ਇਸ ਗੁਰੂ ਘਰ ਤੋਂ ਇਹਨਾਂ ਮੰਗ ਹਨੇਰਾ ਨੂੰ ਭਜਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਸਦਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨਾਲ ਸੱਚੀ ਪ੍ਰੀਤ ਰਖਣੀ।' ਉਹਨਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਪਿਆਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਦਾਤੇ ਨੇ ਭਰਪੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਤ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਪਰ ਮਿਹਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਬਾਪੂ ਦਾ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜਿਆ ਸੀ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਜੋ ਦਿਨ ਦੁਗਣੀ ਅਤੇ ਰਾਤ ਚੌਗਣੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰਦੇ ਜਾਏ ਹੁਣ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੰਤ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੌਰੇ ਦੀ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਅਤੇ ਵੀਡੀਓ ਆਦਿ ਦਾ ਆਪ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਅਨਥਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਸੁਣਨ ਤੇ ਉਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਤੱਤਪਰ ਰਹੇ। ਜਿਥੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਉਥੇ ਹੀ ਵੀਡੀਓ ਵਾਲਾ ਸਾਮਾਨ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਜਿਥੇ ਰੁਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਉਥੇ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਹਿਲੇ। ਬਾਕੀ ਦੌਰੇ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਸੰਤ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਸਿਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਲੇਖ ਲੰਬਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗੁਸਤਾਖੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜੀ।

ਫੁੱਲ

ਪਾਦਰੀ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਗਿਰਜੇ ਤੇ ਸੈਰ ਕਰਨ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਬਰਾਂ ਕਬਰਸਤਾਨ ਤੇ ਇਕ ਛੋਟੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮਾਲੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਜਲਪਰੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਘੁਟ ਕੇ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤਦ ਪਾਦਰੀ ਨੇ ਚੀਕ ਕੇ ਕਿਹਾ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਗੰਦੀ ਨੁਕਰੇ ਦੱਬ ਦਿਓ। ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਅਨੈਤਿਕ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਗੰਦੀਆਂ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ।

ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇਕ ਨੁਕਰ ਵਿਚ ਟੋਆ ਪੁਟ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਦਫਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ। ਇਕ ਧਾਰਮਕ ਤਿਉਹਾਰ ਸੀ। ਪਾਦਰੀ ਗਿਰਜੇ ਵਿਚ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਉਸ ਨਿਵਾਉਂਦਿਆਂ ਉਥੇ ਪਏ ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਉਸਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਨਸ਼ਿਆ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਯੁਸੂ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਜਲ ਛਿੜਕਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਾਪੀਆਂ ਤੇ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਰੱਬ ਦਾ ਗੁਸਾ ਵਰਦਾ ਹੈ। ਵੇਦੀ ਤੇ ਪਏ ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਉਸਦੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਲੱਗੀ ਤੇ ਉਹ ਉਸ ਰੱਬ ਬਾਰੇ ਦਸਣ ਲਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਰਸਤਾ ਵਿਚ ਗੁਨਾਹ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਉਹ ਜੋ ਅਨੰਤ ਪਿਆਰ ਹੈ।

ਇਸ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ? ਉਸਨੂੰ ਆਪ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦ ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਵਚਨ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਲੋਕ ਰੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਾਦਰੀ ਘਰ ਗਾਰ ਕਰ ਆਇਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸਨੇ ਇਕ ਕਲਾਕਾਰ ਤੋਂ ਪੁਛਿਆ-ਵੇਦੀ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਏ ਗਏ ਇਹ ਫੁਲ ਕਿਥੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਜਿਹੇ ਫੁਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇ।

ਕਲਾਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ-ਇਹ ਫੁਲ ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਨੇ। ਉਸਦੀ ਗੰਦੀ ਨੁਕਰੇ ਉਗੇ ਹੋਏ ਸਨ।

● ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਅਸਹਿ ਦੁੱਖਾਂ ਤੇ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਓ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

● ਇਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਦਮੀ ਜਦ ਵੀ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤਲੀ ਤੇ ਰਖਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

● ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਤਕੜਾ ਹੋ ਸਕਦੈ ● ਸੋਵੀਅਤ ਮਹਾਂਸੰਘ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ● ਉਥਲ ਪੁਥਲ ਦਾ ਰਾਹ ਤਾਂ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਹੀ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇਗਾ।

ਸੰਪਾਦਕੀ: ਸਫਾ 21 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਵੀ ਬੜੀ ਹਦ ਤੱਕ ਇਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਢੁਕਦੀ। ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਾਂਗੂ ਸੰਘੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਏਕਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸਰੀ ਪਰ ਇਕ ਸੰਘਵਾਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਏਕਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਏਕਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਿਚ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੇ ਮਾਲੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਝੁਕਾ ਉਲਾਰ ਸੀ। ਆਉਂਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੱਤਾ ਦੀ ਅਜਾਰੇਦਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਛਾਪੇ ਮਾਰੇ। ਸੰਘੀ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਖੋਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਏਕਾਤਮਕ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਮੁੜ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਅਮਲ ਉਪਰੋਕਤ ਅਜਾਰੇਦਾਰੀ ਟੁੱਟ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜ ਕੇਂਦਰ ਰਾਜ ਸਬੰਧ ਡੂੰਘੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਜੋ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਮਸਲੇ ਅਜ ਕੇਂਦਰ ਲਈ ਅਤਿ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਜਟਿਲ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੇਵਲ ਉਪਰੋਕਤ ਗੱਲ ਹੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਕਾਰਨ ਅਵੱਸ਼ ਹਨ ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਗੱਲ ਦਾ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਲਝਣਗੇ ਜਦ ਤਕ ਇਸ ਏਕਾਤਮਕ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਕੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਐਸੇ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਭਲਵਕੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵੀ ਡਾਢਾ ਮਹੱਤਵ ਰਖਦੇ ਹਨ।

ਫੌਜ

ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਫੌਜ ਤਾਇਨਾਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਰਾਜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਫੌਜ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਉਠ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਸਾਮ ਵਿਚ ਫੌਜ ਉਲਫਾ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਤੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਫੌਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਵਾਹ ਵਾਹ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਣਾ ਪਿਆ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖਵਾਦ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦਾ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ ਟਾਕਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਲੋਕੀਂ ਨਿਸ਼ ਚ

ਨਾਲ ਵਰਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਦਾਜਸੀ ਹਲ ਤਾਲਣ ਦਾ। ਕੁਝ ਇਕ ਲੋਕੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖਾੜਕੂਆਂ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੱਤਵਾਦੀ ਅੰਸ਼ ਆਪ ਵੀ ਬੇਦੋਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਹਥ ਰੰਗ ਕੇ ਅਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਮੰਗਾਂ ਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਉਧਾਲਿਆਂ ਤੇ ਫਿਰੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਗੱਲ ਹਲ ਦੀਆਂ ਮੁਕਦੀ ਹਨ। ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਾ ਪਿਸ ਦੇ ਦੋ ਪੁੜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦਰੜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹਲ ਦੀ ਕੋਈ ਆਸ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਦੀ ਦੀ ਜਨਤਾ ਅਜ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਤੇ ਫੌਜ ਦੋ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬੁਰੀ ਤਰਾਂ ਪਿਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਸਤਿਆਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਦੋ ਪੁੜ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਰਗੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਸਾਮ ਵੀ ਏਸੇ ਰਾਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਏਗਾ ਕਿ ਗੋਲੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਨਹੀਂ ਨਿਬੜਨੇ। ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੰਵਰਨਾ, ਸਗੋਂ ਵਿਗਾੜ ਹੀ ਵਧੇਗਾ। ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਰਾਹ ਲਭਣਾ ਹੀ ਪਏਗਾ। ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਜਨਤਾ ਵਿਆਪਕ ਤੇ ਸਰਬਪੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਿਆਂ ਅਤੇ ਹਲ ਲਭਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਵਲ ਹੀ ਆਉਣਾ ਪਏਗਾ। ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਉਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਅਮਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਨਤਾ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਏ ਬਿਨਾਂ ਮਾਮਲੇ ਹਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ।

ਦੂਜਾ ਵੱਡਾ ਸਬਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਝਗੜਿਆਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਰਾਜ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕੌਮੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੋ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗੌਲਣਾ ਹੀ ਪਏਗਾ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਜ ਕੇਂਦਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਤਿੱਖੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਇਹ ਇਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਹੋਰ ਸਭ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਹਲ ਲਭਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਉਥੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀ ਲੀਹਾਂ ਉੱਤੇ ਹਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਜਮਹੂਰੀ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਏਗਾ। ਕੇਂਦਰ ਰਾਜ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਜਮਹੂਰੀ (ਤੇ ਸੰਘੀ) ਰੂਪ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲੇ ਸੁਲਝਾਏ ਜਾ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਏਕਤਾ ਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਦਾ ਰਾਹ ਲੱਭੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਕੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਟੋਟੇ ਟੋਟੇ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਪੂਰਨ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਨਾ ਹੀ ਧਰਮ ਜਾਂ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਹੋਵੇ, ਸਿੱਖ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਕੌਮ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਨ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਕਈ ਦੇ ਕੌਮੀਅਤ ਦੀ ਸਾਂਝ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਜੋ ਉਥੇ ਇਹ ਮਸਲੇ ਪੇਸ਼ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਇਥੇ ਵੀ ਸਾਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਇਸੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਭਾਸ਼ਾਈ ਪੁਨਰਗਠਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅਜ ਦੇ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਹੋਏ। ਜਬਰਦਸਤ ਜਨਤਕ ਲਹਿਰਾਂ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਿਰ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਏਕਾਤਮਕ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਵਿਰੁਧ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਖਣ ਲਈ ਅਨੇਕਾਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਜ ਕੇਂਦਰ ਰਾਜ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਤਿੱਖੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਭ ਆਸਾਰ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਉਂਦੇ ਭਵਿਖ ਵਿਚ ਹੋਰ ਤਿੱਖਾ ਰੂਪ ਫੜੇਗਾ। ਇਹ ਬਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਕੇ ਕਦੀ ਹਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ (ਸੰਘੀ ਰਾਜ) ਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹਥ ਅਸਲੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਲੂੰਬੜ ਚਾਲਾਂ ਸਨ। ਫਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮਤੇ ਤੇ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੂਬਿਆਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਉਪਰੰਤ ਵੰਡੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਉਸਦੇ ਹਥ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਤਕੜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ। ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਪੁਨਰਗਠਨ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵੀ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਅਸਫਲ ਹੋਏ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਏਕਾਤਮਕ ਰੂਪ ਦੇਣ (ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾਈ) ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੇ ਯਤਨ ਵੀ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸਬਕ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਸੰਘੀ ਰੂਪ ਦੇਣਾ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਰਾਹ ਹੈ।

ਸਬਕ

ਇਕ ਹੋਰ ਸਬਕ ਵੱਖਵਾਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੇ ਅਨਸਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਗਲਤਫਹਿਮੀਆਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਦਾ (ਅਤੇ ਸਮੁਚੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ) ਹਿਤ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਕ ਰਖਣ ਵਿਚ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਲੰਮੀ ਸਾਂਝ ਹੈ (ਅਨੇਕਾਂ ਯੁਗਾਂ ਦੀ) ਜੋ ਕਾਇਮ ਰਖਣੀ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਾਜ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਗੱਪ ਸ਼ੱਪ

ਬਜ਼ਾਰ ਮਚਾ ਮਚ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਕੋਈ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੀ ਝੰਡੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰ ਲਈ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੁਲਸ ਭੀੜ ਨੂੰ ਪਰਾਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਜਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਝੰਡੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੀੜ ਕਾਰਨ ਰੁਕ ਰੁਕ ਕੇ ਚਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਝੰਡੀ ਵਾਲੀ ਕਾਰ ਭੀੜ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿ ਮੰਤਰੀ ਦੇਖ ਆ ਕੇ ਰੁਕ ਗਈ।

ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਿਆਂ ਬੈਠਿਆਂ ਵੱਲ ਝੱਟ ਲੋਟ ਲਈ ਹਥ ਵਧਾਇਆ, 'ਅਜੇ ਪਰਾਂ ਹਟ, ਚਲ ਪਰੇ, ਪਰਾਂ ਹਟ, ਪਰਾਂ ਹਟ ਕਈ ਵਾਰ ਕਹਿਣ ਤੇ ਵੀ ਮੰਗਤੀ ਉਥੋਂ ਨਾ ਹਿਲੀ। ਮੰਤਰੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਦੂਸਰੇ ਬੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੰਗਤੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਕ ਲਾਹਨਤ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰਾਂ ਲੁਟ ਕੇ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੰਗਤੀ ਦੇ ਜ਼ਿਦ ਕਰਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਇਕ ਰੁਪਇਆ ਮੰਗਤੀ ਦੇ ਹਥ ਤੇ ਰਖ ਦਿੱਤਾ। ਮੰਗਤੀ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਲੈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ। ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਸਦੇ ਬਾਕੀ ਸਾਥੀ ਬੜੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤੈਨੂੰ ਇਕ ਰੁਪਈਆ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ ਤੂੰ ਲੈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਮੰਗਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਕ ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅੱਧੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ।' ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਾਰ ਅਗਾਂਹ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਵਾਲਸਾਲ

ਸਤਿਗੁਰੂ:- ਸਫਾ 19 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਖੇਡ ਪਸਾਰਨ

ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਨਗਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਮਾਤਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਮਹਾਂ ਵਿਦਿਆਲੇ ਵਿਚ ਬਲਾਕ ਲੈਵਲ ਤੱਕ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਚਾਲੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਿਸਦਾ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਲੈਵਲ ਤੇ ਭਾਰਤ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅਨੋਖੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੇ ਸਭੋਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਨਿਪੁੰਨ ਬਣਾਉਣ ਖਾਤਰ ਸੰਨ 1978 ਵਿਚ ਸ੍ਰ. ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕੋਚ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲੈ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਿਛੋਂ ਸ੍ਰ. ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਜਨਵਰੀ 1983 ਤੱਕ ਬੜੀ ਤਨ ਦੇਹੀ ਨਾਲ ਕੋਚਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਸ੍ਰ. ਮਹਨ ਜੀਤ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਜਿਹਨਾਂ ਅਤਿ ਸ਼ੌਕ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਕੋਚਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਖਾਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿਚ ਨਾਮਣਾ ਖਟਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਬੜੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਛਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਨਾਮਧਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰਦੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੰਮੂ ਦੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਨੌਜਵਾਨ ਹਾਕੀ ਤੇ ਫਾਲੀਬਾਲ ਵਿਚ ਮਾਰਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਾਸਤੇ ਨਾਮ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਕਾਕਾ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੈਡਮਿੰਟਨ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਜੀ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਹਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਦੁਨੀਆਵੀ ਕੰਮ ਕਾਰ ਵੀ ਕੋਈ ਘਟ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਝਗੜਾ ਨਿਬੇੜ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖਦਾ ਦਾਰੂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਉਲਝਣਾਂ ਦੂਰ ਕਰ, ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਸਹਾਇ ਮਦਦਗਾਰ ਦੇ, ਕਿਸੇ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਉਲਝਣ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਹਰ ਵਿਚ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਲੱਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੀਵਨ ਨਗਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ 1988 ਵਿਚ ਘੱਗਰ ਨਦੀ ਵਿਚ ਹੜ ਆ ਗਿਆ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਾਰ ਥਲੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਆਪ ਵੀ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਖਾਤਰ ਸੰਗਤਾਂ ਸਮੇਤ ਚੌਰਾ ਅਫੀਕਿਆ। ਉਸ ਹੜ ਸਮੇਂ ਅਮਰਕਸਰ ਨਗਰ ਦੇ ਸਿੰਘ ਨਦੀ ਨਾਲ ਘੁਲਦੇ ਹਾਰ ਟੁਟ ਗਏ ਸਨ। ਨਗਰ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਮੁਰਦਨੀ ਛਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪਾਣੀ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਆਇਆ। ਇਤਨੇ ਨੂੰ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਜੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੱਤੇ। ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਮਨ ਹਰੇ ਹੋ ਗਏ ਚਿਹਰਿਆਂ ਤੇ ਲਾਲੀਆਂ ਦੌੜਨ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਉਹਨਾਂ ਹਥਾਂ ਹਥ ਲਾਏ। ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਜੀ ਹਲਾ ਸ਼ੇਰੀ ਦਿਤੀ। ਆਪ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਗਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਥੋਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਲੈ ਮੁੜੇ। ਸਭ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡਦੇ ਟੁਟ ਪਏ। ਪਾਣੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਹਲੇ ਦੀ ਤਾਬ ਨਾ ਝਲ ਸਕਿਆ ਉਸਦੇ ਪੈਰ ਹਿਲ ਗਏ। ਵਿਚਾਰਾ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾ ਪਿਛਾਂਹ ਪਰਤ ਪਿਆ। ਸਿੰਘ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਘਰੀਂ ਜਾ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿਤੀਆਂ।

ਜੀ ਆਇਆਂ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ

-o- ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੱਤ ਸ਼ਰਮਾ -o-

ਡਾ: ਈਗੋਰ ਸਿਰਬਰੀਆ ਕੋਵ

ਵੀ.ਡੀ. ਸ਼ਰਮਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਰਸੀਆਂ ਨੂੰ, ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਅਥਾਹ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਣਥੱਕ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਅਤੇ ਜਿੱਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਡਾਕਟਰ ਏਗੋਰ ਸਿਰਬਰੀਆ ਕੋਵ ਦਸੰਬਰ 91 ਦੀ 7 ਤਾਰੀਖ਼ ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਡਾ. ਸਿਰਬਰੀਆ ਕੋਵ ਪਾਸ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੀ ਡਾਕਟਰੇਟ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਉਚੇਰੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਉੱਘੇ ਪੁਰਖ ਹਨ। ਆਪ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਓਰੀਐਂਟਲ ਸਟਡੀਜ਼ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ

ਹੁਣ ਤੱਕ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 50 ਦੇ ਕਰੀਬ ਭਾਰਤ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਅਜਿਹੇ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨਾਲ ਧੜਕਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਮਿਲ ਕੇ ਕੌਣ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾ ਮਾਣੇਗਾ?

ਏਗੋਰ ਸਿਰਬ੍ਰੀਆਕੋਵ 27 ਨਵੰਬਰ 91 ਨੂੰ ਪੂਰੇ 74 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅੰਦਰ 1917 ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਅਕਤੂਬਰ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਪੂਰੇ ਵੀਹ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਯੂਕ੍ਰੇਨ ਰੀਪਬਲਿਕ ਅੰਦਰ ਚੇਰਨੀਗੋਵ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਕਸਬੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਕਿਰਤੀ ਪਰਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰੂਸ ਅੰਦਰ ਜੇ ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰੇਗੋਰ ਅਜ ਕਿੱਥੇ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਇਤਨਾ ਉੱਚਾ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਕਦੀ ਨਾ ਬਣਦਾ। ਜ਼ਾਰਸ਼ਾਹੀ ਰੂਸ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਚ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ ਦੇ ਅਵਸਰ ਕਿਥੇ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਸੋਸ਼ਲਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਉਚੇਰੀ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁਲ੍ਹੇ ਅਵਸਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸੈਕੰਡਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਏਗੋਰ ਉਚੇਰੀ ਵਿਦਿਆ ਵਾਸਤੇ ਲੈਨਿਨਗਰਾਦ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਹ ਉਥੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਫਿਲਾਸਫੀ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਲੈਨਿਨਗਰਾਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਫੈਕਲਟੀ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਜਦ ਏਗੋਰ ਲੈਨਿਨਗਰਾਦ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਫੈਕਲਟੀ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸਵਾਏ ਚੀਨੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਾਗ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਏਗੋਰ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਏਗੋਰ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸਨ ਕਿ ਲੈਨਿਨਗਰਾਦ ਵਿਚ ਉਹ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਕੈਡਮੀਸ਼ਨ ਸਚਰਬੈਟਸਕੋਇ Shcherbatskoy ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਣੇ ਜੋ ਆਪ ਭਾਰਤ ਵਿਦਿਆ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਲੈਨਿਨਗਰਾਦ ਵਿਖੇ ਭਾਰਤ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਆਈ. ਪੀ. ਮਿਨਾਯੇਵ ਦੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਸਨ।

ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਏਗੋਰ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਸਭਾ ਵਿਚ 'ਕਾਲੀਦਾਸ' ਬਾਰੇ ਲੈਕਚਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਲੈਨਿਨਗਰਾਦ ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਰਸਾਲੇ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਲੈਕਚਰ ਕਾਲੀਦਾਸ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਰੂਸੀ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਤਰਜਮੇ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਤ ਸੀ। ਏਗੋਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸ਼ਚਰਬੈਟਸਕੋਇ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮੁਢ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਹੀ ਏਗੋਰ ਰਾਬਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਨੂੰ ਪਿਆਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਨਕਲਾਬੀ ਰਾਬਿੰਦਰ ਨਾਥ ਚਟੋਪਾਧਿਆਏ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬੰਗਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਟੈਗੋਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਹੋਈ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਦਾ ਇਕ ਭਾਗ ਏਗੋਰ ਨੇ ਬੰਗਲਾ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ। ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਰਬਿੰਦਰ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ.

ਪਿਆਰੇ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ,

ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਪੱਤਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਬੰਗਾਲੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕੋਗੇ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੰਗਾਲੀ 'ਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕੋਗੇ

ਮੇਰੇ ਵਲੋਂ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ,
ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਹਿਰਦ,
ਆਰ ਟੈਗੋਰ

ਇਹ ਪੱਤਰ 1986 ਵਿਚ ਟੈਗੋਰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾਮੀ ਕੱਲਕੱਤੇ ਵਿਖੇ ਛਪੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਛਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਏਗੋਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ 1940 ਵਿਚ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਬਣੇ। 1941 ਵਾਲੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਉੱਤੇ ਨਾਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਵੇਲੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਖਿਆ ਲਈ ਮੋਰਚੇ ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਕੰਮ 1947 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕੇ। 15 ਅਗਸਤ 1947 ਨੂੰ (ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦਿਵਸ ਤੋਂ) ਏਗੋਰ ਅਤੇ ਵੀ ਆਈ ਮੋਸਕਾਲੀਓਵ V.I. Moskalyov ਨੂੰ ਤਾਸ਼ਕੰਦ ਵਲੋਂ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਥੇ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਕੋਰਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ। ਤਾਸ਼ਕੰਦ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਹਿੰਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਲੈਕਚਰ ਵੀ ਦਿੱਤੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਦਮਾਂ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਕਿ ਓਸ ਵੇਲੇ ਤਾਸ਼ਕੰਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਅੰਦਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਗਹਿਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲ ਮਿਤਰਤਾ ਬਾਰੇ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ 450 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੈਨਿਨਗਰਾਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਗਰੈਜੂਏਟ ਨਿਕਲੇ। ਇਹ ਗਰੈਜੂਏਟ ਹੁਣ ਸਮਾਜਕ ਏਜੰਸੀਆਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ, ਪ੍ਰੈਸ ਤੇ ਇਕਾਨਾ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਡਾ. ਸਿਰਬਰੀਆ ਕੋਵ ਨੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਾਹਿਤ ਪੰਚਤੰਤਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਕੀਤਾ। ਪੰਚਤੰਤਰ ਸਟੇਫਾਨਿਟ Stefanit ਅਤੇ ਇਖਨੀਲਤ Ukhnilat ਰੂਸ ਅੰਦਰ 13 ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਗਰੀਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚੋਂ ਤਰਜਮਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਡਾ. ਸਿਰਬਰੀਆ ਕੋਵ ਨੇ ਪੰਚਤੰਤਰ ਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਤਰਜਮੇ ਦੇ ਆਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

"ਪੰਚਤੰਤਰ 1958 ਵਿਚ Literary Movements ਵਿਚ ਲੜੀਵਾਰ ਛਪਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਉਲਥੇ ਨੂੰ ਏ ਯਾਈ ਸਿਰਕਿਨ Sirkin ਨੇ ਸੋਧਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇਕ ਅਮਰੀਕਨ ਜੋ ਹਰਟਲ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।

"ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦੋ ਐਮ ਆਰ ਕਾਲੇ ਵਲੋਂ ਛਪੇ ਅਸਲ ਤੋਂ ਤਰਜਮਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਹਿਤਕ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਕਾਰੂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਤਾ ਰਖਦਾ ਹੈ।

"ਪਾਠਕ ਪੰਚਤੰਤਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅੱਜ ਤੋਂ 1500 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਵਿਚ ਦਸੇ ਗਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਸੂਲ ਅੱਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਸਦਾ ਵਾਂਗ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਹੀ ਕਾਲੇ ਤੇ ਚਿਟੇ ਲੋਕਾਂ ਜਿਹਾ ਹਰ ਉਦਾ ਹੀ ਚਲਾਕ ਭਰਾ ਅਤੇ ਚੇਤਨਾਸ਼ੀਲ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਦੋਰਾਨ-ਇਹਕਾਲ ਜਾਪ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਅਕਲ ਭਰਪੂਰ ਲੋਕ ਪ੍ਰਗਿਆ ਦਾ ਮਸਾਲਾ ਹੈ।"

ਡਾ. ਸਿਰਬਰੀਆ ਕੋਵ ਚਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਮਦੇਵ ਦੇ 'ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸਾਗਰ' ਉੱਤੇ ਇਕ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖਣ ਵਿਚ ਰੁਝੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਭਰਤ੍ਰੀਹਰੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਛਪ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਭਰਤਰੀਹਰੀ ਬਾਰੇ ਨਿਬੰਧ ਵੀ ਲਿਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਛਪੇ Soviet Land ਰਸਾਲੇ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਭਰਤਰੀ ਹਰੀ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ। 'ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਅਕਲਮੰਦੀ ਵੱਲ ਬਾਰ ਬਾਰ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਸਮਝ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ।"

ਡਾ. ਸਿਰਬਰੀਆਕੋਵ ਨੇ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚੋਂ ਕਥਾਸਰਿਤ ਸਾਗਰ ਦੇ ਰੂਸੀ ਵਿਚ ਤਰਜਮੇ ਦੀ ਹਥ ਲਿਖਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਸਤਕ 1953 ਤੋਂ 1955 ਤੱਕ ਚਾਰ ਜਿਲਦਾਂ ਵਿਚ ਛਪੇਗੀ।

ਰੂਸੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼

ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੁਭਾਸ਼ੀ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੂਸੀ ਹਿੰਦ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਚੋਖਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਝ ਲਈ ਸੀ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੀਟਰਜ਼ਬਰਗ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ 19 ਵੀਂ ਸਦੀ

☞ 32

AEROFLOT

Soviet airlines

ਦਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਏਅਰ ਲਾਈਨ ਦੇ ਜੈੱਟ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਫਰ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਅਤੇ ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਿਹੜੇ ਚਾਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਬਰੇਕ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸਿੰਗਾਪੁਰ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਆਦਿ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਖਾਸ ਰਿਐਤੀ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ।

AEROFLOT'S COMFORTABLE FAST JETLINERS ARE AT YOUR SERVICE

EVERY WEEK
4 FLIGHTS TO DELHI
2 FLIGHTS TO ADEN
2 FLIGHTS TO COLOMBO
2 FLIGHTS TO KAULALUMPUR
2 FLIGHTS TO KARACHI

3 FLIGHTS TO SINGAPORE
1 FLIGHT TO ADDISBABA
1 FLIGHT TO CALCUTTA
3 FLIGHTS TO TOKYO
AND MANY OTHER FLIGHTS TO AFRICA.

On behalf of Aeroflot we are happy to welcome you aboard a plane of the Soviet airlines!

ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਐਰੋਫਲੋਟ ਦਾ ਸਫਰ ਸਿਧਾ ਅਤੇ ਅਤਿਅੰਤ ਤੇਜ਼ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਮਾਸਕੋ ਇਕ ਸਟਾਪ ਹੈ।

ਦਿਲੀ ਨੂੰ 4 ਉੜਾਨਾਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਚਾਰ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੀਟ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ।

ਸਾਥੋਂ ਹਰੇਕ ਏਅਰ ਲਾਈਨ ਦੀਆਂ ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਲਵੋ

* ਦੂਜੇ ਏਜੰਟਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਾਡਾ ਰੇਟ ਸਦਾ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
* ਪਿਛਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਰਾਹੀਂ ਸਫਰ ਕੀਤਾ ਉਨੇ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਟਰੈਵਲ ਏਜੰਸੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਰੀਕਾਰਡ ਹੈ।
* ਟਿਕਟ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
* ਕਿਸੇ ਕਾਰਣ ਸਫਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕੋਂ ਤਾਂ ਕੈਂਸਲ ਜਲਦੀ ਕਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
* ਸਾਡਾ ਏਅਰ ਲਾਈਨਾਂ ਨਾਲ ਸਿਧਾ ਸੰਪਰਕ ਹੈ। ਟਿਕਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ।

EASTWAYS TRAVEL SERVICE

6 BRICK LANE, ALDGATE, LONDON E.1
Tel: 071-247 5668   071-247 5669
071-247 5660   071-247 3823

ਸੋਹਣੀ ਹੰਸ ਤੇ ਮੋਰਨੀ ਦੀ ਚਾਲ

ਡਾ. ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਸਰਹਿੰਦੀ

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗਹੁ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆਂ, ਸੁੰਦਰਤਾ ਸਿਰਫ਼-ਸਿਰਫ਼ ਚਿਹਰੇ-ਮੁਹਰੇ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਹਿਮ ਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਨੁਕਤੇ ਵੀ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਠੀਕ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਔਰਤ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਚਿਹਰਾ ਅਤੇ ਮੋਟੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਫੜਕਦੇ ਪੋਟਲਿਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਖੁਮਾਰ ਡੁੱਲ੍ਹ ਡੁੱਲ੍ਹ ਪੈਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਇਕ ਦਿਲਕਸ਼ ਨਜ਼ਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ- ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੇ ਕਾਲਜੇ ਧੂਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਧੇੜ ਉਮਰ ਦੇ ਮਰਦ ਵੀ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਡੁੱਬਦੇ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਮਹਿਜ਼ ਇਕ ਮੁੱਢਲਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ- ਮਰਦ ਤਾਂ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ ਜੋਬਨ ਦੇ ਪੈਰ ਲਾਚੀ ਜਿਹੀ ਵੇਖ ਕੇ ਹੀ ਮਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸੁੰਦਰ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਢੁੱਕਵੀਂ ਸਡੌਲ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ, ਮੁੱਖ ਮਰੋੜਵੀਆਂ ਗੋਲਾਈਆਂ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਤੇ ਸਾਂਭੇ ਹੋਏ ਉਭਾਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਲਚਕੀਲੀਆਂ ਅਦਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤੋਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੈ। ਸੋਹਣੀ ਤੋਰ ਔਰਤ ਦੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਨੂੰ ਚਾਰ-ਚੰਨ ਲਾਉਣ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਨਮੋਹਣੀ ਤੋਰ ਔਰਤ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਛੁਹਾਂ ਦੇ ਕੇ ਉਭਾਰਦੀ ਹੈ। ਸੋਹਣੀ ਤੋਰ ਮੁਟਿਆਰ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਜੋਗਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਆਓ ਵੇਖੀਏ, ਔਰਤ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਕ ਤੰਦਰੁਸਤ ਮਰਦ ਆਪਣੇ ਮੁੱਢਲੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਔਰਤ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਰਖਦਾ (ਤਾੜਦਾ) ਹੈ? ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਦ, ਔਰਤ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਬਿਨਾਂ ਸਮਾਂ ਗੁਆਏ ਉਸ ਦੇ ਉਭਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੋਰਅੱਖੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਸੁੱਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੀ ਤੋਰ ਤੇ ਪਿੱਠ ਪਰਖਦਾ ਹੈ। (ਚੌੜਾ ਪਿੱਠਾ, ਔਰਤ ਦਾ ਪਲੱਸ ਪੁਆਇੰਟ ਹੈ ਅਤੇ ਮਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ।) ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਔਰਤ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ, ਸਰੀਰਕ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਤੋਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ- ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਗੁਣ ਉਸ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੋ ਨਿਬੜਦੇ ਹਨ।

ਮਰਦ ਵਲੋਂ ਰੂਪ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ, ਸਾਧਨਾ ਤੇ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰਦ ਵਲੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹਰ ਜਵਾਨ ਔਰਤ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹੀ ਹੈ। ਸੱਚ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਮਰਦ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਬੇਗਾਨੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵੱਲ ਲਲਚਾਈਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ 'ਪਾਪ' ਹੈ- ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵ ਨੂੰ ਸੋਭਦਾ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਕ ਖੂਬਸੂਰਤ, ਮਨ-ਭਾਉਂਦੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਅਣਡਿੱਠਿਆਂ ਕਰ ਛੱਡਣਾ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ- ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ 'ਅਣਮੰਨੇ' ਵਿਹਾਰ ਰੁਮਾਂਸ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਕਰਨ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੀ. ਚਿਰਕਾਰਲਾ ਰਾਵ ਆਖੁਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਠੀਕ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ- ਦੇਖੋ, ਮਗਰ... । ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਜਵਾਨ ਮਰਦ ਵਲੋਂ ਜਵਾਨ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਅੱਖ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਮੁਣਸ਼ੀ ਖਾਂ ਦੇ ਗਾਏ ਇਕ ਲੋਕ ਗੀਤ ਦੇ ਇਹ ਬੋਲ:

ਵਿਕਰ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਸਨ।

ਬਾਗਾਂ ਬਾਝੋਂ ਦੀ ਰੰਗੀ ਜੈ ਭੂਰ,
ਮਾਲ ਜੋਤੂਆਂ ਚੜ੍ਹਿਆ
ਘੁੰਮ ਘੁੰਮਾ ਕੇ ਚੜ੍ਹੀ ਜਵਾਨੀ
ਨਾਗ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਛਹਿਆ
ਅਣਖ ਉਹਦੇ ਤੋਰ ਪਛਾਣੀ,
ਅਰ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਫੜਿਆ
ਧੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਨੂੰ,
ਢੰਗਾ ਦੇ ਦਿਤਾ ਕਰਿਆ।

ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ ਉਮਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤੋਰ ਵੀ

ਦੁਆਬੀਏ ਦੀ ਅੱਖ ਰਹਿੰਦੀ ਸਿੱਤ ਚਾਰ 'ਤੇ
ਚੰਬੂ ਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਹੁੰਦੀ ਮੁਟਿਆਰ 'ਤੇ।

ਬੱਸ 'ਚ ਖੜ੍ਹੀ ਜਨਾਨੀ ਸਵਾਰੀ ਨਾਲ ਮਰਦ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਲਈ ਝੱਟ ਮਾਨ ਦੇ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। (ਢਲਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸਾਊਪੁਣਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।) ਦਰਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਪੁੰਗਾਰਾ ਵੱਲ ਜਾਣਾ ਅਸਧਾਰਨ ਮਰਦ ਕਦੀ ਵਰ ਨਸ਼ੀਲੀ ਸੋਚਣੀ ਵਿਚ ਵਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਵੀ ਤਾਂ 'ਅਲਬੇਲੀ' ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਆਰੀ ਹੱਸੀ ਵੀ।

ਜਦੋਂ ਇਕ ਤੰਦਰੁਸਤ ਮਰਦ ਹੁਸਨ ਤੇ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਝਾਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਤਲੀਆਂ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੌਸ਼ਨੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ, ਔਰਤ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਰਦ ਨੂੰ ਇਕ ਖਾਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਲ ਵਧਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤ ਮਰਦ ਨੂੰ 'ਆਪ ਹੁਦਰੀ' ਹੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਕ ਸਭਿਅਕ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਜੰਗਲ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ- ਸਮਾਜਿਕ ਬੰਧਨਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਾਇਰ, ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਪੁੰਨ-ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੈ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਵਿਚ ਹੀਰ ਦੀ ਤੋਰ ਨੂੰ, ਸੱਪਣੀ ਦੀ ਤੋਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਥੀ ਅਤੇ ਹਰਨੀ ਦੀ ਤੋਰ ਨਾਲ ਤਸ਼ਬੀਹ ਦੇ ਕੇ ਕੈਮਰਾ ਲੇਖਣ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਇੰਝ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:

ਸਈਆਂ ਨਾਲ ਲਟਕਦੀ ਮਾਣ ਮੱਤੀ
ਜਿਵੇਂ ਹਰਨੀਆਂ ਨਠੀਆਂ ਬਾਰ ਵਿਚੋਂ।

●

ਘੁੰਗਰੂ ਤ੍ਰਿੰਞਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਛਣਕਦੀ ਏ,
ਹਾਥੀ ਮਸਤ ਜਿਉਂ ਫਿਰੇ ਅੰਬਾਰ ਦਾ ਜੀ।

ਇਵੇਂ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਿੱਸਾਕਾਰ, ਮੀਆਂ ਫ਼ਜ਼ਲ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਕਬੂਲ ਰਚਨਾ 'ਸੋਹਣੀ ਮਹੀਂਵਾਲ' ਵਿਚ ਸੋਹਣੀ ਦੀ ਸੋਹਣੀ ਤੋਰ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸ਼ਿਅਰ ਘੜੇ ਹਨ:

ਨਾਲ ਨਾਜ਼ ਦੇ ਕਦਮ ਉਠਾਂਵਦੀ ਸੀ,
ਚਲਦਾ ਖਾ ਪਤਾਲ ਹਲਾਲ ਮੀਆਂ।

ਹਰ ਲੜਕੀ ਦੇ ਜਵਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਮੁੱਖਬੰਦੀ ਤਰਦੀ ਹੈ। ਕਿਵੇਂ? ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਪੈਰ ਧਰਨ ਉਪਰੰਤ ਲੜਕੀਆਂ ਵਿਚ, ਮਾਦਾ ਲਿੰਗ ਹਾਰਮੋਨ-ਐਸਟ੍ਰੋਜਨ ਦੇ ਅਸਰ ਹੇਠ, ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਜੋ ਲੜਕੀ ਵਿਚ ਤੋਰ ਦਾ ਬਦਲਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਮਾਨਸਿਕ ਉਤੇਜਨਾ ਪਾਰਨ ਆਇਆ। ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਤੋਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਜਵਾਨੀ ਜ਼ੋਰ ਫੜਦੀ ਹੈ, ਤੋਰ ਵਿਚ ਮੜਕ ਤੇ ਨਖ਼ਰਾ ਆਉਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਦਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਔਰਤ ਦੀ ਤੋਰ ਨੂੰ ਇਕ ਲਿੰਗ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਾ ਇਸ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਲੋਕ-ਬੋਲੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਾ, ਲੜਕੀ ਦੀ ਤੋਰ ਵਿਚ ਆਏ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦਾ

ਬਦਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਤਜਰਬੇ ਇਕ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਦੂਰੋਂ ਆਉਂਦੀ ਔਰਤ ਦੀ ਤੋਰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪੈਂਡੇ ਦਾ ਇਕ ਹੁਸੀਨ-ਤਰੀਨ ਪੜਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਤੋਰ ਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਰੂਪ ਵੀ ਇਸੇ ਉਮਰੇ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਵਾਨੀ ਪਹਿਰੇ ਤੋਰ ਵਿਚ ਮੜਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪੈਰ ਨਾਪ ਤੋਲ ਕੇ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਇਕ ਨਵੀਂ ਰੰਗਤ ਨੂੰ ਮਸਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਗੀਤ ਦੇ ਇਹ ਬੋਲ ਗੱਲ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਸਹੀ ਚਿਤਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ:

ਕੁੜੀ ਪੱਬ ਨੀ ਮਰੇਂਦਾ ਨਹੀਂ ਝੱਲਦੀ,
ਤੋਰ ਪੰਜਾਬਣ ਦੀ।

ਉਧਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਟਿਆਰ ਵੀ ਤੋਰ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਖੂਬ ਪਹਿਚਾਣਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਮਨਚਲੇ, ਕੁਝ ਕੁੜੀਆਂ ਜਾਂ ਸ੍ਰੀਮਤੀਆਂ ਨੂੰ 'ਕਬੂਤਰੀ' ਨਾਲ ਵੀ ਤਸ਼ਬੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। 'ਕਬੂਤਰੀ' ਤੋਂ ਮੁਰਾਦ ਉਹ ਜਿਸ ਦੀ ਚੌਂਕੀ ਘਟਨ ਦੀ ਮਹਿਕ ਮਟਕ-ਮਟਕ ਕੁਝ ਵਧੀ ਸ਼ੌਕ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਸ੍ਰੀਮਤੀ, ਕਬੂਤਰੀ ਵਾਂਗ ਗੁਟਕੂੰ-ਗੁਟਕੂੰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਨੱਖਰੇ ਲੈਂਦੀਆਂ ਤਾਂ ਮਿਰਗਾਂ ਤੋਂ ਤੋਰ ਉਧਾਰੀ ਮੰਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਮੁਟਿਆਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹਾਣ ਦਾ ਸਾਥੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸੱਪ ਵਾਂਗ ਮੇਲ੍ਹਦੀ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

ਮੁੰਡੇ ਸਜਣ ਦਾ ਗੰਢੜੀ ਪੰਜਾ ਚਾੜ੍ਹਿਆ,
ਸੱਪ ਵਾਂਗੂ ਆਵਾਂ ਮੇਲ੍ਹਦੀ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਜੇ ਨੌਜਵਾਨੀ ਵਧਾ ਕੁੜੀ ਹੁਸਨ ਦੀ ਮਲਿਕਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਹਾਣੀ ਪਸੰਦ ਨਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚਾਰੀ ਦਾ ਦਿਲ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜੋਗੀ ਵਾਂਗ ਕੂਕਦਾ ਉਠਦੀ ਹੈ:

29

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਦਾ ਨਾਵਲ

ਲਕੀਰਾਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖ

ਡਾ. ਚੇਤਨ ਸਿੰਘ ਕੋਮਲ

ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਦਾ 1991 ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਨਾਵਲ 'ਲਕੀਰਾਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖ' ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਨਾਵਲ-ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਰਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚੋਂ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਪੇਂਡੂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਚਿਤਰਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨੀ ਦੀਆਂ ਆਰਥਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਗਹਿਣੇ ਪੈਣੀ, ਭਾਈ ਵਰਗੇ ਪਾਤਰਾਂ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਜਾਣਾ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਭੋਇੰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਿਮਨ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਅਣਵਿਆਹੇ ਰਹਿ ਜਾਣਾ, ਪੇਂਡੂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਲੁੱਟੇ ਜਾਣਾ, ਪੁਲਸ ਦਾ ਜਬਰ ਸਹਿਣਾ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਸਮਝ ਕੇ ਪਾਲਣਾ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਅਣਖੀਲੀ ਧਾਰਨਾ ਉਘਾੜਨ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੇਲਪੁਣਾ, ਲੜਾਈਆਂ, ਝਗੜੇ, ਖੂਨ ਖਰਾਬਾ, ਸਾਕ ਸਕੀਰੇ, ਮੇਲੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵੇਰਵੇ ਇਸ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਪਰੋਏ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੰਤੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਰਹਿੰਦ ਖੂੰਹਦ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਦ ਕੇਲੀਆਂ ਤੇ ਦੁਖਾਂਤਕ ਢੰਗ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਨਾਵਲਕਾਰ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਹਨ। ਪਰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਆਰਥਕ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਨਾਵਲ ਦਾ ਅਰੰਭ ਆਰਥਕ ਪੱਖੋਂ ਟੁੱਟੇ ਕਿਸਾਨੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਕ ਬਾਬਾ ਰੋਟੀ ਖਾਤਰ ਜ਼ਮੀਨ ਗਹਿਣੇ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰਕੀਏ ਨੂੰ ਦੌੜ ਗਿਆ ਤੇ ਪਿਛੋਂ ਕਿਸਾਨੇ ਦੇ ਟੱਬਰ ਦੀ ਨਿੱਘਰੀ ਆਰਥਕ ਹਾਲਤ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਮੁੰਡੇ ਅਣਵਿਆਹੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ 'ਕਿਸਾਨੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਏਹ ਸੋਚ ਕੇ ਡਰ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ਕਦੋਂ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਾਲ ਚਲਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਡੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਕਿਥੋਂ 'ਚੁਪੜੀ ਖੁਆਉਣਗੇ'। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਡੀ ਜੱਸੀ ਦਾ ਮਾਂ ਪੇਕੇ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਕਥਾ ਕਾਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਲੋੜੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਕ ਮੰਦਹਾਲੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਪਰਮੁਖੀ ਉਲਾਂ। ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਤਾਅਲੁਕ ਵਾਂਗ ਪੇਂਡੂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਧਾਰਣ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਲਕੀਰਾਂ ਤੋਂ ਭਾਵ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸਮਾਜਿਕ 'ਲਕੀਰਾਂ' ਤੋਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਉਹ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ-ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੁਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ 'ਲਕੀਰਾਂ' ਤੋਂ ਵਖਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਉਹ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਟੱਪਣ ਲਈ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਮਤ ਹੈ, ਨਾ ਵਿਵੇਕ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ 'ਮਨੁੱਖ' ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਦੀ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਦੁਖਾਂਤ ਭੋਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੁਖਾਂਤ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਉਹ ਆਪ ਹਨ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਾਰਨ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਧੁਰੋਂ ਲਿਖੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਪਾਤਰ ਵੀ ਹਨ (ਗੁਰਮੀਤ, ਜਗਦੀਪ, ਹਰਦੀਪ, ਕੁਲਜੀਤ ਆਦਿ), ਜੋ ਇਹਨਾਂ 'ਲਕੀਰਾਂ' ਨੂੰ ਟੱਪਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਪਸਾਰ, ਨਵੇਂ ਪੱਛਮੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਵਲਗਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਲਕੀਰਾਂ' ਦੀ ਫਕੀਰੀ ਤੋਂ ਉਲੰਘ ਕਰ ਕੇ ਸੁਤੰਤਰ ਜੀਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੀ ਹੈ....

ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇਕ ਦਸ ਮੁਆਬੇ ਦੀਆਂ ਗਰਦਾਂ ਹੋਏ ਤੋਂ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਪਸਾਰ ਲਗਭਗ 40 ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ (1935-36 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1975 ਤੱਕ)। ਮੁੱਖ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਹੈ : 'ਮੰਡਾ ਪਿੰਡ' ਦੇ ਕਿਸਾਨੇ ਦੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਲੰਬੜ ਦੇ ਦਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਟੱਬਰ। ਆਰਥਕ ਤੰਗੀ ਹੱਥੋਂ ਕਿਸਨਾਂ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਵੱਡੇ ਪੁਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਣ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਮਿਲਦਾ ਰਗੜਿਆਂ ਨਾਲ ਸੋਕ੍ਰਮਿਤੀ ਦਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਫੀ ਪੀ (ਪਰਮੀ) ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ਬਲਿਹਾਰ ਨਾਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਤੇਜੀਏ (ਆਦਮਖੋਰੀਆ) ਕਰਕੇ ਚਾਚੇ (ਸ਼ਾਮੇ) ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮਗਰੋਂ ਘਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਮੁਖਤਲਿਫ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਦਮਖੋਰੀਆ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਕਮਾਈ ਵਿਚੋਂ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਬਚਾ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਮਾ ਠਹਿਰਾ ਇਸ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਸੂਦ ਦਾ ਧੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਕਈ ਦੰਗਾਂ ਤੋਂ (ਕਰਜ਼ਾ ਨਾ ਮੋੜਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ) ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਉਂ ਕਿਸਨਾ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਚੰਦ ਸੌ ਵਿਘੇ ਦਾ ਮਾਲਕ, ਸਰਦਾਰ ਕਿਸਨ ਸਿੰਘ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ....। ਦਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਜੱਟ-ਰਹਿਤ ਕਾਰਨ ਵਿਆਹ ਤਾਂ ਗਜ ਵਜ ਕੇ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੌਂਕ ਦੇ ਸਾਧ (ਮੁਕਦੀ ਲਾਲ) ਤਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸਿਧ ਵਲ ਜਾ ਕੇ ਵਾਹੀ ਕਰਨ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਬਣ ਜਾਣ ਬਾਅਦ ਆਪਣਾ ਸੰਤੁਲਨ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਗੁਰਮੀਤ ਕਾਲਜ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਇਕ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ (ਜਗਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਪ) ਦੇ ਅਸਰ ਸਦਕਾ ਖੱਬੀ ਪੱਖੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਕੁਦ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਧਰ ਪਰਮੀ ਦੀ ਧੀ (ਹਰਦੀਪ) ਜਵਾਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਾਦ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਵਿਦਿਆ ਨੀਤੀ ਕਾਰਨ ਪਿੰਡਾਂ-ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਸਕੂਲ ਕਾਲਜ ਖੁਲ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਧਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਲਹਿਰ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੁਰਮੀਤ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਰੂਪੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਚੌਕੀਦਾਰ (ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ) ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਵਿਚ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੋਸਤ (ਜੋ ਹੁਣ ਪੁਲਸ ਵਿਚ ਡੀ ਐਸ ਪੀ ਹੈ) ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਲਹਿਰ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਰਨਾ ਬਣਨ ਕਾਰਨ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਡੀ ਐਸ ਪੀ ਦੋਸਤ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਿਥੇ ਆਪਣੀ ਭਣੇਵੀਂ (ਹਰਦੀਪ) ਕੋਲ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਸਬੇ ਅਸਤਲੰਡ ਵਿਚ ਸੈਂਸਰਸ਼ਾਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਕੁਝ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸੱਜਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਗੀਤਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਇਕ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਲੜਕੀ ਜਿਸਮਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਉਹ ਪਿੰਡੋਂ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮੰਗਵਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਦਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ (ਮੇਰੋ) ਵਾਪਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਦਾ ਲਈ ਆਪਣਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਤੋੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਨਾਵਲ ਦੇ ਕਥਾਨਕ ਵਿਚ ਇਕ ਪਾਸੇ ਪੇਂਡੂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਰਾਹੀਂ, ਉਸਦੇ ਸਭਾਇਕ ਚਰਿਤਰ, ਦੂਜੇ ਦੀ 'ਟੈਂ' ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੀ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਕੀਮਤਾਂ ਪਿਛੇ ਮਰ ਮਿਟਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਉਜਾਗਰ ਹੋਈ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਗਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਕੁ ਬੁਰਸ਼-ਛੋਹ ਨਾਲ ਚਿਤਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਨਾਵਲ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਸ਼ਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਯਥਾਰਥ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਕਾਲ-ਕ੍ਰਮੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਾ ਭਾਗ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਯਥਾਰਥ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮੁੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ, ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ. ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਨਾਇਕ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਵਿਦਿਆਨੀਤੀ ਕਾਰਨ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਪਸਾਰ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲਹਿਰ ਦੀ ਫੁਟ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਉਭਾਰ ਤੇ ਪਤਨ ਆਦਿ) ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਦੀ ਲੁਟ, ਪੁਲਸ ਦਾ ਜਬਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨਾ ਅਹਿਲੀਆ (ਚੌਕੀਦਾਰ/ਸਰਪੰਚ ਆਦਿ) ਦੀ ਪੁਲਸ ਨਾਲ ਮਿਲੀ ਭੁਗਤ. ਦਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਚੇਤੰਨ ਪਾਤਰਾਂ ਦਾ ਇਸ ਲੁਟ ਤੇ ਜਬਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਡਟਣਾ, ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਵੇਰਵੇ, ਕਥਾਨਕ ਨੂੰ ਸਮਾਜਕ-ਆਰਥਕ ਯਥਾਰਥ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਇਹ ਨਾਵਲ ਬੜੀ ਸਹਿਜ ਤੋਰ ਤੁਰਦਾ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਰਪੂਰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜੀਵਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਾਂ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾਧਾਨ ਵੀ, ਕਠੋਰ ਯਥਾਰਥ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਰੁਮਾਂਸ ਵੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਤੀ ਚੋਰਖਾ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਂਝ ਵੀ।

ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ ਅਣਖੀ ਤੇ ਜਾਗੀਰੀ ਚਰਿਤਰ ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਖੂਬ ਉਘਾੜਿਆ ਹੈ। ਦਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸਾਊ ਜੱਟ ਹੈ, ਫਸਾਦੀ ਝਗੜੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਪਰ ਤ੍ਰਿਸ਼ੀ ਦੇਣੀ, ਬਦਮਾਸ਼ ਦੀ ਧਮਕੀ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵੈਲੀ 'ਜੱਗੋ' ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਦਮਾਸ਼ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਡੱਟ ਕੇ ਟਾਕਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਵੀ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ 'ਪੁਰਾਣਾ ਪੰਜਾਬ' ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਸਾਕਾਰ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਾਸੀ 'ਟੈਂ' ਨਾ ਮੰਨਣ ਕਿਸੇ ਦੀ, ਖੜੇ ਟਾਕ ਰਾਜਾਂ ਮੋਢੇ ਤੇ ਉਲਾਰ ਕੇ" ਵਾਲੇ ਚਰਿਤਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ।

ਦਰਸ਼ਨ ਧੀਰ

: ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਪਰ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਦੇ ਉੜਕ ਵਜੋਂ ਦਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੋਚ ਪੱਕੀ ਸਜੂ ਵਿਚੋਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਾ ਜੇ ਗੱਡਿਆ ਕਿ ਜਦ ਗਏ ਤੇ ਦਾਦਿਆਂ ਮਿੱਟੀ ਆਏ। ਕਰਜ਼ਾ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਗਹਿਣੇ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਾ ਕਰਨਾ ਆਦਿ। ਦੋਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਸਿਦਕਾਂ ਤੇ ਹਿੰਮਤੀ ਚਰਿਤਰ ਦੇ ਸੂਚਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ "ਖੰਡੇ ਨੂੰ ਜਿਤਦੇ, ਹੱਸ ਸਮਝਾਂ ਦੇ ਸਮਾਉਂਦੇ।"

ਨਾਵਲ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਜਕੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਜੀਵਨ, ਜਥਾਰਥ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਆਰਥਕ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਬਦਲਦੇ ਪੇਂਡੂ ਅਰਥਚਾਰੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਆਈ ਤਬਦੀਲੀ ਤੇ ਖੇਤੀ ਦੇ ਮਸ਼ੀਨੀਕਰਨ ਨਾਲ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਬਿਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵਧਦੇ ਸਮਾਜੀ ਵਿਗਾੜਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਾਵਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲਗਭਗ ਸੰਨ 1975 ਤੱਕ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁੰਡਿਆਂ-ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਸਾਥੀ ਚੁਣਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਪੇਂਡੂ ਤੰਗਦਸਤੀ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੀ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜਿਵੇਂ ਕੁਲਜੀਤ ਤੇ ਹਰਦੀਪ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਿੱਤਾ ਹਨ ਜੋ ਗੁਰਮੀਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁਲਸ ਦੀ ਕੁਟ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਹੈ। ਜਿਉਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਵਿਦੇਸ਼ ਚਲੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਲ ਵਿਚਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੇਂਡੂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕੇਵਲ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਕਤਾ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿਧੀ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਇਹ ਨਾਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਨਾਵਲ-ਪਰੰਪਰਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਅਜਿਹਾ ਨਾਵਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਮਾਜਕ-ਆਰਥਕ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਸੋਧੀ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਚਿਤਰਣ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਾਵਲਾਂ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਅਗਲੇਰਾ ਕਦਮ ਹੈ।

ਮੋਹਣੀ:— ਸਫ਼ਾ 29 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਮਕੋ ਦੀ ਮੈਂ ਜੱਟੀ ਚਾਟੀਆਂ,
ਮੁੰਡਾ ਮਾਲਵੇ ਚਾ ਸੀਰਦੇ ਲਗ ਲਾਵੀ ।
ਮੁਰਕਾਈ ਵਾਂਗ ਮੈਂ ਤੁਰਦੀ,
ਵੇ ਤੇਰੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਪਾਲੇ ਦਾ ਆਵੀ ।

ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਮੁਟਿਆਰ ਕਈ ਤੌਰ ਦੇ ਅਦਬ ਹੀ ਧਰਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ– ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਮੋਹਣੀ ਤੌਰ ਦੀ ਮੰਗ ਰਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਠੱਪ ਗੀਤ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ :

ਘੁੰਡ ਕੱਢਦਾ ਮਸ਼ਕ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ,
ਸਹੁਰੀਂ ਜਾ ਕੇ ਵੇ ਦੇ ਪਿੰਡਦੇ ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਕ ਚਰਚਿਤ ਲੋਕ ਗਾਇਕਾ ਮਹਿਲਾ (ਜੋ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਸਵਰਗੀ ਕੌਰ ਦੀ ਬੇਟੀ ਅਤੇ ਇਸ਼ਫਾਕ ਅਖ਼ਤਰ ਦੀ ਭੈਣ ਹੈ) ਵਲੋਂ ਸ੍ਰੋਮ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗੀਤ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਇਹ ਗੀਤ, ਪੰਜਾਬੀ ਮਨਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦ ਹੋਇਆ, ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪਰੋੜਤਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਭੁੱਲ ਜਾ ਤੂੰ ਪੇਕਿਆਂ ਦੇ
ਪਿੰਡ ਵਾਲੀ ਚਾਲ ਨੀ
ਹੁਣ ਛੋਟੇ ਗਾਈਏ ਤੂੰ
ਰੂਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਨੀ
ਤੇਰੇ ਮੱਥ 'ਚ ਲਗੀਏ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ
ਨੀ ਸਹੁਰਿਆਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਆ ਗਿਆ

ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿਸ ਮੁਟਿਆਰ ਨੂੰ 'ਰੱਬ' ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਹੁਸਨ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਤੋਰ ਵਿਚ ਨਖ਼ਰਾ ਜਾਂ ਰਵਾਨੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹੁਸਨ ਦਾ ਮੁੱਲ ਘਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । 'ਨਖ਼ਰੇ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ । ਹੁਸਨ, ਜਵਾਨੀ ਤੇ ਨਖ਼ਰੇ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੂੜ੍ਹਾ ਸਬੰਧ ਹੈ । ਇਕ ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰ ਦਾ ਕਿੱਸਾ ਹੈ:

"ਏਕ ਹੁਸਨ ਆਦਮੀ,
ਹਜ਼ਾਰ ਹੁਸਨ ਕੱਪੜਾ,
ਲਾਖ ਹੁਸਨ ਜ਼ੇਵਰ,
ਕਰੋੜ ਹੁਸਨ ਨਖ਼ਰਾ ।"

ਭਾਵ ਔਰਤ ਦੇ ਹੁਸਨ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਵਿਚ ਨਖ਼ਰੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਨਖ਼ਰੇ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਸਤਾਨੀ ਤੋਰ ਦਾ ਹੋਣਾ ਮੁੱਢਲੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ । ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਨਖ਼ਰਾ ਤੋਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਹੈ ।

ਜਵਾਨੀ ਕਿਸੇ ਰਹਿਣ ਵੀ ਆਈ ਨਹੀਂ । ਅਜਿਹਾ ਤੂਫ਼ਾਨ ਦਾ ਜਾਗਣ ਹੈ । ਜਵਾਨੀ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਹਰ ਭੇਦ-ਅਨੁਭਵ ਕਾਰਵਾਈ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਂਘ ਵਿਚ ਉਤਸੁਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਮੁੰਡੇ ਵਿਚ ਜਿਸਦੀ ਮੁਟਿਆਰ ਆਪਣੀ ਤੋਰ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹ-ਪ੍ਰੇਰਕ ਭਿਆਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ । ਤਾਂਹੀਓਂ, ਮੁੰਡ ਕੱਚੀ ਆਉਂਦੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦਾ ਉਤਸੁਕਤਾ ਤੌਰ ਦੀ ਰੌਣਕ ਨੂੰ ਲਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ । ਜੋ ਜਿਗਰੇ, ਜੋਬਨ ਭੁੱਲੇ, ਪਰਤੇ ਤੇ ਕੱਚੇ ਲੱਕ ਵਾਲੀ ਮੁਟਿਆਰ ਨੂੰ ਮੋਹਣੀ ਤੋਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਨਤਿਆਂ ਨੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ 'ਕਤਲੇਆਮ' ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਮੇਰਾ ਮਹਿਰਮ ਸ਼ਾਇਰ, ਵਜਿਰ ਸਾਹਿ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ 'ਹੀਰ' ਵਿਚ, ਅਜਿਹੇ 'ਕਤਲੇਆਮ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਹੈ:

ਮੱਥੇ ਆਣ ਲੱਗਣ ਜਿਹੜੇ ਭੌਰ ਆਸ਼ਕ,
ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਧਾਰ ਵਿਚੋਂ ।

'ਕਤਲੇਆਮ' ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਔਰਤ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । (ਉਂਜ, ਕਤਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਦੌਲਤਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਮੌਤ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ।) ਤਾਂਹੀਓਂ ਜੋਬਨ ਮੱਤੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਤੋਰ ਨੂੰ ਸਾਣ 'ਤੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਦੀ ਤਾਂ ਦੇ ਕਤਰਿਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਦਨ । ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਕਪਿੜਿਆਂ ਵਿਚ ਝਾਂਜਰ ਤੇ ਪੰਜੇਬ ਦੋ ਮੁੱਖ ਗਹਿਣੇ ਹਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਪਿੜਿਆਂ ਦੀ ਛਣਕਾਰ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਸੁਹਾਵਣਾ ਅਤੇ ਮਟਿਆਰ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ । ਝਾਂਜਰਾਂ ਦਾ ਸਿਰਾਣਕੀ ਸੰਗੀਤ, 'ਤੋਰ' ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਤਰੰਗ ਦੀ ਲਹਿਰ ਛੇੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ । ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਿਆਨਕਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਮੋਹਣੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਪਾਈਆਂ ਪੰਜੇਬਾਂ ਨੂੰ 'ਰੱਬ ਦੇ ਪੈਰ ਪਉਣਾ' ਸਮਝਦਾ ਹੈ:

ਪੰਜੇਬ ਰੱਬ ਦੇ ਪੈਰ ਪਾਏ,
ਬਾਜ ਤੂਲ, ਮਹਿਲ ਸਜਾਨ ਚੌੜਾ ।

ਇਕ ਹੋਰ ਗੀਤ ਹੈ ਇਹ ਬੋਲ, 'ਤੇਰੀ ਝਾਂਜਰ ਪਾਏ ਪੁਆੜੇ, ਵੇਖਣ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਅੱਗ ਪਈ ਸਾੜੇ, ਗੱਭਰੂ ਕੀ ਕਰਨ ਵਿਚਾਰੇ...' ਦੀ ਜਿਸੇ ਮੋਹ ਨੂੰ ਦਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਪੰਜਿਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਅੰਤ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਪਿੜਿਆਂ ਲਦੀ ਮੁਟਿਆਰ ਤੇ ਝਾਂਜਰਾਂ ਦੀ ਛਣਕਾਰ ਛੜੇ ਤੂੰ ਜਾਂਦੀ ਨਹੀਂ ਝੱਲੀ । ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਲੁਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । (ਪਰ ਕੀਤਾ ਵੀ ਕੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਧੀਮਾਂਤੀ ਲਾਇਲਾਜ ਹੈ ।)

ਕਦੇ ਕਦੇ ਮੋਹਣੇ ਰੰਗ-ਰੂਪ ਵਾਲੀ ਮੁਟਿਆਰ ਨੂੰ ਵੀ ਤੋਰ ਵਿਚ ਮਸਤੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਝਾਂਜਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਮਕਸਦ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਹੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਉਕਸਾਉਂਦੀ ਹੈ:

ਗੋਰੀ ਜਿਹਾਂ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਝਾਂਜਰਾਂ ਘੜਾ ਦੇ,
ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਸਦਾ ਦੇ ਪੈਰ ਦੇ ਜੰਦਾ,
ਜੇ ਤੂੰ ਵੇਖਣੀ ਗੱਡੀ ਦੀ ਤੋਰ ਵੇ ਜੱਟਾ ।

'ਜਾਂਦੇ ਜਾਂਦੇ, ਔਰਤ ਦੀ ਤੋਰ ਸਬੰਧੀ ਇਕ-ਦੋ ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ । ਜਿਸ ਗਰਭਵਤੀ ਔਰਤ ਦੀ ਤੋਰ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਕ ਜਨਮ-ਵੇਲੇ ਵਿਗਿਆਨ (ਜਿਸ ਦਾ ਡਾਕਟਰ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ) ਦੀ ਧੀਆਂ ਅੱਖ ਗਰਭ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੋਰ ਵਿਚ ਆਏ ਪਰਿਵਰਤਨ ਤੋਂ ਔਰਤ ਦੇ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਤਸ਼ਖੀਸ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ । ਕੁਝ ਸੋਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚਲਾਕ ਔਰਤਾਂ ਇਸ ਕਲਾ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ।

ਚਾਲ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਬਦਲਣ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਦਾ ਅਸਰ ਕਬੂਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਇਵੇਂ ਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਉਤੇਜਨਾ ਦੇ ਵਧਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੈਰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੇ ਅਤੇ ਗ਼ਮੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੈਰ ਘਸੀਟਣ ਤਕ ਨੌਬਤ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਲਈ ਮੋਹਣੀ ਚੌਧਰ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਤੋਰ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਸਹੁਰੇ ਪਿੰਡ ਜਾਂਦਿਆਂ "ਅਰਸ਼ ਆਸਮਾਨ ਤਕ ਪਾਉਣਾ" ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ । ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਸੰਤੁਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਚਾਲ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ।

ਸਿਰਫ਼ਰੀਆ ਕੋਸ਼:— ਸਫ਼ਾ 27 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਏ ਸਨ । 1935 ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਰਮਨੀਦੀ-ਬਾਕੀ ਵਲੋਂ ਸੰਕਲਿਤ ਅਤੇ ਸਿਪਾਹਤ ਮਰਾਠੀ-ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀ-ਮਰਾਠੀ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼ ਛਪੇ । ਉਰਦੂ-ਹਿੰਦੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼ 1951 ਵਿਚ ਛਪਿਆ । ਹਿੰਦੀ-ਰੂਸੀ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਦੋ ਵਾਰ 1953-1959 ਵਿਚ ਛਪੇ । ਬੰਗਾਲਾ-ਰੂਸੀ 1957 ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ, ਬੰਗਾਲਾ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ।

ਪੰਜਾਬੀ-ਰੂਸੀ ਸ਼ਬਦ ਕੋਸ਼ ਤੇ ਕੰਮ ਤਾਂ 1940 ਵਿਚ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ, ਸਰਬਰੀਆਖੋਵ ਨੇ 1945 ਵਿਚ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਰੂਸੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ । ਅਖ਼ੀਰ 1961 ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡੀ ਪੰਜਾਬੀ ਰੂਸੀ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ 35000 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਦੀ ਸੋਵੀਅਤ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ । ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ 18 ਵਰ੍ਹੇ ਲੱਗੇ । ਰੂਸੀ-ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ 1979 ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ।

ਡਾ. ਵੰਗਾਰੇ ਸਿਰਬੁੱਨਿਕੋਵ ਵਲੋਂ 1987 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ 11 ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਲ ਬਰੂਨੀ 'ਕਸਮੇਂਖ਼' ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਉਲਥੇ ਦੀ ਜੋ ਪੁਸਤਕ ਛਪੀ ਉਸਨੂੰ ਪੜਨ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਉਚ ਪੜਾਈ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰਾਨ ਲਈ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਉਚੇਰੀ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸਲਾਹਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ।

ਏਰਿਕ ਨੇ ਛਬੀਆਂ ਖਾਲੀ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਖ਼ੂਬ ਸਰਾਹਨਾ ਹੋਈ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੰਬਾ ਕਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਲਿਖਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤਰਜਮਾ ਕਲਕੱਤੇ ਤੋਂ ਛਪਿਆ । ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਨੇਕਾਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਇਥੇ ਤਾਂ ਉਸ ਕੁਝ ਹੀ ਜੋ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਮੋਹ ਪਤਾ ਹੈ ।

ਦਿਲਦਾ ਹੀ ਜਿਹਾ ਹੀ ਕਿ ਡਾ. ਸਿਰਬੁੱਨਿਆਕੋਵ ਨੇ 1973 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਚ ਐਵਾਰਡ 'ਨਹਿਰੂ ਐਵਾਰਡ' ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ । ਅਗ ਸਾਲ ਦੀ ਜਨਵਰੀ ਵਿਚ ਆਪ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਲਈ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਐਵਾਰਡ' ਨਾਲ ਵੀ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ।

ਬਰਨਾਨੀਆ ਵੇਰੀ

ਕਿਨੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਸਿਰਬੁੱਨਿਆਕੋਵ ਬਰਨਾਨੀਆ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਫੇਰੀ ਲਈ ਆ ਰਹੇ ਹਨ । ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਕੇਵਲ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਯੂ ਕੇ, ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਰਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ 1947 ਤੱਕ ਸੀ । ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਾਸਤੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਜਿਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਜੀਵਨ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਜਿਹੜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਹਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਫੇਰੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਸੰਬੰਧੀ ਕੇਵਲ ਸਾਹਿਤਕ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਹੀ ਹੈ ।

ਡਾ. ਸਿਰਬੁੱਨਿਆਕੋਵ ਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1972 ਦੇ ਦਸੰਬਰ ਵਿਚ ਮਾਸਕੋ ਵਿਖੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫਲੈਟ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਸਾਂ ਜਿਥੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਰਚਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੈਰ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਪ੍ਰੇਮ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਰਖਿਆ ਸੀ । ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਦਗੀ, ਗੱਲ ਵਿਚ ਸਰਲਤਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਡੂੰਘੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਭਾਰਤ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਚ ਲਗਾ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਖ਼ਸ਼ੀਅਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ । 1972 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਹਰ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਤੇ ਅਥਾਹ ਮਾਣ ਹੈ ।

ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲਿਖਾਰੀ ਸਭਾ ਸਾਊਥਾਲ ਵਲੋਂ ਡਾ. ਸਿਰਬੁੱਨਿਆ ਕੋਵ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਸਭਾ ਨੇ ਐਤਵਾਰ 8 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਦਾਅਵਤ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸਾਊਥਾਲ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਕੱਤਰ ਹਰਸਾਹੀ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦੇ ਪੱਤਰ ਭੇਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਾਤ ਦੀ ਦਾਅਵਤ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਆਓ, ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਮਿਲਕੇ ਡਾ. ਸਿਰਬੁੱਨਿਆਕੋਵ ਦਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਨਿੱਘਾ ਅਤੇ ਖੁੱਲਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰੀਏ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਮਸਲਿਆਂ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ । ਅਜਿਹੇ ਸਨੇਹੀ ਅਤੇ ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਅਤੇ ਮਾਣ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਵੀ ਹੈ ।

ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ਼ੀ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਮਤਰਾਂ ਦੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਬ੍ਰਾਹਮੀ ਸਿੰਘ:— ਸਫ਼ਾ 13 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਸੰਪਾਦਨਾਂ ਦਾ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ 'ਕੀਮਤੀ ਸਤਰਾਂ' ਛਾਪਣ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ।

ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਕਰੋੜੇ ਇੱਕਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਅਮਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਬੜੇ ਜ਼ਾਹਰਾ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ । ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਬਾਰੇ ਜਾਹਰ ਨਾ ਕਰਦੇ ਜੇ ਕਰ ਉਥੋਂ ਸਥਾਨੀ ਵਿਚ ਇਸ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਆ ਜਾਂਦਾ ।

ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹਕੂਮਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਰੀ ਰਖਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਦਿਨ ਕੱਟ ਸਕਣਗੇ ।

ਜੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਲੱਖਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਤੇ ਜਾਂ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਕਿਤੇਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਪੰਥ ਮਾਨਵੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜਾਂ ਆਜਾਦ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ । ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਸੋਚ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਜ਼ਰੂਰਤ ਉਹਨਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਖਾਤਰ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧ ਮੁਖੌਟ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਉਹਨਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੈ ਜੋ ਅੱਤਵਾਦ ਰਾਹੀਂ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਧੰਨ ਦੇ ਸੇਵਕ ਸਮਝ ਕੇ ਪਨਾਹ ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਇਕਵਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਅਜਿਹੇ ਅਨਸਰ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਣ ਵਿਚ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਭਲਾ ਹੈ ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਰ ਥਾਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸੋਮਾ

ਕੇ. ਐਸ. ਭਾਮਰਾ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮੁੱਦਤਾਂ ਪਹਿਲ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਜੇ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹੀ ਸਨ ਆਪਣੀ ਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਿਖਾਲਾ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਗੋਂ ਭਾਵਨਾ ਭਿੱਜਿਆਂ ਹੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦਾ ਚਲਿਆਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਅਨੂਠੀ ਅਤੇ ਕਰਾਮਾਤੀ ਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਇਕ ਨਿਵੇਕਲੇ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਨਾਲ ਉਸਾਰਿਆ ਕਿ ਨਾਮਧਾਰੀ ਜਗਤ ਨਾਲ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਸਚਰਜ ਰਹਿ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਰਮਸਾਲਾਵਾਂ ਦਾ ਬਣਨਾ ਉਸਰਨਾ ਜਾਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਧਰਮਸਾਲਾਵਾਂ ਕਾਇਮ ਹਨ ਜਿਥੇ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਵਸੋਂ ਵੀ ਦਰਜ ਹੋ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਹੀ ਕੁਝ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਉਪਮਾ ਯੋਗ ਸਿੱਟੇ ਦਰਸਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਥਾਈਲੈਂਡ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬੈਂਕਾਕ ਵਿਚ ਇਕ ਛੋਟੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਜੀ ਕਰੀਬ ਸੈਂਤ ਏਕੜ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਉਥੋਂ ਦੇ ਮੈਨ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਬਣ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਸਹਿਰੇ ਜੇਹਾਦਾਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਧਰਮਸਾਲਾ ਉੱਤੇ ਰਸਕ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਫਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਰਸ਼ਕਯੋਗ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਦਾ ਅਰੰਭ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਦੂਸਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕੁਝ ਘਣੀ ਵਸੋਂ ਹੈ ਧਰਮਸਥਾਨਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਦਿਨ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਪਹਿਲ ਵਿਚ ਹੀ ਪੰਜ ਏਕੜ ਕੀਮਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸ ਮਨੋਰਥ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਉਂਜ ਤਾਂ ਹਰ ਨਾਮਧਾਰੀ ਦਾ ਘਰ ਧਰਮਸਾਲਾ ਹੈ। ਹਰ ਆਏ ਅਤਿਥੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ: 'ਜੇ ਕੋਈ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਰਾਹੂ ਵੀ ਰੱਤ ਨਾਲ ਲਿਬੜੀ ਛੁਰੀ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਯਥਾ ਯੋਗ ਕਰੋ। ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਫਲ, ਕਸਾਈ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਰਨੀ ਦਾ ਫਲ ਮਿਲੇਗਾ।' ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੇ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਏਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਉਦਾਰਤਾ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਪੂਰੇ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਰੈਣ ਬਸੇਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਇਕਠਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰੁਕ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਉਸਾਰੀ ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਅਸੂਲ ਲਾਗੂ ਕਰੇ ਉਦੋਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਚਰੇ। ਇਸੇ ਲਈ ਥਾਂ-ਥਾਂ-ਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਧਰਮਸਾਲਾਵਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹ ਕਾਰਜ ਏਨਾ ਲਾਭ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਰਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਕਟ ਭਵਿਖ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਭੇ ਨਿਕਟਤਾ ਅਵਸਥ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ।

ਨਾਮਧਾਰੀ ਫਾਰਮ

ਉਹ ਸਮਾਂ ਕਦਾ ਦੂਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਰੰਪਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿਸਾਨ ਸੀ। ਅਜ ਨਾਮਧਾਰੀ ਕਿਸਾਨ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਤਕ ਸਾਇੰਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਲ ਛਾਲ ਮਾਰਦੇ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਵਲ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ, ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ, ਨਵੀਂ ਤਾਲੀਮ ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਟੈਕਨੀਕ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਰਪਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਕਿੱਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਦੇ ਪਦਾਰਥਕ ਜਗਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਰ ਕਿਸਾਨੀ ਤੁ ਆਮ ਕਰਕੇ ਪਰਵਾਹ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੀਵਨ ਨਗਰ (ਜ਼ਿਲਾ ਸਰਸਾ) ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਆਮ ਹਾਲਤ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਖ਼ਾਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਥੇ ਖੰਡ ਦੇ ਏਕੜ ਦੀ ਮਲਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੰਗੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ।

ਕੇ ਐਸ. ਭਾਮਰਾ

ਏਨਾ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਯੂਨਿਟ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸੰਗਿਆ ਸੁਖਾਲਿਆਂ ਰਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕੋ ਦੇ ਪਹੀ ਕਿਸਾਨ ਪ੍ਰਕ ਏਨ ਉਘਾ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਜਾਂ ਪੈਲੀ ਪਲ ਦੇ ਵਾਧੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵੱਧ ਕੇ ਪੂ ਪੀ ਅਜਿ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਹਮਿਰ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਧਾਰੀ ਜਾ ਜਾ ਵਸੇ ਹਨ ਉਥੇ ਕਾਫ਼ੀ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਉਦਮ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਲਈ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਗੇ।

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਸਾਂਝੀ ਜੀਵਨ ਨਗਰ (ਜ਼ਿਲਾ ਸਰਸਾ, ਹਰਿਆਣਾ) ਵਿਚ ਸਰਹੱਦੀ ਭਾਈ ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਂਝਾ ਫਾਰਮ ਪਹਿਲਾ ਨਾਲ ਇਕੋ ਦੇਪ ਬਣ ਗਈ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰਾ ਸਿਹਤ ਦੋਆ ਹੀ ਹਨ ਪਰ ਇਕ ਤਜਰਬਾਕਾਰ ਕੇਟਲੇ ਹੇਠ ਹਰ ਕਾਰਨ ਉਪਜ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਮੋਹਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਧਰਮਿਕ ਅਧਾਰਨ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਸਿਰਦ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਨਗਰ ਵਿਚ ਇਕ ਮਿਲਖਾਨਾ ਤਾਂ ਚਾਲੂ ਰਹਿੰਦੀ ਜੋ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਦ ਤਕ ਉਹ ਸਬਾਲਗ ਰਹਿਣ ਸਿਆਣੀ ਵਿਚ ਦੋ ਘੰਟੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਕਰਤਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸ਼ਰਦਾਈਆਂ ਤੇ ਦੁੱਧ ਘਿਓ ਆਦਿ ਪਦਾਰਥ ਮਿਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜੋ ਸਪੁਰਦਗੀ ਭਜਨ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਰੋਹ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਵਾਸ ਅਤਰ ਤੇ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਦੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਕਿਸਾਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅੰਤਮ ਸਮਾਂ ਸੁਖਾਲੇ ਗੁਜ਼ਾਰ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਦੇ ਰਖਣ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੇ ਜੀਵਨ ਨਗਰ ਆਪਣਾ ਪਧਾਰਦੇ ਹਨ ਆਪ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਜਾ ਜਾ ਇਕਲੇ ਇਕਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਹਦਾ ਦੁੱਖ ਸੁਖ ਪੁਛਦੇ ਹਨ। ਕੌਨ ਸੰਭਵ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦੌਰੇ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਹਨਾਂ ਕੇ ਅਰਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਰਧ ਸਿੱਖ ਕਦੇ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟਤਾ ਲੈ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸੇ ਵਿਰਧ ਮਾਲਾ ਤੋਂ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਹੁਣ ਇਕ ਸੌ ਪੁਰਬੇ ਦਾ ਫਾਰਮ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਅਹਿਸਾਰ ਬੰਗਲੌਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸਾਰਕ ਉਗ ਘੱਟ ਉਪਜਾਊ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਕਮਾਈ ਯੋਗ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੀ ਆਸ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਧਾਰੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਕਾਂ ਰੰਗਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਇਸ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਿਚ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਏਡੀ ਦੂਰ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤਾ ਬਚੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮਹਾਰਾਜ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤਾਂ ਇਸ ਫਾਰਮ ਵਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੁਚੀ ਰਖਦੇ ਹਨ।

ਬੰਗਲੌਰ ਤੇ ਮਾਈਸੂਰ ਤੋਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨਾਮਲੇਵਾ ਇਸ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਸੁਖ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਘਰ ਦੂਜੇ ਸਮਾਜਾਂ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਾਮ ਖੁਮਾਰੀ

ਐ ਸਤਗੁਰੂ!
ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਪਿਆਲਾ ਮਸਤੀ ਦਾ।
ਚਰਨ-ਕੰਵਲ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਏ
ਚੰਗਾ ਭੁਲ ਜਾਏ ਹਸਤੀ ਦਾ।
ਵੇ ਸਤਿਗੁਰ!

ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਹੈ ਸਿੱਕ ਕਰੋਤੀ
ਹਰ ਦਮ ਰਹਿੰਦੀ।
ਆਸ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੀਨੇ ਦੇ ਵਿਚ
ਉਠਦੀ ਬਹਿੰਦੀ।
ਉਹੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਉਕ ਉਕ ਜਾਵੇ
ਭੰਡਾ ਮੁੱਕ ਜਾਏ ਪਸਤੀ ਦਾ।
ਵੇ ਸਤਿਗੁਰ!

ਚਰਨ ਤੁਹਾਡੇ ਸੋਹਣੇ ਮਿਠੇ
ਬੜੇ ਪਿਆਰੇ।
ਮਥੇ ਉਤੇ ਚਮਕਣ ਏਦਾਂ
ਸੂਰਜ ਤੇ ਤਾਰੇ।
ਸਰਦਲ ਲੱਗਿਆਂ ਸੀਸ ਝੁਕਾਇਆ।
ਮੋਲ ਤੱਕ ਪਏ ਮਸਤੀ ਦਾ।
ਵੇ ਸਤਗੁਰ!

ਭੁਲ ਆਪੂੰ ਨੇ ਰਾਹਾਂ ਕੋਲੋਂ
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮੇਰਣ।
ਵੇਖੀ ਹੋਏ ਦਿਲ ਕਦੀ ਆਉਂਦੇ
ਨੇ ਆਪਾ ਫੇਰਣ।
ਜਿਹੜੀ ਸੀਸ ਨੇ ਏਥੇ ਝੁਕਦੇ
ਕੌਮ ਦੀ ਬਹੁਤਾ ਮਸਤੀ ਦਾ।
ਵੇ ਸਤਗੁਰ!

ਵਚਨਾਂ ਦੀ ਜਦ ਵਰਖਾ ਹੁੰਦੀ
ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ।
ਉਡ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚੋਂ
ਧੁੰਧ ਹਨੇਰੇ।
ਸਾਖਸ਼ਾਤ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ
ਕੌਮ ਕੀ ਕੁਲ-ਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ।
ਵੇ ਸਤਗੁਰ!

ਮੈਂ ਨਮਾਣੀ ਤੇਰੇ ਮੇਹਰ
ਲਾਈ ਸਮਾਧੋ।

ਜਿਹਾਦ ਤੁਹਾਡੀ ਉਂਮਣ ਦੀ ਮੈਂ
ਹੈ ਰਾਹੀ ਆਈ।
ਪਲਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਝਾੜੂ ਦੇਵਾਂ
ਸਾਹ ਰੋਕਿਆ ਧਰਮਸ਼ਰੀ ਦਾ।
ਵੇ ਸਤਗੁਰ!

ਕਰਨੀ ਲਾਏ ਸੀਨੇ ਲਾਏ
ਹਥ ਛੁਡਾਏ ਮਿਤਰਾਂ ਦਾ।
ਕਹੇ ਇਲਾਜ ਸਵਾਮੀ ਛੋਡੀ
ਦਿਲ ਨੂੰ ਪੰਜਾਂ ਚੋਰਾਂ ਦਾ
ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਸਭ ਅਰਪਨ ਕੀਤਾ
ਦੇ ਦਿਉ ਵਰ ਮੁਕਤੀ ਦਾ।
ਵੇ ਸਤਗੁਰ!

ਵੇ ਸਤਗੁਰ!
ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਪਿਆਲਾ ਮਸਤੀ ਦਾ
ਚਰਨ-ਕੰਵਲ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਵਾਂ
ਚੇਤਾ ਭੁਲ ਜਾਵੇ ਹਸਤੀ ਦਾ
ਵੇ ਸਤਗੁਰ!

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਵਸ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

HIS HOLINESS SATGURU JAGJIT SINGH JI

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਉਤਸਵ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ

Contact us for:

INTERIOR & EXTERIOR WORK

DOUBLE GLAZING	CARPENTRY	JOINERY
EXTENSIONS	ROOFING	PLASTERING
GARDEN WALLS	PATIOS	PLUMBING
BRICKWORK	DECORATING	ELECTRICAL

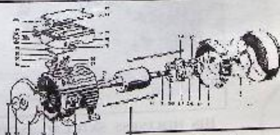
S.M.G.

BUILDING CONTRACTORS

TEL: 081 - 316 6760
MOBILE 0831 - 827?35

Plumstead, London

Tel : 081-316 6760

Contact us for commissioning, installing, maintaining and servicing diesel generating plant, control gear, distribution boards and anything electrical.

ਪਲਾਂਟ ਸੇਲਜ਼ ਡਵਿਜਨ

ਨਵੇਂ ਮੁਰੰਮਤ ਸ਼ੁਦਾ ਜਨਰੇਟਿੰਗ ਸੈੱਟ
ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮੋਟਰਾਂ

ਰੀਵਾਈਂਡ ਡਵਿਜਨ
ਏ ਸੀ ਤੇ ਡੀ ਸੀ ਮੋਟਰਾਂ
ਟਰਾਂਸਫਾਰਮਰਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਇਲਜ਼
ਸਟਾਰਟਰ ਮੋਟਰਾਂ, ਅਲਟਰਨੇਟਰਜ਼ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ

24 Hour service available 365 days per year.

24 ਘੰਟੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ

VIRDEE ELECTRO ENG. LTD.

Unit 6E, Caxton Trading Estate,
Printing House Lane, Hayes, Middx. UB3 1AP.
Tel : 081-813 5113 Fax: 081-813 5899
Outside Office Hours Telephone : 081-573 2005

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਪੁਰਬ ਦੀਆਂ ਸਭ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਹੋਣ

ਇਹ ਹੈ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ·

ਖਿਮਾ, ਸ਼ੀਲਤਾ, ਸਤ, ਸੁਰ, ਸੰਜਮ,
ਘੇਰਾ ਇੱਕੋ ਵੀਰਾਂ ਦਾ

ਤਪਣ ਤੁਰੇ ਤਨ ਮਨ ਤੇ ਧਨ ਦੀ
ਪਾ ਝਲਕਾਂ ਇਕ ਬਾਰਾਂ ਦਾ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਦੂਰ ਬੁਲਦੇ, ਮੁਖ ਸੋਹਣ ਉਪਜਾਏ
ਰਸ ਮਿਲਦਾ ਝਲਕਾਰਾਂ ਦਾ

ਸੂਖਮ, ਕੋਮਲ, ਸਦਾ ਸੁਗੰਧਤ
ਮਹਿਰਮ ਦਿਲ ਦੀਆ ਤਾਰਾਂ ਦਾ

ਮਾਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਬੂਟੇ ਉੱਤੇ
ਮਹਿਕਿਆ ਪੁਸ਼ਪ ਬਹਾਰਾਂ ਦਾ।

Professional Video Production & Photography

Domestic, Industrial & Commercial. Lo-Hi Band, Sp-u-Matic, Editing Betacom. Multi-Camera Shoots & Advance Vision Mixing, Standards Conversion Cine to Video Transfers.

ਅਸੀਂ ਵੀਡੀਓ ਸਰਵਿਸ ਅਤੇ ਫੋਟੋਗਰਾਫੀ ਦੇ ਮਾਹਰ ਹਾਂ।

ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ-ਦਲਵਿੰਦਰ

BHAMRA VIDEO COMPANY

124 High Street, Smethwick, Warley, West Midlands B66 3AP
Tel : 021-558 3078 Mobile : 0831 167637

ੴ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਹਾਇ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਤੇ ਲੀਡਜ਼ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਆ ਮਨ ! ਉਸ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਔਖਾ ਪੰਧ ਮੁਕਾਈਏ
ਉਸ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਚੋਂ ਲੈ ਚਾਨਣ, ਜੀਵਨ-ਮੁਕਤੀ ਪਾਈਏ
ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ, ਉਹ ਚਿੱਕੜ ਵਿਚ ਰਹਿ, ਕੰਵਲ ਵਾਂਗ ਮੁਸਕਾਂਦਾ :
ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਯਰਾਨਾ ਰੱਖ, ਕਿਉਂ ਵਿਚ ਉਦਾਸੀ ਆਈਏ । ੪ ।

President Surjeet Singh Bhogal

NAMDHARI SANGAT LEEDS

61-LOUIS STREET, LEEDS-7

Tel : 0532 625095

ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲੀਡਰਾਂ ਵਲੋਂ ਮਿ. ਅਜੀਤ ਰਾਏ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ

ਸਾਊਥਾਲ ——ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਅੰਤ ਸਜ ਪਿਛਾਖੜੀ ਅਖਬਾਰ "ਮੇਲ" ਦੇ ਸੰਡੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲੀਡਰ ਮਿ. ਅਜੀਤ ਰਾਏ ਵਿਰੁਧ ਰਿਪੋਰਟ ਛਾਪੀ ਸੀ ਜਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਰੁਧ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲੀਡਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਖਤ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ 'ਮੇਲ ਔਨ ਸੰਡੇ' ਦੀ 10 ਨਵੰਬਰ 1991 ਵਿਚ ਛਾਪੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਿਰੀ ਬਦਨੀਤੀ ਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤ ਭਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਉਘੇ ਲੀਡਰ ਮਿ. ਰਾਏ ਉੱਤੇ ਚਿੱਕੜ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮੂਹ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ,ਦੀ ਗਿਣਤੀ 90 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿ. ਅਜੀਤ ਰਾਏ ਭਾਰਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾ ਦੇ ਬਾਨੀ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਤੇ ਲੰਮੇਂ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਮਿ. ਰਾਏ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਖੁਲ੍ਹਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ। ਮਿ. ਰਾਏ ਹੋਰ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧਤ ਹਨ। ਉਹ ਨਿਰੋਲ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੇਗ਼ਰਜ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰੋਬਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਮਜ਼ਹਬ ਤੇ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਨਾਂ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਿ. ਰਾਏ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਲਾਭ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਰੀਆਂ ਦੂਸਰੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਪਬਲਿਕ ਪੈਸਾ ਵਿਚ ਗਰਾਂਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਮਿ. ਅਜੀਤ ਰਾਏ ਸਵੈ-ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸਰਵਿਸ ਨਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਹੂਲਤਾਂ ਸਹਿਤ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਹਲ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਸੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਮਿ. ਰਾਏ ਦੀ ਨਿਰਗਰਜ਼ ਸੇਵਾ ਦੇ ਰਾਹ ਰੋੜਾ ਬਣਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਵਿਚ ਮਾਇਕ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਦੂਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਜੋ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਬੇਹੂਦਗੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਮਿ. ਰਾਏ ਦੀ ਸਫਲ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਸੜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਚਾਹਨ ਪਰ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਨੀ ਪਹੁੰਚਾਣ ਉੱਤੇ ਉਤਰ ਆਏ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਪਬਲਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਨਾਹ ਪੱਖੀ, ਬਦਨੀਤੀ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਹਿਤ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿ. ਅਜੀਤ ਰਾਏ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਹਾਂ-
ਕੇ ਐਸ ਕਾਹਤ
ਕੈਂਪੇਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ

1. ਗਿਆਨੀ ਅਮਿਲਕ ਸਿੰਘ-ਸਾਬਕਾ ਜ. ਸਿਕਟਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਹੈਵਲਾਕ ਰੋਡ ਗੁਰਦੁਆਰਾ, ਸਾਊਥਾਲ
2. ਮਿ. ਓਅੰਕਾਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਹੈਵਲਾਕ ਸਾਊਥਾਲ।
3. ਮਿ. ਅਬਦੂਲ ਮਜੀਦ ਚੰਦਰੀ ਸਾਬਕ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੈਲਫੇਅਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਸਾਊਥਾਲ।
4. ਮਿ. ਮੁਹੰਮਦ ਆਲਮ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਅਤੇ ਟਰਸਟੀ-ਸੈਂਟਰਲ ਜਾਮਾ ਮਸਜਦ ਸਾਊਥਾਲ।
5. ਮਿ. ਜੇ ਐਸ ਭਾਮਰਾ, ਜ. ਸੈਕਟਰੀ-ਰਾਮ ਗੜ੍ਹੀਆ ਗੁਰਦਵਾਰਾ, ਓਲਡਫੀਲਡ ਰੋਡ, ਸਾਊਥਾਲ।
6. ਗਿ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ IWA ਸਾਊਥਾਲ।
7. ਡਾ. ਜੇ ਐਸ ਕੰਵਲ-ਮਿਲੀਨੀਅਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਪਣ ਵੀਕਲੀ ਅਤੇ ਅਮਰਦੀਪ ਹਿੰਦੀ ਵੀਕਲੀ।
8. ਗਿ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੀਥਰੋਜ਼ਿਆ ਰੋਡ, ਹੇਜ਼ਲ।
10. ਮਿ. ਐਸ ਐਸ ਚੀਮਾ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਯੂ ਕੇ
10. ਮਿਸਿਜ਼ ਜੀ ਕੇ ਮਾਨ, ਚੇਅਰ ਈਲਿੰਗ ਅਪਰਚਿਊਨਿਟੀ ਕਮੇਟੀ ਹੇਜ਼ਲ, ਜੇ ਪੀ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲਰ
11. ਏ ਐਸ ਮਾਨ, ਸਾਬਕਾ ਜਨਰਲ ਸਿਕਟਰੀ ਆਫ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਸਾਊਥਾਲ
12. ਹਰੀ ਸੰਧੀ ਸਾਬਕਾ ਜਨਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਈਲਿੰਗ ਸਾਊਥਾਲ ਕੌਨਸਟੀਚੂਐਂਸੀ ਆਫ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਐਂਡ ਮੈਂਬਰ ਆਫ ਨਾਮ ਮੰਦਰ, ਕਿੰਗ ਸਟਰੀਟ, ਸਾਊਥਾਲ।
13. ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਬਾਲਮੀਕ ਸਭਾ, ਸਾਊਥਾਲ
14. ਚਰਨ ਦਾਸ ਸਿੰਘ, ਸਾਬਕਾ ਜਨਰਲ ਸਿਕਟਰੀ ਆਫ ਰਵੀਦਾਸ ਸਭਾ, ਸਾਊਥਾਲ
15. ਅਹਿਮਦ ਜੈਨ ਟਰਸਟੀ ਆਫ ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ ਸਾਊਥਾਲ
16. ਰਾਮ ਮੰਜਰਾਦਰੀਆ ਰਾਮ ਸਟੂਡੀਓ ਸਾਊਥਾਲ ਅਤੇ ਟਰਸਟੀ ਆਫ ਅੰਬੇਦਕਰ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ
17. ਜੀ ਐਸ ਸਹੋਤਾ ਮਿਲਾਪ ਹੋਮ ਸੈਂਟਰ, ਸਾਊਥਾਲ
18. ਐਸ ਐਸ ਗਿੱਲ, ਸਾਬਕਾ ਈ ਸੀ ਮੈਂਬਰ ਆਫ IWA ਸਾਊਥਾਲ
19. ਦਵਿੰਦਰ ਸ਼ੋਭਾ-ਲੇਬਰ ਕੌਂਸਲ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰ ਆਫ ਰੇਸ ਯੂਨਿਟ ਐਲ ਬੀ ਈ।
20. ਮੁਹੰਮਦ ਪਾਰੇਖ ਮਿਸਤੀ, ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਮੁਸਲਿਮ ਫਾਸਟੇਲਮ
20: ਕੇ ਐਸ ਮਹੋਤਾ ਚੇਅਰ ਹੇਜ਼ਲ ਕੈਰੀਅਨ ਸੋਲੂਆਸਟੀ ਕੌਂਸਲ
22. ਅਵਤਾਰ ਲਿਟ, ਚੀਫ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਸਨ ਰਾਈਜ਼ ਰੇਡੀਓ।
23. ਜੀ ਐਸ ਸਹੋਤਾ ਸਾਬਕਾ ਜਨਰਲ ਸਿਕਟਰੀ ਆਫ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਸਾਊਥਾਲ, ਪ੍ਰੈਸ ਸਿਕਟਰੀ ਆਫ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਯੂ ਕੇ.
24. ਚਮਨ ਲਾਲ ਚਮਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ ਆਫ ਲਈਪਰ ਸੈਂਟਰ ਹੇਜ਼ਲ ਕੌਂਸਲ ਐਂਡ ਪ੍ਰੀਜ਼ੈਂਟਰ ਸਨ ਰਾਈਜ਼ ਰੇਡੀਓ।
25. ਬੀ ਐਸ ਬਰਾੜ, ਸਾਬਕਾ ਕਲਚਰਲ ਸਿਕਟਰੀ IWA ਸਾਊਥਾਲ।
26. ਜੀ ਐਸ ਨਿਰਵਾਲ ਸਾਬਕਾ ਈ ਸੀ ਮੈਂਬਰ IWA
27. ਜੇ ਐਸ ਸੰਧੂ-ਸਪਰੀਮ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਦੀ ਸਿੱਖਾ ਅਤੇ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰ ਆਫ ਯੂ ਕੇ IAS ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ, ਸਿਕਲੇਅਰ ਰੋਡ, ਸ਼ੈਪਰਡਜ਼ ਬੁਸ਼
28. ਬੀ ਐਸ ਗੁਪਤਾ ਸਾਬਕਾ ਕਲਚਰਲ ਸੈਕਟਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾ ਹਿੰਦੂ ਟੈਂਪਲ, ਸਾਊਥਾਲ
29. ਕੇ ਡੀ ਪਟੇਲ-ਕੌਂਸਲਰ ਆਫ ਬਰੈਂਟ ਕੌਂਸਲ
30. ਲਤਾ ਪਟੇਲ, ਕੌਂਸਲਰ ਆਫ ਬਰੈਂਟ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਟੀ ਮੇਅਰ ਆਫ ਬਰੈਂਟ ਕੌਂਸਲ
31. ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਸਲੋ ਕੌਂਸਲ
32. ਜੇ ਐਸ ਗੁਜਰਾਲ, ਉਘੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਵਰਕਰ
33. ਸਾਜਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲੀਡਰ
34. ਐਚ ਐਸ ਢੱਡਾ, ਜ: ਸਿਕਟਰੀ ਆਫ CPI ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਆਫ AUEW
35. ਆਈ ਐਸ ਢੇਹ ਈ ਸੀ ਮੈਂਬਰ IWA GB ਸਾਊਥਾਲ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਟ੍ਰੇਜ਼ਰੀ ਆਫ IWA Southall
36. ਡੀ ਖੰਨਾ ਮੇਅਰ ਆਫ ਸਲੋ ਕੌਂਸਲ
37. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਜ: ਸੈਕਟਰੀ ਆਫ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਲੋ
38. ਐਸ ਐਸ ਢਿੱਲੋਂ, ਸਾਬਕਾ ਸਿਕਟਰੀ ਆਫ ਸਿੰਘ ਸਭਾ
39. ਸੀ ਐਸ ਸਿੱਧੂ, ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ IWA ਸਲੋ
40. ਕੇ ਐਸ ਗਰੇਵਾਲ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰ ਆਫ LGC ਆਫ ਈਲਿੰਗ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ
41. ਕੁਲੇਸ਼ ਤਰਿੰਦਰ ਕੋ-ਆਰਡੀਨੇਟਰ ਸਾਊਥਾਲ ਪਾਕੀਟਰਿੰਗ ਗਰੁੱਪ
41. ਬੀ ਐਸ ਗਿੱਲ ਟਰਸਟੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਸਾਊਥਾਲ
42. ਸਵਰਨ ਪ੍ਰੀਤ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਹੇਜ਼ਲ ਹੀਥਰੋ ਸੈਂਟਰਲ ਪ੍ਰੋਗ੍ਰੈਸਿਵ ਡਾਈਰੈਕਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਹੇਜ਼ਲ
44. ਸਰਦੂਲ ਗਿੱਲ, ਜੇ ਪੀ, ਸਾਬਕਾ ਕੌਂਸਲਰ ਆਫ ਈਲਿੰਗ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਆਫ IWA ਸਾਊਥਾਲ
45. ਬਸ਼ੀਰ ਅਹਿਮਦ ਚੇਅਰ ਆਫ ਹੇਜ਼ਲ ਜਾਮਾ ਮਸਜਿਦ
46. ਸਵਿੰਦਰ ਸਹਿਗਲ, ਏਪ: ਸਟੂਵਾਰਡ TGWU ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਏਅਰਵੇਜ਼
47. ਜੇ ਐਸ ਥਾਂਦੀ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਮੈਂਬਰ
48. ਡਾ. ਐਸ ਐਸ ਸਾਂਗਾ, ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਟੈਂਪਲ, ਸਾਊਥਾਲ
49. ਜੀ ਐਸ ਗਿੱਲ ਚੇਅਰਮੈਨ ਆਫ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਸਾਊਥਾਲ, ਅਤੇ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਆਫ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਯੂ ਕੇ
50. ਟੀ ਐਸ ਸਰਾਂ, ਫਾਊਂਡਰ ਮੈਂਬਰ ਆਫ IWA ਸਾਊਥਾਲ
51. ਐਸ ਐਸ ਚੱਠਾ, ਅਧਿਕਾਰੀ-ਸਾਊਥਾਲ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ
52. ਐਸ ਐਸ ਢਿੱਲੋਂ-ਉਘਾ ਲੀਡਰ
53. ਐਸ ਐਸ ਉਪਲ, ਈ ਸੀ ਮੈਂਬਰ ਆਫ IWA ਗ.ਬ. ਸਾਊਥਾਲ
54. ਐਸ ਐਸ ਜੌਹਲ, ਸਾਬਕਾ ਕਲਚਰਲ ਸੈਕਟਰੀ IWA ਸਾਊਥਾਲ
55. ਰੇਸ਼ਮ ਸਾਮਰਾ ਈ ਸੀ ਮੈਂਬਰ ਆਫ IWA ਗ.ਬ. ਸਾਊਥਾਲ
56. ਬੀ ਐਸ ਢਿੱਲੋਂ ਮੈਂਬਰ ਆਫ FCPI
57. ਐਸ ਐਸ ਢੰਡਾ TGWU ਬ੍ਰਾਂਚ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਜ: ਸਿਕਟਰੀ ਆਫ IWA ਸਾਊਥਾਲ
58. ਐਸ ਐਸ ਜਵੰਦਾ ਐਡੀਟਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਪਣ
59. ਕੇ ਐਸ ਵਿਰਦੀ ਸਾਬਕਾ ਈ ਸੀ ਮੈਂਬਰ ਆਫ IWA ਸਾਊਥਾਲ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਆਫ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਸਾਊਥਾਲ
60. ਐਨ ਐਸ ਧਨਵੰਤ ਸਾਬਕਾ ਜ. ਸਿਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ ਸਿਕਲੇਅਰ ਰੋਡ, ਸ਼ੈਪਰਡਜ਼ ਬੁਸ਼
61. ਡੀ ਐਸ ਗੋਪਾਲ ਸਾਊਥਾਲ ਗਜ਼ਟ
62. ਟੀ ਐਸ ਪੁਰੇਵਾਲ ਐਡੀਟਰ ਦੇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀਕਲੀ
63. ਅਵਿਨਾਸ਼ ਆਜ਼ਾਦ ਐਡੀਟਰ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵੀਕਲੀ
64. ਰਣਜੀਤ ਧੀਰ ਸਾਬਕਾ ਕੌਂਸਲਰ
65. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਸਾਬਕਾ ਜ: ਸਿਕਟਰੀ ਸਿੱਖ ਟੈਂਪਲ, ਸਲੋ
66. ਆਰ ਐਸ ਬਾਠ ਕੌਂਸਲਰ ਹੇਜ਼ਲ, ਅਤੇ ਬਰਾਂਚ ਸੈਕਟਰੀ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਹੇਸਟਨ
67. ਏ ਐਸ ਢਿੱਲੋਂ ਕੌਂਸਲਰ ਹੇਜ਼ਲ
68. ਡੇਵਿਡ ਰੋਜਰਸ, ਸਾਬਕਾ ਕੌਂਸਲਰ
69. ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏ ਸ਼ਰਮਾ ਕੌਂਸਲਰ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੇਅਰ ਆਫ ਹੇਜ਼ਲ
70. ਤੇ ਝੰਗਾੜਾ
71. ਓ ਐਸ ਸਹੋਤਾ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ IWA ਸਾਊਥਾਲ
72. ਡੀ ਐਸ ਲੰਧਰਾ ਮੈਂਬਰ IWA
73. ਐਸ ਐਸ ਪਨੇਸਰ ਸਾਬਕਾ ਈ ਸੀ ਮੈਂਬਰ IWA ਸਾਊਥਾਲ
74. ਏ ਐਸ ਨਿਰਵਾਲ, ਫਾਊਂਡਰ ਮੈਂਬਰ IWA ਸਾਊਥਾਲ
75. ਐਸ ਕੇ ਨਿਆਜ਼ੀ ਫਾਊਂਡਰ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੈਲਫੇਅਰ ਐਸੋ. ਸਾਊਥਾਲ, ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕਮੇਟੀ ਸਾਊਥਾਲ ਮੋਸਕ, ਟਰਸਟੀ ਹੇਜ਼ਲ ਮਸਜਦ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਜ. ਸਿਕਟਰੀ ਆਫ ਈਲਿੰਗ ਮਸਜਦ
76. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਭਾਟੀਆ ਸਾਬਕਾ ਵੈਲਫੇਅਰ ਆਫੀਸਰ IWA ਸਾਊਥਾਲ
77. ਐਚ ਐਸ ਸੰਧੂ ਸਾਬਕਾ ਜ. ਸਿਕਟਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਸਾਊਥਾਲ
78. ਸਿਡਨੀ ਬਿਡਵੈਲ ਐਮ ਪੀ ਈਲਿੰਗ ਸਾਊਥਾਲ ਹਲਕਾ
79. ਮਨਜੀਤ ਲਿਟ ਸਾਊਥਾਲ ਦਾ ਉਘਾ ਬਿਜ਼ਨੈਸਮੈਨ
80. ਸਤਵਿੰਦਰ ਰਾਣਾ
81. ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਉਘਾ ਲੀਡਰ
82. ਜੇ ਐਸ ਦਰਾੜ-ਉਘਾ ਲੀਡਰ
83. ਓ ਪੀ ਡੰਡਾਰਾ ਸਾਬਕਾ CRO ਈਲਿੰਗ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵੈਲਫੇਅਰ ਅਫੀਸਰ IWA ਸਾਊਥਾਲ
84. ਚਰਨਜੀਤ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਸਭਾ ਸਾਊਥਾਲ
85. ਨਰਿੰਜਨ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਲੋ
86. ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਜ. ਸੈਕਟਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਲੋ
87. ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪਧਾਰ ਕੌਂਸਲਰ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੇਅਰ ਸਲੋ ਕੌਂਸਲ
88. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਲ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਸਾਊਥਾਲ ਯੂਥ ਮੂਵਮੈਂਟ

ਕਿੱਡੀ ਹਾਸੋਹੀਣੀ ਗੱਲ ਹੈ!

ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਦਾ ਇਕ ਕਮਾਲ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਜੰਗ ਲਗੇਗੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਿੱਤੇਗਾ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਏਗਾ।"

ਕੁਰਸੀ ਦੇ ਭੁੱਖੇ ਔਲਖ ਸਾਹਿਬ ਜਰਾ ਆਪਣੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਉੱਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਜਿਹਨਾਂ ਜਰਵਾਣੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ (ਮੁਸਲਮ ਰਾਜ ਸਮੇਂ) ਗਰੀਬ ਭਾਰਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤੇ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਚੂਰ ਮੁਸਲਮ-ਹਿਕੂਮਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਦੂਸਰੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਏ। ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁਟ ਲੁਟ ਖਾਧਾ। ਉਹਨਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰ ਰਹੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਜ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਅਜ ਤੁਸੀਂ (ਔਲਖ ਸਾਹਿਬ) ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਹਬੀ ਵੰਡ ਕਰ ਕੇ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਵਾਮ (ਜਨਤਾ) ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਅਵਾਮ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਵਾਮ ਵੀ ਅਜ ਇਹਨਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਵਿਚ ਪਿਸ ਰਹੀ ਹੈ।

ਔਲਖ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤੋਂ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਚੱਕੀਆਂ ਪਿਸਵਾਈਆਂ ਸਨ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੂੰ ਤੱਤੀਆਂ ਤਵੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕਿਸ ਨੇ ਬਿਠਾਇਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਕਮ ਕੌਣ ਸਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨੇਜ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਟੰਗਣ ਵਾਲੇ ਹਾਕਮ ਕਿਹੜੇ ਸਨ। ਮੁਗਲਰਾਜ ਦੇ ਇਹ ਹਾਕਮ ਮੁਸਲਮ ਸਿਆਣਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਅੱਤ ਜਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਜ ਦੇ ਹਾਕਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਈ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਪਰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਵੰਡ ਕੇ (1947) ਮੁੜ ਦੂਸਰੀ ਵਾਰ ਵੰਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਔਲਖ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗੇ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਥੋੜੇ ਬੰਦੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਖਾਤਰ ਇਹਨਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਏਜੰਟ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਂਗਲਾਂ ਉੱਤੇ ਗਿਣੀ ਜਾਣ ਜੋਗੀ ਹੈ ਪਰ ਬਦਨਾਮ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ (ਔਲਖ) ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁੱਛੇ - ਜੋ ਮੰਗਵੇਂ ਦਰ ਦਰ ਜਾਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਦਾਨ ਦੇਵੇਗਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਪਾਸ ਵੇਚ ਰਖਿਆ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਉਹਨਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਹੀ ਕੀ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਾਕਮ ਭਾਰਤ ਵਿਰੁਧ ਜੰਗ ਕਰਕੇ ਕਿਵੇਂ ਜਿੱਤ ਸਕਣਗੇ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਜੰਗਾਂ ਹਾਰ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਕੀ ਖੱਟਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਵਾਮ ਉੱਤੇ ਜੰਗਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਭਾਰ ਪਾਇਆ। ਉਧਰ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਜੰਗਾਂ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜੰਗਾਂ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਪਰ ਖੱਟਿਆ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਾ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਜੰਗਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਤਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਨਤਾ ਉੱਤੇ ਜੰਗਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਸਗੋਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਈ ਠੋਸ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੇਰੀ ਔਲਖ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਰਾ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਰੋ ਆਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਨਾ ਮੜ੍ਹੋ। ਜੋ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪਛਤਾਵਾ ਕਰੋ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣੀ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੋ ਚਾਰ ਸਨੇਹੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਖਹਿੜਾ ਛੱਡ ਅਤੇ ਇਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਊ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਾਕਮ ਕੀ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ।

ਤੁਹਾਡਾ,
ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸਾਊਥਾਲ

ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਪਣ ਵਧੇ ਫੁਲੇ

ਪਿਆਰੇ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,

ਸਤਿਕਾਰ ਭਰੀ ਕਬੂਲ ਕਰਨੀ।

ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਇਸ ਸਾਲ ਹੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ HND in Mechanical and manufacturing Engineering ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਜੀ ਦਾ ਸੰਗਾਸੀ ਪਰਚਾ "ਪੰਜਾਬੀ ਦਰਪਣ" ਪੜ੍ਹਿਆ। ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤਕਾਰ, ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਤੇ ਗਜ਼ਲਾਂ ਲਿਖਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪਰਚਿਆਂ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਪ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਮੈਂ ਆਪਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਕੇ ਇਥੋਂ ਬਹੁਤ ਸਿਖਿਆ ਲੈ ਸਕਾਂ। ਤੁਹਾਡਾ ਪਰਚਾ ਜੋ ਨਾਮਧਾਰੀ ਪਰਚਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਬਿਖੇਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਗੀਤ ਹਰਚਿੰਦਰ ਪੰਛੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਮੇਰਾ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਗੀਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਛਾਪਣਾ

ਤੁਹਾਡਾ ਹਰਚਿੰਦਰ,
ਅਮੀਰ ਧਨੀਪਿੰਡ ਵਾਲੇ

ਰਾਡੂ !— ਸਫ਼ਾ 3 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ (ਬੁਧ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ) ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ।

ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ

ਮਿ. ਰਾਡੂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹਨ । ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਲੀਟੈਂਟਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਤੀ ਦਿਲ ਦਾ ਮਰੀਜ਼ ਵੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਅਗਵਾ ਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਰਾਡੂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੈਂਟਰਲ ਜੇਹਲਾਂ ਦੇ ਕਾਵਲਾਂ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੰਦਾ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖਾ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨਿੰਮਾ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰੇ ਇਹ ਮਿਲੀਟੈਂਟ ਅਜ ਕਲ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹਾਸਿਲ ਜੇਲ ਵਿਚ ਹਨ।

ਰਾਡੂ ਦਾ ਅਗਵਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਰੁਮਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਮਿਲੀਟੈਂਟਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਮਿਲੀਟੈਂਟ ਭਾਰਤੀ ਦੂਤ ਮਿ. ਰਿਬੈਰੋ ਉੱਤੇ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਫੜੇ ਗਏ ਹਨ ਰਾਡੂ ਦੇ ਅਗਵਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਫੋਰਸ, ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਟਾਈਗਰਜ਼ ਫੋਰਸ, ਖ਼ਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਾਂਡੋ ਫੋਰਸ, ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ ਟਾਈਗਰਜ਼ ਫੋਰਸ ਆਦਿ ਨੇ ਲਈ ਸੀ।

ਰਾਡੂ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ

ਮਿ. ਰਾਡੂ ਨੇ 26 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੋਠੀ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰੈਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਗਵਾ ਤੋਂ 8 ਦਿਨ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਰਖਿਆ ਗਿਆ । ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਛੇ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਚਾਲੀ ਦਿਨ ਉਸਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਵਿਖੇ ਕਿਸੇ ਮਕਾਨ ਅੰਦਰ ਰਖਿਆ ਗਿਆ । ਜਿਥੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿਚਾਲੇ ਕਸੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਗੱਡੀ ਉਤੇ ਚੜਾਇਆ ਗਿਆ । ਘਰ ਪੁੱਜਣ ਉਤੇ ਪਤਨੀ ਤੇ ਵੱਡਾ ਲੜਕਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ । ਅਗਵਾ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਰਾਡੂ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕਿਸ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਗੇ ਸਰਕਾਰ ਦਾ, ਮਿਲੀਟੈਂਟਾਂ ਦਾ ਜਾਂ ਪੁਲਸ ਦਾ ਉਤਰ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ। ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਟੈਂਟ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹਿੰਦੇ । ਰਾਡੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਮਿਲੀਟੈਂਟਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਮਝ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਖੁਦ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕੀ ਹਨ ॥ ਪਰ ਰਾਡੂ ਨੂੰ ਨਾ ਕਿਸੇ ਅਗਵਾਕਾਰ ਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਯਤਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਟਰੇਨ ਚਾੜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਮਿਲੀਟੈਂਟ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਡੱਬੇ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਆਏ ਸਨ । ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਟਿਕਟ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਟਿਕਟ ਬਾਰੇ ਪੁਛਿਆ । ਅਗਵਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਬੜਾ ਅਨੋਖਾ ਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਸੀ। ਮਿਲੀਟੈਂਟ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਖ਼ੁਰਾਕ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਸੈਟਲਾਈਟ ਟੀ ਵੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹੋਰ ਦਿਲ-ਦਿਲਚਸਪੀ ਜਗਾਈ

ਲੰਡਨ —— ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਟੀ ਵੀ (ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ) ਦੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਿਚ ਪਿਛਲੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੈਟਲਾਈਟ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਸਾਰਤ ਹੁੰਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਦੇਖਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ ਹਨ । ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਪਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਦੀ ਇਕ ਕੰਬਲ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਸੈਟਲਾਈਟ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ 2.5 ਮਿਲੀਅਨ ਲੋਕ ਲਾਭ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ ।

ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਨੂੰ ਫ਼ਿਕਰ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ਵਾਸੀ ਦੇਸੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੇਖਣਗੇ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਹਾਲਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਤਬਕਿਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਸੈਟਲਾਈਟ ਡਿਸ਼ਾਂ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ

ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲ ਦੇ 9 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੇ 19 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਰੁਦਰਪੁਰ, ਹਲਦੁਆਨੀ, ਹਲਦਵਾਨੀ, ਕਾਸ਼ੀਪੁਰ ਆਦਿ ਥਾਵਾਂ ਵਿਖੇ 91 ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 61 ਹੈ ।

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ —— ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀ ਏ ਆਰ ਅੰਤੁਲੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ !—ਸਫ਼ਾ 8 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਮਾਣਿਆ ਦਿੰਦਿਆਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਨਾ ਸੰਕੋਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਰਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕਾਮ ਕਾਰਜਾਂ - ਕਠਿਆਂ ਜਾਂ ਦੁੱਖਾਂ-ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਭਰਾਏ ਜਾਣਾ

ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਾਮਧਾਰੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿ ਜਿਥੇ ਵੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਬਣੀ ਉਸਾਰੀ ਹੈ ਉਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਹੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਰਪਣ ਸਮਝ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਉਸਾਰ ਕੀਤਾ ਸਿਮਰਤੀ ਮੰਦਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਟਨ ਲੋਹਾ, ਲੱਖਾਂ ਮਣ ਕੰਕਰੀਟ-ਬਜਰੀ, ਲੱਖਾਂ ਇੱਟਾਂ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਟਨ ਹੀ ਸੀਮਿੰਟ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਕੰਮ ਆਈਆਂ ਹਨ ਲਈ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ 'ਸਤਿ ਬਚਨ' ਕਹਿ ਕੇ ਤਿਆਰੀ ਖਰਚ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਸਰੀਰ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਖੁਸ਼ਨਸੀਬ ਪੂਰਵਕ ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਚਿਣਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਭ ਨੇ ਤਨ ਮਨ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਮਰਯਾਦਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਜੋ ਹੈ ਜੋ ਜੁਗਤ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ ਛਿਆਗ ਸ਼ੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ

ਜਿਹੇਗਾ !— ਸਫ਼ਾ 5 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ, ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਉਹਦੀ ਨੂੰਹ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ, ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ, ਤੇਰ ਸਿੰਘ (15), ਪਾਲ ਸਿੰਘ (50) ਤੇ ਉਸਦਾ ਪੁਤਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

8 ਫਟੜਾਂ ਨੂੰ ਦੇਰ ਰਾਤੀਂ ਪੁਲਸ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ । ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਲਜੀਤ ਕੌਰ ਸਮੇਤ ਕਈਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਗੰਭੀਰ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨਾਜ਼ੁਕ ਦਸੀ ਗਈ ਹੈ

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੰਘ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੀ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਤ ਸਵਾ 8 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪੰਜ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੀ ਕੰਧ ਟੱਪ ਕੇ ਆਏ। ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਮਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ 50 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖਾਣਾ ਖਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਾਂ ਗਿਤ ਹਸ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪਹਿਲਾਂ ਵੰਗਾਰਿਆ ਗਿਆ

ਅਧਿਕਾਰਤ ਅੰਮਾਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਗਾਲਾਂ ਕਢਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਵਰਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਨ ਉਹ ਤਾਂ ਝਟ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ । ਕੁਝ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਛੁਪੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਬੰਦ ਕਰ ਲਏ ਪਰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਕੁੰਡੇ ਤੋੜ ਕੇ ਮੰਜੀਆਂ ਤੇ ਟਰੰਕਾਂ ਪਿਛੇ ਛੁਪੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਲਕੜਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਪਿਛੇ ਛੁਪ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ । ਫਟੜਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ, ਕੰਵਲਜੀਤ ਕੌਰ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਹਰਜੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਗੁਰਦੀਪ ਕੌਰ ਦਸੇ ਗਏ ਹਨ।

ਅਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਨਗਰ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਮਸ਼ਾਨ ਗਰਾਊਂਡਾਂ ਨੂੰ ਸਮਤਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੱਖਾਂ ਟਰੱਕ ਟਰਾਲੀਆਂ ਮਿੱਟੀ ਪਈ ਉਥੋਂ ਦੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਬੇਅਥਾਹ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਆਪਣਾ ਇਲਾਕਾ ਉਸਾਰ ਲਿਆ । ਜੋ ਕੰਮ ਸਰਕਾਰ ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਵੀ ਤਰੱਕੀਆਂ ਤੇ ਲੋੜ ਜਾਂ ਹੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖ । ਰਿਪਤਾ ਪਰਸਪਰ ਆਦਰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਵਿਦਿਅਕ ਜਥੇ

ਰੌਜ਼ਿਰ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਬੁੱਢਿਆਂ ਉੱਤੇ ਮਗਰ ਮਾਣ ਨਵੇਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਨਾਲ ਇਨਕਲਾਬ ਵਲ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਸਮਝ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜਦ ਪਤਾ ਲਿਆ ਨਾਮਧਾਰੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੌਜਵਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਨਾਮਧਾਰੀ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਗਾਉਂ ਤੇ ਇਹ ਖੁਦ ਵਾਂ ਬਣਨ ਤਰਾਂ ਪੱਕੇ ਸਨ ਪਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰਵਾਹੀਆਂ ਕਿਸਾ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਚੁੱਪਿਆ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸੋ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਲੜੀ ਵਿਚ ਪਰੋਣ ਤੇ ਭਾਵਸ਼ੀਲ ਆਪਣਿਆਂ ਨਾਲ ਗੰਢਣ ਲਈ ਵਿਦਿਅਕ ਜਥਿਆਂ ਵਿਚ ਜੋੜਨ ਦਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਲੈ ਆਂਦਾ।

ਗੁਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆਂ ਅਜੇ ਪੰਜਵਾਂ ਸਾਲ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕਿ ਅੱਠੂ ਪਹੀ: ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਕ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਕੋਨੇ ਤੱਕ ਉਧੇੜਿਆਂ ਸਫ਼ਰ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਮੇਲਨ ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਮਨ ਮਜਬੂਤੀ ਪਰੇਰਣਾ ਦਿੱਤੀ । ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦੂਜੇ 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿਆਣੇ ਨੌਜਵਾਨ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ 7-8 ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛੋਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਨੇੜਤਾ ਦਾ ਸੁਖ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮਨ ਆਏ ਸ਼ੰਕੇ ਖੁਲੇ ਦਿਲ ਇਕਤਰਤਾ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਸਮਾਧਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ । ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਉਦਾਰਤਾ ਤੇ ਧੀਰਜ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ । ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ, ਮਹਾਰਾਜ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਪੰਡਤ ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸ ਪੱਖੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਵੈਮਾਣ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਤੇ ਪਿਉ ਦਾਦੇ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਦੇ ਅਮੁੱਲ ਹੀਰਿਆਂ ਤੇ ਝਾਤ ਪੁਆਈ ।

ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਾਮਧਾਰੀ ਵਿਦਿਅਕ ਜਥਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਲੈਂਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਇਸ ਨੇ ਪਰਵਾਨ ਚੜਾਇਆ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਵਿਦਿਅਕ ਜਥੇ ਦੇ ਇਸ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਕੁਝ ਦਿਨ ਟਿਕਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਨਾਮਧਾਰੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੇਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਕੇਸ਼ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ, ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਠ, ਸਮੂਹਕ ਭਜਨ ਸਿਮਰਨ ਲਈ ਇਕ ਘੰਟਾ ਸਮਾਂ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੇ ਪਰਹੇਜ਼ ਦਸ ਕੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲਤਾ ਤੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਹਾਰ ਸਿਖਾਇਆ ਨੂੰ ਬਚਾਏ ਹਨ ।

ੴ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਗਤ ਯੂ.ਕੇ. ਵਲੋਂ

ਸਮੂਹ ਨਾਮਧਾਰੀ ਜਗਤ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਦਿਵਸ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

NAMDHARI SANGAT U.K.

Head Office:

96 UPTON LANE, FOREST GATE, LONDON, E.7

Telephone: 01-471 6826

REGISTERED WITH GPO AS A NEWSPAPER

ਗਣੇਸ਼ ਜਿਊਲਰਜ਼

GANESH JEWELLERS

Biggest Show Room in Berkshire

Pandants, Signet Rings, Wedding Rings, Necklaces, 22ct

Hallmark Gold Tax Free for overseas visitors.

ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਪੱਲੇ ਬਨ੍ਹ ਲਓ

- ਸ਼ੁਧ ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਘੜੇ ਬਣਾਏ ਲਵੋ ਚਾਹੇ ਆਰਡਰ ਦੇ ਕੇ ਬਣਵਾਓ।
- ਅਸੀਂ ਇਸ਼ੋਰੈਂਸ ਲਈ ਵੈਲਊਏਸ਼ਨ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
- ਪੈਂਡਲ, ਗਜਰੇ, ਅੰਗੂਠੀਆਂ, ਵਾਲੀਆਂ, ਕਾਂਟੇ, ਟਿੱਕੇ, ਚੂੜੀਆਂ ਵਧੀਆ ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਥ ਲਵੋ।
- ਵਿਜ਼ਿਟਰਜ਼ ਨੂੰ VAT ਵਾਪਸ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ਸਾਫ ਸੁਥਰੀ ਰੀਪੇਅਰ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ
- ਅਤੇ ਸੋਨਾ ਖਰੀਦ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
- ਰਾਖੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਪੱਥਰ ਯੋਗ ਕੀਮਤ ਉੱਤੇ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ।

GANESH JEWELLERS

8 Woodland Avenue, Slough, Berkshire

Tel : 0759-570704

Printed and Published by Joyquest Ltd, 36 Trent Ave, London W5 Tel : 081-579 2091

ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ

'ਵਾਹੁ! ਵਾਹੁ!! ਵਾਹੁ!!! ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ' ਜੀ'

ਲੇਖਕ-ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਤ

ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ
ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਗੋਲਡ ਟਰੱਸਟ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗੋਲਡ ਬਾਂਡ ਵੇਚਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ

ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤੇ ਬੜੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ

ਸਫਾ 25 ਦੀ ਬਾਕੀ

ਸਫਾ 23 ਦੀ ਬਾਕੀ